

TIGHT BINDING BOOK

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_198370

UNIVERSAL
LIBRARY

= ಪ್ರಗತಿ =

೧೯೩೪ ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಿ ಹತ್ತೇ ವರ್ಷಗಳ
ಅನಧಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯವಹಾರಸ್ಥರ ಸಹಕಾರದಿಂದಲೂ
ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದಲೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚು-
ರಲ್ ಆ್ಯಂಡ ಇಂಡಸ್ಟ್ರಿಯಲ್ ಬ್ಯಾಂಕು ಮಾಡಿದ
ಪ್ರಗತಿ ಈ ಅಂಕಗಳಿಂದ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ:

ತೆತ್ತು ಬಂದ ಭಾಂಡವಲು
ಮತ್ತು
ಆಪನ್ನಿಧಿ ಕೂಡಿ
(Paid up Capital & Reserves)

೪ ಲಕ್ಷ

ವ್ಯವಹಾರ ನಿಧಿ
(Working Capital)

೫೦ ಲಕ್ಷ

ಎಲ್ಲ ತರದ ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್ ವ್ಯವಹಾರದ ಬಗ್ಗೆ ವಿಚಾರಿಸಿರಿ
ಶಾಖೆಗಳು :

ಅಂಕೋಲಾ,	ಗೋಕರ್ಣ,	ಮಂಗಳೂರು,	ಸೋಮನಾರ
ಕಾರನಾರ,	ಧಾರವಾಡ,	ವೀರರಾಜ ಪೇಟೆ,	ಪೇಟೆ,
ಕುಮಲಾ,	ನಗರ (ಶಿವನೊಗ್ಗಾ,	ಶಿವನೊಗ್ಗಾ,	ಹಾವೇರಿ,
ಕುಂದಾಪುರ,	ಬೆಳಗಾವಿ, ಜಿ.)	ಶಿರಸಿ,	ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ.

The Agricultural & Industrial

Estd) **Bank, Ltd.** (1934

(In-corporated in British India. Liability of Members Limited)

Head Office-- COONDAPUR (S.I.)

ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಸ್ವರೂಪ ದರ್ಶನ

ಪ್ರಾಂತಭಾಷೆ - ರಾಷ್ಟ್ರಭಾಷೆ,

೫

ಲೇಖಕ :

ರಂಗನಾಥ ದಿವಾಕರ

ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ರತ್ನಮಹೋತ್ಸವ ವರುಷ

೧೯೪೫

ಪ್ರಸಾರಕರು.
ಸಾಹಿತ್ಯ ಭಾಂಡಾರ.
೨೦೧ ೨.

ಬೆಲೆ : ೦-೬-೦

ಪ್ರಕಾಶಕರ ಬುನುಡಿ

ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿನ ರತ್ನಮಹೋತ್ಸವ ಶುಭ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಮುಡಿಪೆಂದು ಅರಬ್ಬಿಸುತ್ತಿರುವ ಪುಸ್ತಕಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಇದೊಂದು. ಇದರಲ್ಲಿಯ ವಿಚಾರ ಹಾಗೂ ಭಾಷೆ ಇವು ಲೇಖಕನವು, ಧೈಯ ಧೋರಣೆಗಳು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿನವು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ, ಶಾಂತಿಗಾಗಿ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ವಿಕಾಸ ಮತ್ತು ಸುಖಕ್ಕಾಗಿ ಹೆಗಲಿರುಳು ತ್ಯಾಗ-ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸತತ ೬೦ ವರುಷ ಹೋರಾಡುತ್ತಿರುವ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಹಾಸಭೆಯ ಸ್ವರೂಪದರ್ಮನವನ್ನು ಈ ಬಗೆಯಿಂದ ಮಾಡುವ ಸುಸಂಧಿಯು ನಮಗೆ ದೊರೆತುದು ನಮ್ಮ ಭಾಗ್ಯವು. ಈ ಸೇವೆಯನ್ನು ಕನ್ನಡ ಟೀಕಸ್ಥರು ಸವಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವರೆಂದು ನಂಬಿದ್ದೇನೆ.

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ನಾಜ್ಞೆಯ ಪ್ರಕಾಶನ ಟ್ರಸ್ಟ್,
ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ

ಮುದ್ರಕರು :
ಆರ್. ಎ. ಹಿರೇಮಠ
ಚಂದ್ರೋದಯ ಮುದ್ರಣಾಲಯ,
ಧಾರವಾಡ

ಪ್ರಕಾಶಕರು :
ಹ. ರಾ. ನೊಹರಿ
ಸಂಯುಕ್ತ ಕರ್ನಾಟಕ ಮುದ್ರಣಾಲಯ,
ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ

|| ವಂದೇ ಮಾತರಂ ||

ಪ್ರಾಂತಭಾಷೆ-ರಾಷ್ಟ್ರಭಾಷೆ

೧. ಪ್ರಾಂತ ಭಾಷೆ

ಒಂದು ನೆನಪು

೧೯೨೭ ರಲ್ಲಿಯ ಒಂದು ಮಾತು. ಇಡೀ ದಕ್ಷಿಣ ಹಿಂದುಸ್ತಾನದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯುಚ್ಚವಾದ ನೀಲಗಿರಿ ಪರ್ವತದ ತಪ್ಪಲಲ್ಲಿರುವ ಉದಕ ಮಂಡಲಕ್ಕೆ ಹೋದ ಪ್ರಸಂಗವದು. ಅಲ್ಲಿಯ ದೊಡ್ಡ ಬೆಟ್ಟ ಎಂಬ ೮೦೦ ಅಡಿ ಇರುವ ಶಿಖರವನ್ನು, ಸಾಲು ಗಟ್ಟಿ ಶಿಷ್ಟನಿಂದ ನಿಂತಿರುವ ೨೦೦-೨೫೦ ಅಡಿ ಎತ್ತರದ ನೀಲಗಿರಿ ಎಣ್ಣೆಯ ಗಿಡಗಳನ್ನು, ಅತ್ಯಂತ ರಮ್ಯ ಚಹಾ ತೋಟಗಳನ್ನು, ಹೆಚ್ಚು ಹಸರು ದುಂಡ ದುಂಡ ದಿನ್ನುಗಳನ್ನು ನೋಡಿದೆನು. ಅವೆಲ್ಲವುಗಳಿಗಿಂತ ಅಲ್ಲಿರುವ ಬಡಗರತ್ತ ನನ್ನ ಮನಸು ಹೆಚ್ಚು ಎಳೆಯಿತು. ಬಡಗು ಭಾಷೆ ಮಾತಾಡುವ ಜನ ಅವರು, ಅವರನ್ನು ನೋಡಿ ಮಾತಾಡಿಸಿದೊಡನೆ ಅವರು ನನ್ನ ಬಾಂಧವರೆಂಬ ಭಾವನೆ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಒಡಮೂಡಿತು. ಆ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ನೂರಕ್ಕೆ ಸುಮಾರು ಅರುವತ್ತು ಜನ ಬಡಗರು. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ತಮಿಳು, ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳ ಬೋಧ ಭಾಷೆ ತಮಿಳು, ಕೋರ್ಟು ಕಚೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ತಮಿಳು. ಅನೇಕ ವರುಷ ಹೀಗೆಯೆ ನಡೆಯುತ್ತ ಬಂದಿತು. ಆದರೂ ಇನ್ನೂ ಕನ್ನಡದ ಅಭಿಮಾನಿಗಳು ಆ ಬಡಗು ಬಾಂಧವರಲ್ಲ ಇನ್ನು ಅನೇಕರಿದ್ದಾರು. ಆರೇಗೌಡರ ಎಂಬವರು ಸ್ವಂತ ಖರ್ಚಿನಿಂದ ಕನ್ನಡ ಶಾಲೆ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದ್ದರು. ಅಷ್ಟರಿಂದ ನನ್ನ ಸಮಾಧಾನವಾಗಲಿಲ್ಲ. ನಾನು ಸಂತ ಪೇಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಡ್ಡಾಡಿದೆನು. ಹಲವು ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಹಳ್ಳಿಗರೊಡನೆ ಮಾತಾಡಿದೆನು. ನನ್ನ ವಿಷಯ ಒಂದೇ—ಕನ್ನಡ, ಕನ್ನಡ ಶಾಲೆ, ಕನ್ನಡ ಮಾಧ್ಯಮ, ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಸಾರ.

ನಾನು ಆ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದೊಡನೆ ಆ ಬಡ ಸಾದಾ ವೃತ್ತಿಯ ಬಡಗರ ಅಂತಃಕರಣಗಳು ಉಕ್ಕಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದವು, ಅವರ ಚಿತ್ತಹ

ಕ್ಷಾಂತಿತನಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಅವರ ಮುಖ ಅರಳುತ್ತಿತ್ತು ಏನೋ ಒಂದು ಕಳೆ ಕೊಂಡ ವಸ್ತು ಅವರಿಗೆ ದೊರೆತಷ್ಟು ಅನಂದನಾಗುತ್ತಿತ್ತು 'ಹೌದು, ಕನ್ನಡ ಶಾಲೆಗಳಾದರೆ ನಮ್ಮ ಹುಡುಗರಿಗೆ ಹಬ್ಬ ಹಾಂಗೆ ಎಂದಾದೋತು?' ಎಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ಬಡಗು ಕನ್ನಡದ ಕೇವಲ ಒಂದು ಉಪಭಾಷೆ: ಅದು ಬಾಯಿ ಭಾಷೆ ಮಾತ್ರ. ಅದಕ್ಕೆ ಲಿಪಿ ಇಲ್ಲ. ಕನ್ನಡವೆ ಬಡಗರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಭಾಷೆ. ಅದು ದಿಂದ ಅಂದಚಂದ ಸವಿಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಅವರೊಡನೆ ಮಾತಾಡಿದರೆ ಅವರಿಗೆ ಅತಿ ಪ್ರೀತಿ, ವಿಶೇಷ ಉತ್ಸಾಹ. ಕಬ್ಬು ಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಗುರುತಿನ ಧ್ವನಿ ಕೇಳಿದಂತೆ, ಕಾಡಡವಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗೀತದ ಸವಿಸ್ವರ ಕಿವಿಗೆ ಬಿದ್ದಂತೆ

ಈ ಅವರ ಕುತೂಹಲದ, ಹಗುಸದ ಉತ್ಸಾಹದ ಗುಟ್ಟೇನು? ನೀಲಗಿರಿ ಜಿಲ್ಲೆ ನೈಸೂರವರ ಕೈಬಿಟ್ಟು ಬ್ರಿಟಿಶರ ಕೈವಶವಾದಂದಿನಿಂದ ಅದು ತಮಿಳು ಭಾಷೆಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಈಡಾಗಿದೆ. ಎಲ್ಲ ನೋಡಿದರೂ ತಮಿಳೇ ತಮಿಳು. ಹೀಗೆ ಸುಮಾರು ನೂರು ವರುಷ ನಡೆಯುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದರೂ ತಮಿಳು ಅಲ್ಲ ನಾಟಿಲ್ಲ, ಕನ್ನಡ ಕಾಲುಕೆತ್ತಿಲ್ಲ. ಇಂದಿಗೂ ಅವರಿಗೆ ತಮಿಳು ಎಂದರೆ ಎಡಚಿಡಚು. ತಲೆಶಾಲೆ. ಸುಲ್ಲದವರಿಗೆ ಕಡಲೆ ಕೊಟ್ಟಂತೆ. ಅವನ್ನು ನೀರಲ್ಲಿ ನೆನಿಸಿ ನುಣ್ಣಿಗೆ ಮಾಡಿ ತನ್ನ ಲೆತ್ತಿ ಸಬೇಕು. ಆದರೂ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬು ವಂತಿಲ್ಲ ಸಮಾಧಾನವಾಗುವಂತಿಲ್ಲ. ಕನ್ನಡವೆಂದೊಡನೆ ಅವರಿಗೆ ಸುಲಿದ ಬಾಳೆಯ ಹಣ್ಣು. ಇಷ್ಟು ಅಜಗಜಾಂತರ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಒಂದೇ. ಕನ್ನಡ ಅವರ ಮಾತಿಗೆ ಹೊಂದಿದುದು, ಅವರ ಪರಿಚಯದ ಮಾತು, ಅವರ ತಾಯ್ನು ಡಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು, ಇತರ ಭಾಷೆಗಳು ಅವರಿಗೆ ಅಪರಿಚಿತ. ಜನ ವಾವಾನ್ಯ ರಿಗೆ ಅವರವರ ಪರಿಚಯದ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೆ ವಿದ್ಯೆಬುದ್ಧಿಗಳನ್ನು ಕಲಿಸಿದರೆ ಅದು ಒಗ್ಗುವದು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅರಗದು ಅವರಿಗೆ ಗಡಚಾಗುವದು. ಅವರು ಹೆಚ್ಚಿನ ಜ್ಞಾನ, ವಿಕಾಸ, ಕಲ್ಪತೃಗಳಿಗೆ ಎರವಾಗ ಕೇವಲ ಅಜ್ಜ, ಜಡ ಜೀವನವನ್ನು ಕಳೆಯಬೇಕಾಗುವದು.

ಭಾಷೆ ಅಥವಾ ನುಡಿ.

ಮಾನವೀ ಪ್ರಗತಿಯ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಭಾಷೆಗೆ ಅಥವಾ ನುಡಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಾನವಿರುವದು ಮೀನಿಗೆ ನೀರು. ಜೀವಕ್ಕೆ ಉಸಿರು ಅವಶ್ಯ

ವಿದ್ವಂತೆ ಜೀವನ ವಿಕಾಸಕ್ಕೆ ಭಾಷೆ ಅತ್ಯವಶ್ಯ. ಭಾಷೆಯೆಂಬುದು ಇರದಿದ್ದರೆ ಅಥವಾ ಬೆಳೆಯದಿದ್ದರೆ ಮಾನವನ ಗತಿ ಏನಾಗುತ್ತಿತ್ತು? ಮೂಕ ಮಾನವೀ ಸಮಾಜವು ಬೆಳೆದ, ಕಲಿತು, ಸುಧಾರಿಸಿ ಪ್ರಗತಿ ಪಥದಲ್ಲ ಮುಂದಡಿ ಇಡಬಹುದಾಗಿತ್ತೇ? ಈಗ ಒಮ್ಮೆಲೆ ಭಾಷೆ ಎಂಬುದು ಮಾಯವಾದರೆ ಮನುಷ್ಯನ ಪಾಡು ಏನಾಗುವದು? ಒಂದೇ ಒಂದು ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ಮೂಕಾಗಿ ಬಿಟ್ಟರೆಂದು ಕಲ್ಪಿಸುವ! ಮನುಷ್ಯ ಬೇರೆಯಲ್ಲ, ಮಂಗ ಬೇರೆಯಲ್ಲ ಎಂಬ ಸ್ಥಿತಿ ಉಂಟಾಗುವದು. ಮಂಗ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಸಾವಿರಾರು ವರುಷಗಳಿಂದ ಒಂದೇ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವವು. ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ವರುಷದಾಚೆಗಿನ ಮಂಗ ಈ ಹೊತ್ತಿನ ಮಂಗ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ಅಂತರವೂ ಇಲ್ಲ ಭಾಷೆ ಇಲ್ಲದಂತಾದರೆ ಮನುಷ್ಯನ ಅವಸ್ಥೆಯೂ ಪಶುಗಳಂತೆಯೇ ಆಗುವದು. ಅವನೂ ನಿತ್ಯ ಪಶುಜೀವನಕ್ಕೆ, ಆಹಾರ ನಿದ್ರಾಭಯ ಮೈಥುನಗಳಿಗೆ ಅವಶ್ಯ ವಿರುವ ನಾಲ್ಕು ಸನ್ನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ, ಹಕ್ಕಿಗಳಂತೆ ನಾಲ್ಕು ಕೆಲಬಿಲ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಚ್ಚರಿಸುತ್ತ ಕಾಲಕಳೆಯುವವನಾಗುವನು. ಅವನ ಪ್ರಗತಿಯಾಗಲು, ವಿಕಾಸಹೊಂದಿ ಈಗಿನ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಬರಲು ಭಾಷೆ ಎಂಬುದು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಬಲವಾದ ಸಾಧನವಾಗಿದೆಯೆಂಬಲ್ಲಿ ತಿಲವಾತ್ರ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಭಾಷೆಯ ಸಹಾಯವಿಲ್ಲದೆ ನಮ್ಮ ವಿಚಾರವು ವೇಗದಿಂದ ಸಾಗಲಾರದು. ವಿಚಾರ ಮುಂದರಿಯದಿದ್ದರೆ ನಮ್ಮ ಮತಿಯು ಕುಂಠಿತವಾಗುವದು. ಮತಿಯು ತಡೆದರೆ ನಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿ ನಿಂತು ಹೋಗುವದು. ಈ ರೀತಿ ಮಾನವೀ ಮನೋ ವಿಕಾಸಕ್ಕೆ ಭಾಷೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಮುಖ್ಯ ಸಾಧನವು ಎಂದರೆ ತಪ್ಪಾಗದು. ಕ್ಷಣಹೊತ್ತು ಭಾಷೆಯು ಸಹಾಯವಿಲ್ಲದೆ ನಾವು ವಿಚಾರ ಮಾಡಲು ಯತ್ನಿಸಿ ನೋಡಬೇಕು. ಅಂದರೆ ಮೇಲಿನ ಮಾತಿನ ಯಥಾರ್ಥತೆಯು ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬರುವದು.

ಭಾಷೆಯು ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಸಹಾಯಕವಿರುವಂತೆ ನಮ್ಮ ಭಾವನೆ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗೂ ಅದು ಒಳ್ಳೆ ಸಾಧನವು. ವಿಚಾರ, ಭಾವನೆ, ಕಲ್ಪನೆ ಇವೆಲ್ಲ ಅವೂರ್ತ, ಅವ್ಯಕ್ತ ವಸ್ತುಗಳು. ಅವು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣವು, ಕಿವಿಗೆ ಕೇಳವು, ಹಿಡಿತಕ್ಕೆ ಬರವು. ಅವೇ ಭಾಷಾರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿದವೆಂದರೆ ನಮಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವವು. ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣದ ಆತ್ಮವು ದೇಹದ ಮೂಲಕ ಮೈದೋರುವಂತೆ ಮನಸು

ಅಂತಃಕರಣಗಳು ನುಡಿಯ ಮುಖಾಂತರ ಸ್ವರಸಂಕೇತದ ಮೂಲಕ ಒಡಮೂಡುವವು. ಮನಃ-ಭಾಷೆಯೆಂಬ ಕುದುರೆಯನ್ನೇರಿ ಬೇಕಾದತ್ತ ಸಂಚರಿಸಬಲ್ಲದು. ಭಾಷೆಯು ಮನಸಿನ, ಭಾವನೆಗಳ, ಕಲ್ಪನೆಗಳ ವಾಹನವು. ಭಾಷೆಯಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಮನಸು ಮೂಕಾಗಿ ಮಂಕಾಗಿ ಕುಳಿತು ಬಿಡುವದು. ಭಾಷೆಯ ರೂಪದಿಂದ ಮನಸು ಮೈವೆತ್ತಿ ನಿಲ್ಲುವದು. ಅದರ ಮೂಲಕವೇ ನಮಗೆ ಮನಸಿನ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಆಗುವದು. ಒಬ್ಬ ಶಿಲ್ಪಿಗನ ಕಲ್ಪನೆ ಒಂದು ಸುಂದರ ಮಂದಿರ ರೂಪದಿಂದ ಹೆವ್ವುಗಟ್ಟಿ ನಿಲ್ಲುವಂತೆ ನಮ್ಮ ಮನಸು ಭಾಷೆಯ ರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿ ನಮ್ಮದುರು ಕಂಗೊಳಿಸುವದು, ನಮ್ಮವೇ ಆದ ವಿಚಾರ ಮತ್ತು ಭಾವನೆಗಳ ಪುನರ್ವಿಚಾರ ಮಾಡಲು ನಮಗೆ ಭಾಷೆಯೇ ಅನುಕೂಲ ಮಾಡಿ ಕೊಡುವದು, ತನ್ನ ಶುದ್ಧ ರೀತಿಯಿಂದ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಲು ಭಾಷೆಯ ಮೂಲಕವೇ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವದು. ಪ್ರತೀಕದ ಸಹಾಯದಿಂದ ಮೂರ್ತಿಯ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದು ಅವ್ಯಕ್ತ ಪರಮಾತ್ಮನ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುವದು ಹೇಗೆ ಸುಲಭವೋ ಹಾಗೆ ಭಾಷೆಯ ಸಹಾಯದಿಂದ ನಮ್ಮ ವಿಚಾರ ಮತ್ತು ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು, ಧ್ಯಾನಿಸಲು, ಅಳವಡಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವೂ ಸುಲಭವೂ ಆಗುವದು.

ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ವಿಚಾರ ಭಾವನೆಗಳ ಅರಿವು ನಮಗೆ ಆಗಲು, ಪರಸ್ಪರ ರಲ್ಲಿ ವಿಚಾರ ವಿನಿಯಮ ನಡೆಸಲು ಭಾಷೆಯೇ ಅನುಕೂಲಮಾಡಿಕೊಡುವದು. ನನ್ನಲ್ಲಿ ನಡೆದ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು, ಉಕ್ಕಿಬಂದ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು, ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ತಿಳಿಸುವ ಬಗೆ ಹೇಗೆ? ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧನವೇನು? ತಾಯಿ ಮಗುವಿಗೆ, ತಂದೆ ಮಗನಿಗೆ, ಗುರು ಶಿಷ್ಯನಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ, ಸಂಸ್ಕಾರ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಡುವ ರೀತಿಯಾವದು? ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಭಾಷೆ, ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರಿಗೂ ಬರುವ ಭಾಷೆ, ಎಂದೇ ಉತ್ತರಕೊಡಬೇಕಾಗುವದು. ಭಾಷೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಮೂಕ ಕಂಡ ಕನಸಿನಂತೆ ನನಗೆ ಹೊಳೆದ ವಿಚಾರ ನನಲ್ಲಿ ಎದ್ದ ಭಾವನಾತರಂಗ ಇವು ನನ್ನ ಮನೋಮಂಡಲದಲ್ಲಿಯೆ ಹುಟ್ಟಿ ಅಡಗಿ ಹೋಗುವವು. ಪ್ರವಾಹವಿಲ್ಲದ ನೀರು ಮಲೆತು ಕೊಳೆತು ಹೋಗುವಂತೆ ಅವರವರ ಮನಸಿನಲ್ಲಿಯ ವಿಚಾರ ಭಾವನೆ ಕಬ್ಬಿನ ಗಳು ಆಲ್ಲಲ್ಲಿಯೆ ಕರಗಿ ಹೋಗುವವು. ನಿಷ್ಕಲ ಮರಗಳಂತೆ ಅವುಗಳ ಗತಿ

ಆಗುವದು. ಅದೇ ಭಾಷೆಯೆಂಬ ಸೇತುವೆ ಇದ್ದರೆ ಅವು ಮನದಿಂದ ಮನಕ್ಕೆ ದೇಶದಿಂದ ದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಹಬ್ಬಿ ಬೆಳೆದು ಬಲಿತು ಫಲಕಾರಿಯಾಗುವವು.

ಅಷ್ಟೇ ಏಕೆ? ಸಾವಿರಾರು ವರುಷಗಳಿಂದ, ಮಾನವನು ಸ್ವಧರ್ಮದಲ್ಲೆ ಸ್ವಗತಿಪಥವನ್ನು ನಡೆಯಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದಂದಿನಿಂದ ಈ ಹೊತ್ತಿನ ವರೆಗೆ ಅವನು ಮಾಡಿದ ವಿಚಾರ, ಅವನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಭಾವನೆ, ಅವನಿಗೆ ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಆದ ಅನುಭವ, ಇವೆಲ್ಲ ಭಾಷೆಯ ಮೂಲಕವೆ ನಮ್ಮತನಕ ಬಂದು ಮುಟ್ಟಿವೆ. ಭಾಷೆ ಇಲ್ಲದೆ ಹೋಗಿದ್ದರೆ ಅವೆಲ್ಲವುಗಳ ಲಾಭವ ನಮಗೆ ಈಗ ಆಗುವದು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅವೆಲ್ಲ ಅವರೊಡನೆಯೇ ಮಣ್ಣುಗೂಡಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಅನೇಕ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಪ್ರಯೋಗ ಹಾಗೂ ಶೋಧಗಳ ಸಂಗತಿಯೂ ಹೀಗೆಯೆ ಇರುವದು. ತಮತಮಗೆ ಹೊಳೆದ ಹೊಸ ಹೊಸ ತತ್ವಗಳನ್ನು, ನಿಸರ್ಗ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಆಯಾ ಸಂಶೋಧಕರು ತಮ್ಮ ಬಾಂಧವರಿಗೆ ಭಾಷೆಯ ಸಾಧನದಿಂದ ತಿಳಿಸುತ್ತ ಬಂದುದರಿಂದಲೇ ಈಹೊತ್ತು ಅವು ಇಡೀ ಮಾನವ ಕುಲಕ್ಕೆ ಉಪಲಬ್ಧವಾಗಿರುವವು? ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅವು ಎಂದೋ ಗಾಳಿಪಾಲಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದವು.

ಭಾಷೆ ಎಂಬದು ಅವ್ಯಕ್ತ, ಅಮೂರ್ತ ವಿಚಾರ ಮತ್ತು ಭಾವನೆಗಳ ಧ್ವನಿರೂಪ ಅಥವಾ ಶಬ್ದರೂಪ ಸಂಕೇತವು. ಆ ಸಂಕೇತವು ಕೇವಲ ಧ್ವನಿ ಅಥವಾ ಶಬ್ದರೂಪದಲ್ಲಿಯೆ ಉಳಿಯದೆ ಮುಂದೆ ಗ್ರಂಥಸ್ಥವಾಗ ಬೇಕಾದರೆ ಬರೆಹದ ರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿತು. ಬರೆಹದ ಶೋಧದ ಮೂಲಕ ಭಾಷೆ ಮತ್ತಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚು ವಿಕಾಸಹೊಂದಲು ಏಕರೂಪವಾಗಲು ಅನುಕೂಲ ವಾಯಿತು. ಬರೆಹವು ವಿಚಾರ ಸಂಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಅತಿಶಯ ಸಹಾಯಕವಾಗಿರು ಬರೆಹವಿಲ್ಲದ ಬರೀ ಬಾಯಿ ಭಾಷೆ, ಬಹಳ ವಿಕಾಸಹೊಂದಲಾರದು, ವಿಚಾರ ಸಾಗರವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಡಲಾರದು. ಮನೋವಿಕಾಸದ ಮೂಲಕ ಕಳಿತ ವಿಚಾರವು ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬರೆಹ ರೂಪದಿಂದ ಕೈಸೇರುವುದ ರಿಂದ ಅದನ್ನು ಒಂದು ಜಡವಸ್ತುವಿನಂತೆ ಬೇಕಾದಲ್ಲಿಡಲು, ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು, ಬೇಕಾದಾಗ ಉಪಯೋಗಿಸಲು, ಕೈಯೆತ್ತಿ ಕೊಡುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೆ ಮುಂದೆ ಮತ್ತೆ ಆ ಬರೆಹವು ಸಹಸ್ರಾರು ಲಕ್ಷಾಂತರ ಜನರ ಕೈಸೇರಬೇಕಾದರೆ ಅಚ್ಚುಕೂಟಾದ ಸಾಧನಗಳು ತಯಾರಾಗಬೇಕಾಯಿತು. ಈ ರೀತಿ

ಪೂರೈಸಿ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳ ಸಂಗ್ರಹವನ್ನೆಲ್ಲ, ಸರ್ವಾನುಭವಗಳ ಸಾರವನ್ನೆಲ್ಲ
ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಹಿರಿಯರು ಕಿರಿಯರಿಗೆ ಕೈಯೆತ್ತಿ ಕೊಡಲು ಅನುವಾಯಿತು.

ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದರೆ ಮನುಷ್ಯನ ವಿಕಾಸದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ,
ಮಾನವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಷೆ ಬರೆಹಗಳಿಗೆ
ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಮುಖ ಸ್ಥಾನವು ದೊರೆಯುವದು ಅಥವಾ ಭಾಷೆ ಬರೆಹಗಳು
ಇಲ್ಲದೆ ಹೋಗಿದ್ದರೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಪ್ರಗತಿಗಳ ಸಂಗ್ರಹ ಮತ್ತು ಪ್ರಸಾರ ಈ
ಪ್ರಕಾರ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ವೇಗದಿಂದ ಆಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ಧಾರಾಳವಾಗಿ
ಹೇಳಬಹುದು.

ಯಾವ ಭಾಷೆ ?

ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಭಾಷೆ ಒಂದೇ ಇಲ್ಲ. ಕನಿಷ್ಠ ಸಾವಿರಾರು ಬಾಯಿ ಭಾಷೆ
ಬರೆಹದ ಭಾಷೆಗಳು ಇವೆ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ನೂರಕ್ಕೆ ತೊಂಬತ್ತರಷ್ಟು ಲಿಪಿರಹಿತ
ಇದ್ದು ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಮಾನವೀ ಗುಂಪುಗಳು ಮಾತಾಡುವಂತವು ಇವೆ. ಇಂಥ
ಅಲ್ಪ ಸಂಖ್ಯೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ತಮ್ಮ ನೆರೆಯಲ್ಲಿರುವ ಲಿಪಿಬದ್ಧ ಭಾಷೆ
ಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಭಾಷೆಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವದು ಕಂಡು
ಬರುವದು. ಬಾಯಿ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಂಥ ಸಾಹಿತ್ಯಾದಿಗಳು ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿಲ್ಲ,
ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಲು ಈಗ ಅನುಕೂಲವಿಲ್ಲ. ಪ್ರತಿನಿತ್ಯದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಪ್ರಾಣಿ
ಜೀವನಕ್ಕೆ ಅವಶ್ಯವಿರುವ ಶಬ್ದಭಾಂಡಾರವು ಮಾತ್ರ ಆ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿರುವದು.
ಲಿಪಿಬದ್ಧವಾಗಿ ಗ್ರಂಥಸ್ಥವಾದ ಭಾಷೆಗಳು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೨೦೦
ಇರಬಹುದು. ಅವೆಲ್ಲವುಗಳನ್ನು ಒಬ್ಬನೇ ಮನುಷ್ಯನು ಅರಿತಿರುವದು ಸಾಧ್ಯ
ವಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ಅರಿಯಬೇಕಾದರೆ ಇಡೀ ಜೀವನವನ್ನೆಲ್ಲ ಬರೀ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು
ಕಲಿಯುವುದರಲ್ಲಿಯೇ ಕಳೆಯಬೇಕಾದೀತು. ಅದು ಬರೀ ಕಷ್ಟ ಸಾಧ್ಯವಷ್ಟೇ
ಅಲ್ಲ, ಅಶಕ್ಯವೂ ಅವ್ಯವಹಾರ್ಯವೂ ಅಯೋಗ್ಯವೂ ಇರುವದು. ಸಾಮಾನ್ಯತಃ
ಮನುಷ್ಯನು ತಾನು ಯಾವ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವೆ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿರುವನೋ
ಯಾವ ಜನರಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವನೋ ಆಯಾ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಲಿತು
ಕೊಂಡರೆ ಸಾಕಾಗುವದು. ಭಾಷೆ, ಭಾಷಾಶಾಸ್ತ್ರ, ಭಾಷೆಯ ವೈತ್ಯಕ್ತಿಕ
ಮುಂತಾದವುಗಳ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುವ ಸಂಧಿತರು ಇಲ್ಲವೆ ವಿಜ್ಞಾನಾದಿಗಳನ್ನು
ಅಭ್ಯಸಿಸುವರು ದೇಶಪರ್ಯಟಕರು ಹೆಚ್ಚು ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಕಲಿತರೆ ಕಲಿ

ಯಬಹುದು ಸುಮಾರು ೪೦ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಕಲಿತ ಪಂಡಿತರು ಹಲವರಿರುವರು. ಜನಸಾಮಾನ್ಯರು ಬಹುಶಃ ಒಂದೇ ಭಾಷೆ ಗೊತ್ತಿದ್ದವರು, ಒಂದೇ ಭಾಷೆ ಕಲಿಯಲಿನವರಿರುವರು. ಅವಶ್ಯವಿದ್ದಾಗ ಹೆಚ್ಚು ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಕಲಿಯುವುದು ಜಾಣತನದ್ದಿದ್ದರೂ ಅನವಶ್ಯಕವಾಗಿ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಕಲಿಯುತ್ತ ಹೋಗುವುದು ಸಮಂಜಸವಾಗಲಾರದು. ಅದು ಕಾಲಾಪವ್ಯಯವೆ ಸೈ. ಈ ಬಗೆಯ ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೆ ಭಾಷೆ, ಲಿಸಿ ಮುಂತಾದವುಗಳತ್ತ ನಾವು ನೋಡುವುದು ಅವಶ್ಯ.

ಭಾಷೆಯೆಂಬುದು ಸಾಧನ ಮಾತ್ರವು. ಮನುಷ್ಯನ ಪ್ರಗತಿ, ಮನುಷ್ಯನ ವಿಕಾಸ, ಶಾಂತಿ, ಸುಖ, ಜ್ಞಾನ, ತೇಜ ಇವುಗಳತ್ತ ವಿಕಾಸ ಇದೇ ಸಾಧ್ಯವು. ಈ ವಿಕಾಸ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಭಾಷೆಯು ದೊಡ್ಡ ಸಾಧನವು. ಅದು ಸುಲಭವೂ ಸಹಜವೂ ಸುಂದರವೂ ಇದ್ದುಷ್ಟು ನಮ್ಮ ನೆಲೆ ಶಕ್ತಿಗಳ ಅಪವ್ಯಯವಾಗದೆ. ನಾವು ಪ್ರಗತಿ ಪಥದಲ್ಲಿ ಸಾಗಬಲ್ಲೆವು. ಹರುಕು ಮುರುಕು, ಕೊರಟು ಮುರುಟು ಸಾಧನವಿದ್ದರೆ ಸಾಧ್ಯದತ್ತ ಬೇಗ ಸಾಗುವುದು ಕಠಿಣವಾಗುವುದು. ಮೇಲಾಗಿ ಭಾಷೆಯು ಕೇವಲ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಜೀವನದ ಅಥವಾ ವಿಕಾಸದ ಸಾಧನವಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ. ಅದು ಸಾಮೂಹಿಕ, ಸಾಂಘಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನ ವಿಕಾಸದ ಸಾಧನವಿರುವುದು. ಒಬ್ಬನೆ ಇರುವಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು ಒಂದೆಡೆ ಬಂದೊಡನೆ ಭಾಷೆಯ ಅವಶ್ಯಕತೆಯುಂಟಾಗುವುದು. ವಿದ್ಯುತ್ಪ್ರವಾಹವು ಒಂದೆಡೆಯಿಂದ ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ ಹೋಗಲು ಆಕಾಶದ ಆಧಾರವು ಬೇಕಾಗುವಂತೆ, ನೀರು ಒಂದು ಬದಿಯಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಬದಿ ಹರಿಯಬೇಕಾದರೆ ಕಾಲುವೆ ಬೇಕಾಗುವಂತೆ, ವಿಚಾರವಾಹನಕ್ಕೆ ಭಾಷೆ ಬೇಕು. ಆ ಭಾಷೆ ಉತ್ತಮವೂ ಪರಸ್ಪರರಿಗೆ ಚನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿಯುವಂತಹದೂ ಯಾವದೆ ಅಡಚಣೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡದೆ ಇರುವಂತಹದೂ ಇದ್ದರೆ ಪರಸ್ಪರ ಒಳಕೆಯ ಕೆಲಸವು ಸುಕರವಾಗುವುದು.

ಅಂಥ ಭಾಷೆಯಾವುದು, ಅದು ಹೇಗಿರಬೇಕು, ಅದರ ಲಕ್ಷಣಗಳೇನು ?

ತಾಯಿ ತನ್ನ ಮೊಲೆ ಹಾಲುಣಿಸಿ ಮಗುವನ್ನು ಬೆಳೆಸುವಳು. ಆ ಹಾಲಿನೊಡನೆಯ ಮಗುವಿಗೆ ಮುದ್ದು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕಲಿಸುವಳು. ಆ

ಮಾತುಗಳಿಂದ ಮಗುವಿಗೆ ಜಗತ್ತಿನ ಗುರುತಾಗುವದು. ಆದೇ ಕೂಸು ಕಲಿ ಯುವ ನೊಡಲು ಮಾತುಗಳು. ಆದೇ ಭಾಷೆಯೊಡನೆ ಮಗುವಿನ ಪ್ರಥಮ ಪರಿಚಯ. ಆ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಹಜತೆ, ಸ್ವಾಭಾಸಿಕತೆ, ಮೂಲ ಭೂತ ಭಾವನೆಗಳ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಪ್ರತಿಬಿಂಬ ಇರುವದು ಆದೇ ತಾಯ್ನುಡಿ ಅಥವಾ ಮಾತೃಭಾಷೆ ಎನಿಸುವದು. ಒಂದೇ ಮಾತೃಭಾಷೆಯುಳ್ಳವರು ಆತಿ ಮೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾರಾಗಿ ಯಾವ ಸಾಂಠದಲ್ಲಿರುವರೋ ಆ ಸಾಂಠದಲ್ಲಿ ಆ ಭಾಷೆಯ ಪ್ರಾಂತ ಭಾಷೆಯಾಗುವದು. ಅಂಥಲ್ಲಿ ಜನರ ಸ್ವಭಾಷೆ, ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷೆ, ಪ್ರಾಂತ ಭಾಷೆ ಒಂದೇ ಇರುವದು. ಆಯಾ ಸಾಂಠದ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಆದೇ ನುಡಿಯ ನಿನಾದವು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿರುವದು. ಆದೇ ಭಾಷೆಯ ಬಿಂಬವು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣುವದು. ಆ ಭಾಷೆಯ ಉಪಭಾಷೆಗಳು ಅಥವಾ ಬಾಯಿ ಭಾಷೆಗಳು ಹಲವು ಇರಬಲ್ಲವು. ಅವು ಒಂದೇ ಗಿಡದ ಟೊಂಗೆಗಳಂತೆ, ಒಂದೇ ನದಿಯ ಶಾಖೆಗಳಂತೆ ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ಇರುವವು.

ಆಯಾ ಪ್ರಾಂತದ ಜನರ ನಿತ್ಯವ್ಯವಹಾರಾದಿಗಳು ಪ್ರಾಂತೀಯ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೇ ನಡೆಯುವವು. ಅಲ್ಲದೆ ಅವರ ಇತಿಹಾಸ, ಪರಂಪರೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಜ್ಞಾನಭಂಡಾರ, ಅನುಭವ, ಜಾಣತನ, ಇವೆಲ್ಲ ಹಾಗೂ ಅವರ ದೋಷ ಶೋಧನೆಗಳು ಸಹ ಆಯಾ ಭಾಷೆಯ ವಿವಿಧ ವಾಚ್ಛಯದಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಗಿರುವದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕ. ಅದೆಲ್ಲ ಆಯಾ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದವನ ಸೊತ್ತು. ಆ ಎಲ್ಲ ಬೊಕ್ಕಸದ ಕೀಲಿಕೈ ಆ ಭಾಷೆಯ ಮೂಲಕವೇ ದೊರೆಯುವದು ಗಣ್ಯವಾದ, ಸಂಸ್ಕರಣಿಯವಾದ ಯಾವದಿ ಮಾತನ್ನು ಆಯಾ ಪ್ರಾಂತದ ಲೇಖಕರು ತಮ್ಮ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿಡದೆ ಇರಲಾರರು. ಸಾಕಷ್ಟು ಮಹತ್ವದ ಮತ್ತು ಸುಂದರ ವಾಚ್ಛಯವನ್ನು ಯಾವ ಜನಾಂಗದವರೂ ಅಳಿಯಗೊಡಲಾರರು. ವೇದರಚನೆಯಾದಾಗ ಇನ್ನು ಬರೆಹದ ಕಲೆ ಹುಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲವಂತೆ. ಆದರೂ ಚಾಚೂ ತಪ್ಪದೆ ಕಂಠಸ್ಥ ಮಾಡಿ ಆಗಿನ ಜನರು ಸುಮಾರು ಸಾವಿರ ವರುಷಗಳ ವರೆಗೆ ಅವನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಿ ಪೀಳಿಗೆಯಿಂದ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ಅಮೌಲ್ಯವಾದ ಧನವೆಂದು ಕೊಡುತ್ತ ಬಂದರು, ಎಂದು ಪಂಡಿತರು ಹೇಳುವರು. ತಾತ್ಪರ್ಯವೇನಂದರೆ, ಯಾವ ಅಪಾರ ಜ್ಞಾನ ಅನುಭವಾದಿಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಿ

ಗಳು ತಮ್ಮ ಚಿಕ್ಕ ಮಿದುಳಿನಲ್ಲಿ ಬಹುಕಾಲ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಡುವದು ಅಸಾಧ್ಯವೆ೦ ಉಗಲನ್ನೆಲ್ಲ ಒಂದು ಭಾಷೆಯು ಸಾವಿರಾರು ವರುಷಗಳ ವರೆಗೆ ವಾಜ್ಞಯರೂಪದಿಂದ ಕಾದಿಡಬಲ್ಲದು. ಒಂದು ಪ್ರಾಂತದ ಇಲ್ಲವೆ ಜನಾಂಗದ ವಾಜ್ಞಯವೆಂದರೆ ಆಯಾ ಜನರ ಅನೇಕ ಪೀಳಿಗೆಗಳ ವಿಚಾರ ಮತ್ತು ಅನುಭವ ಸರಂಪರೆಗಳ ನಿಘಂಟು ಅಥವಾ ಸಂದರ್ಭಗ್ರಂಥ ಎಂದರೂ ಸಲ್ಲುವದು ವೇದೋಪನಿಷತ್ತುಗಳ ಕಾಲದ ಜನರ ಜ್ಞಾನವು, ಅವರ ಪೂರ್ವಜರ, ಸುಖ ದುಃಖ, ಸ್ವಭಾವ, ವಿಚಾರ ವ್ಯವಹಾರ ಇತ್ಯಾದಿ, ಆ ಗ್ರಂಥಗಳ ಅಭ್ಯಾಸದಿಂದಲೆ ಆಗುವದು. ಈಗ ಉಸುಬಿನ ಕೆಳಗೆ ನೂರಾರು ಅಡಿ ಹುಗಿದುಹೋದ ಬ್ಯಾಬಿಲೋಲ, ನಿನ್ನೇವಾ ಮುಂತಾದ ಪಟ್ಟಣಗಳ ರಹಿವಾಸಿಗಳ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ, ರೀತಿ ನಡತೆಗಳು, ಮಿಸರ ದೇಶದ ಜೀವನಾಂಶಗಳು ಅವರವರ 'ಬಾಣ ಭಾಷೆ' (ಕುನಿಫಾರ್ಮ್) 'ಚಿತ್ರಭಾಷೆ' (ಹಾಯರೊಗ್ಲಿಫ್) ಗಳ ಸಾಧನದಿಂದಲೆ ನಮಗೆ ತಿಳಿಯುವವು. ಭಾಷೆ ರೂಪುಗೊಂಡು ಗ್ರಂಥಸ್ಥವಾಯಿತೆಂದರೆ ಅದು ಇಷ್ಟೆಂದು ಮಹತ್ವದಾಗುವದು.

ಭಾಷೆಯೆಂಬುದು ಸ್ವವಿಚಾರ ಪ್ರಕಾಶನದ, ವಿಚಾರವಿವಿಮಯದ, ವಿಚಾರವಿಮರ್ದೆಯ, ವಿಕಾಸದ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನದ, ಜ್ಞಾನಸಂಗ್ರಹದ ಉತ್ತಮ ಸಾಧನವೆಂಬ ಮಾತು ನಿಜ. ಅದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸ್ವಭಾಷೆಯು ಅಂಥ ಉತ್ತಮೋತ್ತಮ ಸಾಧನವಾಗಬಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಲಕ್ಷದಲ್ಲಿಡಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕು. ರವೀಂದ್ರನಾಥ ಟಾಗೋರರಂಥ ಶಿಕ್ಷಣಪಟುಗಳು, ಗಾಂಧೀಜಿಯ ವರಂಥ ವಿಚಾರಸರಾಯಣರು, ಪಂಡಿತ ಜನಾಹರಲಾಲರಂಥ ಉಜ್ವಲ ದೇಶಭಕ್ತರು ಪ್ರಾಂತೀಯ ಭಾಷೆಗಳ ಮಹತಿಯನ್ನು ವಿಧವಿಧದಿಂದ ಬಣ್ಣಿಸಿರುವರು. ಶಿಕ್ಷಣದ ಮಾಧ್ಯಮವನ್ನು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮಾಡದೆ ಪ್ರಾಂತೀಯ ಭಾಷೆಗಳನ್ನೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುವಾಗ ಡಾ. ಮೆಕರ್ಟಿಯು, ಡಾ. ಅಮರನಾಥ ರ್ಯೂ, ರೆ. ಹಾಲಂಡ, ಮಿ. ವರ್ದನ್ವರಥ ಮುಂತಾದವರು ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಬಹಳ ಒತ್ತಿಹೇಳಿರುವರು ಸರಕಾರದವರು ನೇಮಿಸಿದ ಸ್ಯಾಡಲರಕಮಿಷನ್, ಹಾಂಟಾಗ್ ಕಮಿಷನ್, ಆ್ಯಬಟ್‌ವುಡ್ ಕಮೀಟಿ ಮುಂತಾದವರು ಸಹ ಪ್ರಾಂತೀಯ ಭಾಷೆಯನ್ನೆ ಮಾಧ್ಯಮ ಮಾಡಬೇಕು, ಇಲ್ಲದೆಹೋದರೆ ವಿದ್ಯಾರಿ

ಗಳ ಶಕ್ತಿಯ ಅಪವ್ಯಯವಾಗುವದು, ವಿಕಾಸಶಕ್ತಿ ಕುಂಠಿತವಾಗುವದು ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿರುವರು. ನಮ್ಮ ಮಿದುಳಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವಾರ್ಥಿಯಿಂದ ಮಿಂಚಿನಂತೆ ಹೊಳೆಯುವ ಹೊಸ ವಿಚಾರಗಳು, ನಮ್ಮ ಆಂತಃಕರಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಂಗಶಾತ್ ಉಕ್ಕಿ ಬರುವ ಭಾವನೆಗಳು ನಮ್ಮ ಸ್ವಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೆ ಬರಬಲ್ಲವು. ಎಚ್. ಎನ್. ಬ್ರೇಲ್ಸ್‌ಫರ್ಡ್ ಎಂಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಲೇಖಕನು ಇದೇ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳುವಾಗ, 'ನಮ್ಮ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ನಿಜವಾಗಿ ಒಂದೇ ಒಂದು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಬಲ್ಲೆವು, ಅದೆಂದರೆ ಸ್ವಭಾಷೆ. ಒಂದೇ ಭಾಷೆಯ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಗರ್ಭಿತಾರ್ಥ, ಸೂಚಿತಾರ್ಥ, ಮುಂತಾದವುಗಳು ನಮಗೆ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತಿಳಿಯಬಲ್ಲವು. ಆ ಭಾಷೆಯೆಂದರೆ ನಮ್ಮ ಮಾತೃಭಾಷೆ. ತಾಯಿಯ ತೊಡೆಯಲ್ಲಿರುವಾಗ ತೊಡೆಲುತ್ತು ಕಲಿತ ಭಾಷೆಯದು. ಅದು ನಮ್ಮ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯ ಭಾಷೆ, ದೇವರಿಗೆ ಮೊರೆಯಿಡುವ ಭಾಷೆ. ನಮ್ಮ ಸುಖದುಃಖದ ಪ್ರಥಮ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯು, ನಮ್ಮ ಭಾವನೆಗಳ ಪ್ರಥಮ ಸ್ಫೋಟವು ನಮ್ಮ ತಾಯ್ನು ಯಲ್ಲಿಯೆ ಆಯಿತು. ಆ ಭಾಷೆ ಬಿಟ್ಟು ಇನ್ನಾವುದನ್ನಾದರೂ ಬೋಧಿಸುವುದಾದರೆ ವಿಧ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಹೈರಾಣುಮಾಡಿದಂತೆ. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಅವರ ಮನಸಿನ ಸ್ವತಂತ್ರ ಹರಿದಾಟವನ್ನೆ ತಡೆದಂತೆ,' ಎಂದಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದರೆ ಪ್ರಾಂತಿಕ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ದುರ್ಲಕ್ಷಿಸುವದು ಎಂಥ ಘೋರ ಅಪರಾಧವಿರುವದೆಂಬುದು ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವದು.

ಹಿಂದುಸ್ತಾನದಲ್ಲಿಯೆ ಹಲವೊಂದು ಪ್ರಾಂತಿಕ ಭಾಷೆಗಳು ಈ ಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಪುಷ್ಟವಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಹಾಗಿದ್ದ ಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ನಾವು ಪರಕೀಯವಾದ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಭಾಷೆಯನ್ನೆ ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ಹೋಗುವದು ತಪ್ಪು. ಮನೆಯವಳು ಮಾಡುವ ಅಡಿಗೆಗೆ ತಡವಿದ್ದರೆ ನಾವು ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಾಧಾನದಿಂದ ತಡೆಯ ಬೇಕು ಹೊರತು ನಂಬರ ಮನೆಗೆ ಊಟಕ್ಕೆ ಹೋಗುವದು ಸಮಂಜಸವಾಗಿ ಲಾರದು. ನಮ್ಮಲ್ಲಿಯೆ ಪ್ರಾಂತೀಯ ಭಾಷೆಗಳೆಲ್ಲ ಪ್ರಗತಿಶೀಲವೂ ಜೀವಂತವೂ ಇರುವವು. ನಿಜವಾಗಿ ನೋಡಿದರೆ ಜನರ ಬಾಯೊಳಗೆ ಇರುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಭಾಷೆಯು ಒಂದು ಜೀವಂತ ವಸ್ತು ಎಂದು ನಾವು ಭಾವಿಸಲು ಅಡ್ಡಿ ಇಲ್ಲ. ಆಯಾ ಜನರು ಎಷ್ಟು ಚಟುವಟಿಕೆಯುಳ್ಳವರೂ, ಜೀವಂತರೂ,

ವಿಕಸನ ಶೀಲರೂ ಅದೇ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಅವರ ಭಾಷೆ ಪ್ರಗತಿಪರವಿರುವದು. ನಿತ್ಯಾನುಸಯೋಗದ ಮೂಲಕ, ಅನ್ಯ ಭಾಷೆಗಳೊಡನೆ ಆಗುವ ತಿಕ್ಕಾಟ, ಬರುವ ಸಂಬಂಧಗಳ ಮೂಲಕ, ಹೊಸ ವಿಚಾರ ಮತ್ತು ಭಾವನೆಗಳ ಪ್ರಕಟನೆ ಗಾಗಿ ಹೊಸ ಶಬ್ದಗಳ ರಚನೆಯ ಅನಶ್ಯಕತೆಯ ಮೂಲಕ ಜೀವಂತ ಭಾಷೆ ಒಂದು ಹರಿಯುವ ನವಿಯಂತೆ ಇರುವದು. ಹೊಸ ಶಬ್ದನಿರ್ಮಾಣ, ಹೊಸ ಸಾಹಿತ್ಯರೂಪ ಧಾರಣ ಇವು ಭಾಷೆಯ ಜೀವಂತತನದ ಮುಖ್ಯ ಲಕ್ಷಣಗಳೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು ಇನ್ನೆರಡಿಲ್ಲವೆ ಯಾವ ಭಾಷೆಯೂ ಬದುಕಿ ಬಾಳಲಾರದು, ಸ್ವಾವಲಂಬಿಯಾಗಲಾರದು; ಮುಂದಡಿಯಿಡುವದಂತೂ ದೂರವೆ ಉಳಿಯಿತು.

ಭಾಷಾನ ಗುಣ ಪ್ರಾಂತ.

ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಭಾಷೆಗೆ ಇದ್ದ ಶ್ರೇಷ್ಠಸ್ಥಾನ, ಹಿಂದುಸ್ತಾನದಲ್ಲಿ ಜೀವಂತ ವಿರುವ ಪ್ರಾಂತೀಯ ಭಾಷೆಗಳ ಮಹತ್ವ, ಆಯಾ ಜನರ ವಿಕಾಸ ಆಯಾ ಭಾಷೆಗಳ ಮುಖಾಂತರವೆ ಆಗುವದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಎಂಬ ಎಲ್ಲ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸು ತನ್ನ ಕಾರಭಾರದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಭಾಷಾನುಗುಣ ಪ್ರಾಂತಗಳನ್ನು ೧೯೨೦ರಲ್ಲಿ ಮಾಡಿಯೆಬಿಟ್ಟಿತು. ಸ್ವರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಭಾಷಾನುಗುಣ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳೇ ಏರ್ಪಡಬೇಕು ಎಂದು ಅದು ಸಾರಿತು. ತಾನು ಮಾಡಿದ ಸ್ವರಾಜ್ಯ ಘಟನೆಯಲ್ಲಿ ಆ ರೀತಿ ಇರಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಚಾರಮಾಡಿತು. ಕೇವಲ ಭೌಗೋಲಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ, ರಾಜಕೀಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪ್ರಾಂತಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸುವನೆಂದರೆ ಬಹಳ ಕೃತ್ರಿಮವಾಗುವದು. ಪ್ರಾಂತವೆಂದರೆ ಅಲ್ಲಿರುವ ಗುಡ್ಡ, ಗಡ ಅಥವಾ ನದಿ, ಕೆರೆಯಲ್ಲ, ಅಲ್ಲಿಯ ಬೆಳೆ ಖನಿಜಗಳಲ್ಲ. ಪ್ರಾಂತವೆಂದರೆ ಅಲ್ಲಿಯ ಜನರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಏಕೋಭಾವ, ಸಮರಸತೆ, ವಿಚಾರಗಳ ಏಕರೂಪತೆ ನೆಲೆಗೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ ಏಕ ಭಾಷೆಯೇ ಆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಉಪಕಾರಕರನಾಗಬಲ್ಲದು. ಒಂದು ಪ್ರಾಂತದ ಶಿಕ್ಷಣ, ವ್ಯವಹಾರ, ರಾಜ್ಯಕಾರಭಾರ, ಸಭಿಸಮ್ಮೇಲನಾದಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಎಲ್ಲ ಸುಸೂತ್ರ ಸಾಗಬೇಕಾದರೆ, ಅವೆಲ್ಲವುಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿಯ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರು ರುಚಿಗೊಂಡು ಭಾಗವಹಿಸಬೇಕಾದರೆ, ಅಲ್ಲಿಯ ಜನರು ಒಂದೇ ಭಾಷೆಯವರಿ

ದ್ವರೆಯೆ ಅನುಕೂಲ. ಹೀಗಾದರೆ ಮಾತ್ರ ಅಲ್ಲಿ ನಿಜವಾದ ಲೋಕಸತ್ತೆ ನೆಲೆಗೊಳ್ಳಬಲ್ಲದು. ಈ ಎಲ್ಲ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಅನುಲಕ್ಷಿಸಿಯೆ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸು ಭಾಷಾನುಗುಣ ಪ್ರಾಂತರಚನೆಯ ಭಲವನ್ನು ತೋರಿಸಿದೆ.

ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ

ಭಾಷೆ, ಪ್ರಾಂತ ಭಾಷೆ, ಭಾಷಾನುಗುಣ ಪ್ರಾಂತ ಇವುಗಳ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾಯಿತು. ಇನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರಾಂತದ ಭಾಷೆಯಾದ ಕನ್ನಡದ ಬಗ್ಗೆ ನಾಲ್ಕು ಮಾತು ಹೇಳುವುದು. ಆಮೇಲೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪ್ರಾಂತೀಯ ಭಾಷೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಆಯಾ ಪ್ರಾಂತದವರ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕನ್ನಡದ ಬಗ್ಗೆ ನಮ್ಮ ನಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯದ ದಿಗ್ವಿಜಯವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ವಿಚಾರವಿದೆ.

ಹಿಂದುಸ್ತಾನದಲ್ಲಿ ಒಹಳವೆಂದರೆ ೧೫ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಾಂತಿಕ ಭಾಷೆಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡವು ಬಹಳ ಹಳೆಯದು. ಇದಕ್ಕೆ ಕನ್ನಿಷ್ಠ ಎರಡು ಸಾವಿರ ವರುಷಗಳ ಇತಿಹಾಸವು ಇರುವುದು. ಈ ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಎರಡು ವರ್ಗದ ಭಾಷೆಗಳಿವೆ. ಒಂದು ದ್ರಾವಿಡ ವರ್ಗ, ಇನ್ನೊಂದು ಸಂಸ್ಕೃತ ವರ್ಗ. ಕನ್ನಡ, ತಮಿಳು, ತೆಲುಗು, ಮತ್ತು ಮಲಯಾಳಿ ಈ ದಕ್ಷಿಣ ಹಿಂದುಸ್ತಾನದ ನಾಲ್ಕು ಭಾಷೆಗಳು ದ್ರಾವಿಡ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವುಗಳು. ಉಳಿದವೆಲ್ಲ ಹೆಚ್ಚುಕಡಿಮೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವುಗಳು. ಕನ್ನಡವು ತನ್ನ ಭಾಷಾಸಹೋದರಿಯ ರಿಂದ ಅನೇಕ ಶಬ್ದಗಳನ್ನೆತ್ತಿದ್ದಲ್ಲದೆ ಸಂಸ್ಕೃತದಿಂದ ಚನ್ನಾಗಿ ಪುಷ್ಟಿಪಡೆದಿದೆ. ಕನ್ನಡವು ಸಂಸ್ಕೃತಜನ್ಯವಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಸಂಸ್ಕೃತಪುಷ್ಟವಿರುವದೆಂಬಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಈ ಹೊತ್ತು ಯಾವದೆ ಧಾರ್ಮಿಕ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಕ, ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ನಾವು ವ್ಯಕ್ತಗೊಳಿಸಬೇಕಾಗಿದ್ದರೆ, ನೂರಕ್ಕೆ ಅರವತ್ತಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಸಂಸ್ಕೃತ ತತ್ಸಮ ಇಲ್ಲವೆ ತದ್ಭವ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕಾಗುವುದು. ನಮ್ಮ ವ್ಯಾಕರಣ ಕಲ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಬೇರೆ ಇದ್ದರೂ ಅದನ್ನು ಬರೆಯುವ ರೀತಿ, ಅಲಂಕಾರ ಶಾಸ್ತ್ರ, ನಮ್ಮ ಛಂದಸ್ಸಿನ ಬಹುಭಾಗ, ಶೈಲಿ, ಸಾಹಿತ್ಯರೂಪಗಳು ಮುಂತಾದವು ಸಂಸ್ಕೃತದಿಂದ ಎತ್ತಿದವುಗಳು. ಕಂದ, ಷಟ್ಪದಿ, ಚೌಪದಿ, ತ್ರಿಪದಿ, ರಗಳೆ ಮುಂತಾದ ಹಲವು ಬಿಟ್ಟರೆ ಅನೇಕ ವೃತ್ತ

ಮುಂತಾದವುಗಳೆಲ್ಲ. ನಾಟಕ, ಮಹಾಕಾವ್ಯ, ಚಂಪೂ ಇತ್ಯಾದಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ರೂಪಗಳೆಲ್ಲ ಶುದ್ಧ ಸಂಸ್ಕೃತದಿಂದ ಕೊಂಡವುಗಳು. ತಪರುಮನೆಯ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಮನೆಗಳಿಗೆ ಯಾವದೇ ಬಗೆಯ ಸಂಕೋಚವಿರಲಾರದು. ಅಂದಬಳಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತದಿಂದ ಬೇಕಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನೆತ್ತಲು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಸಂಕೋಚವೇಕೆ? ಮುಂದೆ ಪರ್ವಿಯನ್ ಅಥವಾ ಫಾರಸೀ ಭಾಷೆಯ ಸಂಬಂಧ ಬಂದಾಗ ನಾವು ಹಲವು ಉದ್ದ, ಅರಿಬೀ, ಫಾರಸೀ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಆತ್ಮಸಾತ್ ಮಾಡಿಕೊಂಡೆವು. ಜರೂರ, ದರಬಾರ, ಜಮೀನ, ಕಜೇರಿ, ದವಾಖಾನೆ, ಘಾಜಿದಾರ, ಅರ್ದಿ ಇತ್ಯಾದಿ ತೀರ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿರುವ ಶಬ್ದಗಳು ಆಬಗೆಯವು. ಮರಾಠಿಯಂತೂ ನಮ್ಮನೆರೆ ಭಾಷೆ. ಈಗ ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಇಂಗೀಷ ಭಾಷೆಯೊಡನೆ ನಮ್ಮ ರಾಜಕೀಯ ದಾಸ್ಯದ ಮೂಲಕ ಬಹಳ ಸಂಬಂಧ ಬಂದಿದೆ. ಆಕಾರಣದಿಂದ ಆದರಿಂದಲೂ ನಾವು ಅನೇಕ ಶಬ್ದಗಳನ್ನೂ ಸಾಹಿತ್ಯರೂಪಗಳನ್ನೂ ಪಡೆದಿದ್ದೇವೆ, ಪಡೆಯುತ್ತಲಿದ್ದೇವೆ. ಸ್ಟೇಶನ್, ಸಿನೇಮಾ, ಇಂಜಿನ್, ಮೋಟರ, ಆಪ್ತರಿ, ಮುಂತಾದ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ನಮ್ಮವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ. ಈ ಬಗೆಯ ಉಪಕ್ರಮದ ಮೂಲಕ ನಮ್ಮ ಭಾಷೆ ಕೆಟ್ಟಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯುವವಾಗಲಿ, ಮೃಗಲವಿದೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸುವವಾಗಲಿ ತಪ್ಪಾಗುವದು. ಯಾಕಂದರೆ ಈ ಪದ್ಧತಿಯು ಆತ್ಮಂತ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವು. ಎಲ್ಲ ಜೀವಂತ ಭಾಷೆಗಳೂ ಈ ಮಾತನ್ನು ಮಾಡೇ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಇರಬಹುದು. ಸ್ವಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣಮಾಡುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಕುಗ್ಗಿಸದೆ ಕಳಕೊಳ್ಳದೆ, ಅವಶ್ಯವಾದ ಅಥವಾ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನವಿಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿಯ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವದು ಅನಿವಾರ್ಯವೂ ಕ್ರಮ ಪ್ರಾಪ್ತವೂ ಇರುವದು.

ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಭೂತಕಾಲವು ಆತ್ಮಂತ ಉಜ್ವಲವಿರುವದೆಂದು ಆದರ ಇತಿಹಾಸದ ಮೇಲಿಂದ ಸಹಜವಾಗಿ ತಿಳಿಯುವಂತಿದೆ. ಕದಂಬರ ಆಂದರೆ ಖನೆಯ ಶತಮಾನದಿಂದ ಆದು ಒಂದೇ ಸವನಾಗಿ ಅನೇಕ ರಾಜವಂಶಗಳ ಭಾಷೆಯಾದುದರಿಂದ ಆದು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ರಾಜ ಭಾಷೆಯೂ

ಆಗಿತ್ತು. ಸಾವಿರಾರು ಶಿಲಾಲಿಪಿಗಳೂ ತಾಮ್ರಪಟಗಳೂ ಈ ಮಾತಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿವೆ. ನೃಪತುಂಗನನ್ನು ವೊದಲುಮಾಡಿ ಈ ಹೊತ್ತಿನ ವರೆಗೆ ಉದ್ಧಾಮ ಕವಿಶ್ರೇಷ್ಠರು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳಿಸಿರುವರು. ವಚನಕಾರರು, ಹಾಗೂ ದಾಸಕೂಟದವರು ಧರ್ಮವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಸವಿಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪಾಮರರಿಗೂ ಅರ್ಥವಾಗುವಂತೆ ಬೋಧಿಸಿರುವರು. ಬ್ರಿಟಿಶರು ಬಂದ ಬಳಿಕ ಕನ್ನಡ ಬೋಧಭಾಷೆ ಹೋಗಿ ಇಂಗ್ಲೀಷು ಆ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿದ ನಂತರವೇ ಕನ್ನಡವು ಕುಗ್ಗಿತು. ಅದರ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಓಜಸ್ಸು ಮರೆಯಾಯಿತು. ಈಗ ಪುನಃ ಸ್ವಭಾಷೆಯ ಬಗ್ಗೆ ನವಜಾಗೃತಿಯುಂಟಾದದ್ದರಿಂದ ಕನ್ನಡವು ತಲೆಯೆತ್ತುತ್ತಲಿದೆ. ಇದೇ ಪ್ರಗತಿ, ದ್ರುತಗತಿಯಿಂದ ಸಾಗಿದರೆ ಅದು ತನ್ನ ಪೂರ್ವ ವೈಭವವನ್ನು ಪಡೆಯುವದಲ್ಲದೆ ತನ್ನ ಸಹೋದರ ಭಾಷೆಗಳು ಯಾವ ಮಟ್ಟನ್ನು ಮುಟ್ಟಬಹುದೋ ಅದೇ ಮಟ್ಟನ್ನು ಸಹಜವಾಗಿ ಮುಟ್ಟಬಲ್ಲದು.

ಪ್ರಾಂತಿಕ ಭಾಷೆಯ ಉಪಯೋಗ

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡವೇ ಪ್ರಾಂತಿಕ ಭಾಷೆ. ಗುಜರಾಥದಲ್ಲಿ ಗುಜರಾಥಿ, ಆಂಧ್ರದಲ್ಲಿ ತೆಲಗು, ತಮಿಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ತಮಿಳು, ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಮರಾಠಿ ಇರುವಂತೆ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿಯೆ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳ ಭಾಷೆ, ಬೋಧ ಭಾಷೆ, ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಭಾಷೆ, ವ್ಯಾಪಾರ-ಉದ್ಯೋಗ-ವ್ಯವಹಾರಗಳ ಭಾಷೆ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಭೆ ಸಮ್ಮೇಳನಗಳ ಭಾಷೆ, ನಾಟಕ-ಗೀತ-ಸಂಗೀತಗಳ ಭಾಷೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ವಾಙ್ಮಯಗಳ ಭಾಷೆ, ರಾಜ್ಯಕಾರಭಾರದ ಭಾಷೆ, ಕೋರ್ಟು ಕಚೇರಿಗಳ ಭಾಷೆ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯವಾಗಿ ಕನ್ನಡವೇ ಇರಲಿಕ್ಕೆಬೇಕು. ಅಂದರೆ ನಾತ್ರ ನಮಲ್ಲಿಯ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ವಿಕಾಸವು ಆಗಬಲ್ಲದು. ನಾಲ್ಕು ಬುದ್ಧಿ ಜೀವಿಗಳಿಗೆ ಅಥವಾ ಉಚ್ಚಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರಿಗೆ ಯಾವ ಭಾಷೆಯಾದರೂ ಅನುಕೂಲವಾಗಬಹುದು. ಆದರೆ ಅದು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ವಿಕಾಸಕ್ಕೆ ಸಹಾಯಕವಾಗಲಾಯದು. ಅವರಿಗೆ ಯಾವದು ಉಪಕಾರಕ, ಅವರು ಭಾಗವಹಿಸಲು ಉತ್ತೇಜನವುಂಟಾಗಬೇಕಾದರೆ ಯಾವ ಭಾಷೆ ಅವಶ್ಯ ಇದನ್ನೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನಾವು ನೋಡಲಿಕ್ಕೆಬೇಕು. ನಾವು ಕನ್ನಡ ಬಿಟ್ಟು ಇನ್ನಾವದೇ ಭಾಷೆ

ಯನ್ನು ಪಯೋಗಿಸಿದರೂ ಕರ್ನಾಟಕದ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರು ಜೀವನದ ವಿವಿಧ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ರುಚಿಗೊಂಡು ಭಾಗವಹಿಸಲಾರರು, ಹೊಣೆಗೊಂಡು ಕರ್ತವ್ಯರತಲಾಗಲಾರರು, ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಶತ್ವದ ಪ್ರಕಾರ ತಮ್ಮಕಾರಭಾರವನ್ನು ತಾವೇ ತಿಳುವಳಿಕೆಯಿಂದ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಲಾರರು.

‘ಜನರಿಂದ, ಜನರಿಗಾಗಿ ನಡೆಸಲಾದ ಜನರ ಸರಕಾರವೆ ನಿಜವಾದ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಅಥವಾ ಜನಾಧಿಕಾರ’ ಎಂದು ಅಬ್ರಾಹಾಮ ಲಿಂಕನ್ ನ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಚನವಿರುವುದು. ಇದು ಯಥಾರ್ಥವಾಗಬೇಕಾದರೆ ಎಲ್ಲ ರಾಜ್ಯಕಾರಭಾರ, ಶಾಸನಸಭೆಗಳ ವ್ಯವಹಾರ ಇವು ಪ್ರಾಂತಿಕ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೇ ನಡೆಯಬೇಕು. ಇದು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಜನ್ಮಸಿದ್ಧ ಹಕ್ಕು ಇರುವುದು. ಈ ಹಕ್ಕನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಕೊಡದೆ ಇತರ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಕೊಡುವದೆಂದರೆ ಕೈಕಟ್ಟಿ ಊಟಕ್ಕೆ ಕೂಡಿಸಿದಂತೆ, ಇಲ್ಲವೆ ಬಾಯಿಕಟ್ಟಿ ಮಾತಾಡಹೇಳಿದಂತೆ.

ನಮ್ಮ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷತಃ ಧರ್ಮರಂಗದಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಭಗವಾನನು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಭಾಷೆಯ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದನೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಗಡಚಾದ ಪಂಡಿತಮನ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಪಯೋಗಿಸದೆ ಅವನು ತನ್ನ ಧರ್ಮೋಪದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಪಾಲಿ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಜನರಲ್ಲಿ ರೂಢವಿದ್ದ ಒಂದು ಭಾಷೆಯನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿದನು. ಅವನ ಶಿಷ್ಯಪ್ರತಿಷ್ಯರು ಅದೇ ಮಾರ್ಗವನ್ನವಲಂಬಿಸಿದರು. ಇದೇ ಗುಟ್ಟನ್ನರಿತು ಸಾಧುಸಂತರು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಭಾಷೆಯ ಮುಖಾಂತರವೆ ಧರ್ಮನೀತಿಗಳ ಪ್ರಸಾರಮಾಡಲು ಜುಗಿಸಿದರು. ಜನಜಾಗೃತಿಯ ತೆರೆಗಳು ಯುರೋಪಖಂಡದಲ್ಲಿ ಏರಲಾರಂಭಿಸಿದಂತೆ ಅಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಇದ್ದ ಗ್ರೀಕ್-ಲ್ಯಾಟಿನ್ ಭಾಷೆಗಳ ವರ್ಚಸ್ಸು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಫ್ರೆಂಚ್, ಇಟಾಲಿಯನ್, ಇಂಗ್ಲೀಷ್, ಜರ್ಮನ್, ಸ್ಪ್ಯಾನಿಶ್ ಮುಂತಾದ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಭಾಷೆಗಳ ಪ್ರಾದುರ್ಭಾವವಾಯಿತು. ಅವೇ ಈಗ ಒಳ್ಳೇ ವೈಭವಶಿಖರದಲ್ಲಿ ಮೆರೆಯುತ್ತಿರುವವು. ತಾತ್ಪರ್ಯೇನಂದರೆ, ನಿಜವಾಗಿ ಜನಜೀವನದ ವಿಕಾಸವಾಗಬೇಕಾದರೆ ಹಾಗೂ ಅದು ಆಗುತ್ತಹೋದಂತೆ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಧಾರ್ಮಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ರಾಜಕೀಯ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವ್ಯವಹಾರಗಳೆಲ್ಲ ನಡೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕು. ಯಾವುದೊಂದು ಶ್ಲೋಕ ಇಲ್ಲವೆ ಮಂತ್ರ ಅದು ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿದ್ದಾಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಧಾರ್ಮಿಕ

ವಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಯಾವುದರಿಂದ ಧರ್ಮಬೋಧವಾಗುವದೋ, ಧರ್ಮಜಾಗೃತಿ ಯುಂಟಾಗುವದೋ, ಧರ್ಮಸ್ಫೂರ್ತಿ ಸ್ಫುರಿಸುವದೋ ಅದೇ ಧಾರ್ಮಿಕ.

ನಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯ

ಪ್ರಾಂತ್ರಿಕ ಭಾಷೆಗಳು ಇಷ್ಟು ಮಹತ್ವದವು ಎಂದ ಬಳಿಕ ಅವುಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಆಯಾ ಪ್ರಾಂತದವರ ಕರ್ತವ್ಯಗಳೂ ವಿಶೇಷ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯ ವಿರುವವು. ನಮ್ಮ ಭಾಷೆ ಸರ್ವತೋಪರಿ ಪುಷ್ಕವೂ, ಪಾಷ್ಕವೂ ಸುಂದರವೂ ಆಗಿ ಸರ್ವೋತ್ತಮಸಾಧನವಾಗುವಂತೆ ನಾವು ಹೆಣಗಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕು. ಕನ್ನಡದ ಬಗ್ಗೆ ಕರ್ನಾಟಕಸ್ಥರು ಏನು ಮಾಡಬೇಕು ಇದನ್ನು ಸಂಕ್ಷೇಪದಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದು

ಮೊದಲನೆಯ ಮಾತೆಂದರೆ, ಕರ್ನಾಟಕದ ಸರ್ವಾಂಗೀನ ಉನ್ನತಿ-ಉದ್ಧಾರಗಳನ್ನು ಅನುಲಕ್ಷಿಸಿ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಪ್ರಸಾರದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ನಾವು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕು. ಕನ್ನಡ ನುಡಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೇಮಾದರಗಳನ್ನು ತಾಳಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕು. ನಿಜವಾದ ಪ್ರೇಮವಿರದಿದ್ದರೆ, ನೀಸ್ವಾರ್ಥ ಸೇವೆಯು ನಮ್ಮಿಂದಾಗದು. ನಮ್ಮ ಭಾಷೆಯ ಪ್ರೇಮವೆಂದರೆ ಅನ್ಯನೇರಿ ಹೊರಭಾಷೆಗಳ ದ್ವೇಷವಲ್ಲ. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಸ್ವಭಾಷೆಯ ಪ್ರೇಮ ಅನ್ಯಭಾಷಾ ಪ್ರೇಮ ಇವು ಪರಸ್ಪರವಿರೋಧಿಯಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅನ್ಯಭಾಷಾಪ್ರೇಮ ಇದರ ಅರ್ಥಸ್ವಭಾಷಾತ್ಯಾಗ ಇಲ್ಲವೆ ಸ್ವಭಾಷೆಯ ಕಡೆಗೆ ದುರ್ದೃಷ್ಟ ಇಲ್ಲವೆ ಸ್ವಭಾಷೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ನಮ್ಮ ಹಕ್ಕುಬಾಭ್ಯಂತಿಗಳ ಬಲಿದಾನ ಎಂದು ಯಾರೂ ತಿಳಿಯಕೂಡದು. ಮೇಲಾಗಿ ನಮ್ಮ ಪ್ರೇಮಾದರಗಳು ಸಾಧಾರವಿರಬೇಕು. ನಮ್ಮ ಸ್ವಾಭಿಮಾನವು ಆಳವಾದ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಪ್ರೇರಿತವಿರಬೇಕು. ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಭಾವನಾವಶತೆ ನಮಗೆ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಲಾರದು ಸಾಧಾರ ಮತ್ತು ಸಜ್ಜಾನವಿದ್ದ ಅಭಿಮಾನ-ಪ್ರೇಮಾದರಗಳೆ ನಮಗೆ ಅನಂತ ಕಷ್ಟನಷ್ಟಗಳನ್ನು ಸಹಿಸಿಯೂ ಮುಂದರಿಯುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಕೊಡಬಲ್ಲವು. ಅರ್ಥಾತ್ ನಮ್ಮ ನುಡಿಯ ಇತಿಹಾಸ, ಸೌಂದರ್ಯ, ಸೌಷ್ಠವಗಳು, ಬಲಾಬಲಗಳು, ಗುಣದೋಷಗಳು, ಚಿನ್ನಾಗಿ ಮತ್ತು ಸಾಕಷ್ಟು ಗೋತ್ತಿರಬೇಕು. ಅಂದರೆಯೇ ನಮ್ಮಿಂದ ಆ ಭಾಷೆಯ ನಿಜವಾದ ಸೇವೆಯಾಗುವದು.

ನಮ್ಮ ನುಡಿಯ ಬಗ್ಗೆ ನಮ್ಮ ಭಾಷಾ ಬಾಂಧವರಲ್ಲಿ, ನೆರೆಹೊರೆಯವರಲ್ಲಿ, ಪರದೇಶದವರಲ್ಲಿ ಅಜ್ಞಾನದ ಮೂಲಕ ಏನಾದರೂ ತಪ್ಪು ತಿಳಿವಳಿಕೆಗಳಿದ್ದರೆ, ಉವಾಸೀನತೆ ತಿರಸ್ಕಾರಗಳು ಉಂಟಾಗಿದ್ದರೆ, ಅವುಗಳನ್ನು ನಿಜಜ್ಞಾನದ ನಿವೇದನದಿಂದ ನಿರ್ಮೂಲಗೊಳಿಸುವುದು ಎರಡನೆಯ ಕರ್ತವ್ಯವು. ಯಾವ ಅಜ್ಞಾನವೂ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಕ್ಷಮ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವವರಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಭಾಷೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಅಜ್ಞಾನವಿದ್ದರೆ ಅದು ತೀರ ಅಕ್ಷಮ್ಯವು. ತಾಯಿ ನಾಡಿನ ಅಜ್ಞಾನವು ಅಕ್ಷಮ್ಯವಿದ್ದಷ್ಟೆ ಆಯಾ ಪ್ರಾಂತದ ತಾಯಿ ನುಡಿಯ ಅಜ್ಞಾನವೂ ಅಕ್ಷಮ್ಯವಿರುವುದು. ಅಜ್ಞಾನ, ತನ್ಮೂಲಕ ಉಂಟಾದ ಅನಾಸ್ಥೆ ಅನಾದಾರಗಳೆ ದ್ರೋಹದ ಮೂಲ ಕಾರಣಗಳು. ಕನ್ನಡವೆ ಮಾತೃಭಾಷೆ ಇದ್ದವರಲ್ಲಿ ಅಜ್ಞಾನ ಅನಾಸ್ಥೆಗಳಿದ್ದರೆಂತೂ ಅದೊಂದು ದೊಡ್ಡ ಅಪರಂಧವೆ ಸೈ. ಈ ಬಗೆಯ ಅನರ್ಥ ಪರಂಪರೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಬಹುದಾದ ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವುದು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಪ್ರಾಂತಿಕನ ಕರ್ತವ್ಯವಿರುವುದು.

ಮೂರನೆಯ ಮಾತೆಂದರೆ, ಇನ್ನೊಂದೆಡೆಗೆ ಈ ಮೊದಲೆ ಕಾಣಿಸಿದ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳೆಲ್ಲ ತಪ್ಪದೆ ಕನ್ನಡದ ಉಪಯೋಗ ನಡೆಯುವಂತೆ ಪ್ರಯತ್ನಪಡುವುದು. ಹಾಗೆ ಮಾಡದೆ ಹೋದರೆ, ಆಚಾರ ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಬದನೇಕಾಯಿ ತಿನ್ನಲಿಕ್ಕೆ, ಎಂಬ ನ್ಯಾಯದಂತೆ ಆಗುವುದು. ಯಾವದೆ ತತ್ವದ ಜೀವಾಳವು ಅದರ ಉಚ್ಚಾರ ಪ್ರಚಾರ ಪ್ರತಿಪಾದನಾದಿಗಳೆಲ್ಲರದೆ ಅದರ ನಿಷ್ಪಾಪೂರ್ವಕ ಆಚಾರದಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವುದು.

ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಮಾಡಿ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಲ್ಲಿ ಭಾಷೆಯ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡದೆ ಹೋದರೆ ಅಡಿಗೆಮಾಡಿ ಮನೆಮಕ್ಕಳಿಗೆ ನೀಡದೆ ಹೋದಂತೆ ಆಗುವುದು. ಆದುದರಿಂದ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಧರ್ಮಾರ್ಥ ಮೂಲ ಶಿಕ್ಷಣ, ಅಕ್ಷರಪ್ರಸಾರ; ಸುಲಭ ರುಚಿಕಟ್ಟಾದ ಆರೋಗ್ಯಕರ ವಾಚ್ಛಯದ ನಿರ್ಮಾಣ ಇವೆಲ್ಲ ನಡೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕು. ಹಳ್ಳಿಪಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಹ ವಾಚನಾಲಯಗಳ ಹಾಗೂ ಚರಪುಸ್ತಕಾಲಯಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ ಅವಶ್ಯ. ಅದೇ ರೀತಿ ನಾಟಕ, ಪುರಾಣ, ಕೀರ್ತನೆ, ಭಜನೆ, ದೊಡ್ಡಾಟ, ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಕಡೆಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಲಕ್ಷಗೊಟ್ಟು ಭಾಷೆಯ ಪ್ರಸಾರಕ್ಕಾಗಿ ಅವುಗಳೆಲ್ಲಯೋಗ್ಯ ಉಪಯೋಗವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕು. ಇದು ನಾಲ್ಕನೆಯ ಕರ್ತವ್ಯವು.

ಭಾಷೆ ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲ, ಸಾಧನವು ಮಾತ್ರ. ಶಾಂತ, ಪುಷ್ಟ, ತುಷ್ಟ, ಸಮರ್ಥ ವೀರವತ್ತರ, ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸಮಾಜ ನಿರಾಣವೆ ಸಾಧ್ಯವು. ಬೇಗ ಸಾಧಿಸ ಬೇಕಾದರೆ ಸಾಧನವು ಉತ್ತಮವಿರಬೇಕು. ಸುಲಭಶಬ್ದಭಾಂಡಾರ. ಉತ್ತಮ ನಿಘಂಟು, ಮುಂತಾದವುಗಳ ನಿರ್ಮಿತಿ, ಸುಂದರ ಶೈಲಿಯ ಪ್ರಚಾರ, ಸುಬದ್ಧ ವ್ಯಾಕರಣಾದಿಗಳ ಲೇಖನ, ಲಿಪಿಬದ್ಧ ಭಾಷೆಯ ಏಕರೂಪತೆ ತರುವಿಕೆ, ಲಿಪಿ ಸಾಧಾರಣೆ, ಒಳ್ಳೆ ಅಚ್ಚುಕೂಟಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಸಾಧನ ಗಳಿಂದ ಭಾಷಾ ಸಾಧನವನ್ನು ಉತ್ತಮಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇದು ಆಯ್ದನೆಯ ಕರ್ತವ್ಯವು.

ವಕ್ರೃತ್ಯ, ಲೇಖನ, ಲಾವಣಿ, ಕಾವ್ಯಗಾಯನ ಮುಂತಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಸ್ಪರ್ಧೆಗಳನ್ನೇರ್ಪಡಿಸಿ ಇಲ್ಲವೆ ಇತರ ರೀತಿಯಿಂದ ಜನಸಾಮಾನ್ಯ ರಲ್ಲಿ ಭಾಷೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಉತ್ಸಾಹಯುಕ್ತ ಪ್ರಯತ್ನಮಾಡುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಬೇಕು. ಇವುಗಳಿಂದ ಭಾಷೆಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಸೌಂದರ್ಯಗಳ ಪ್ರದರ್ಶನವೂ ಆಗುವದು ಇದು ಆರನೆಯ ಕೆಲಸ.

ಈ ಬಗೆಯಾಗಿ ತಮ್ಮ ಭಾಷೆಯ ಅತ್ಯುನ್ನತಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಪ್ರಾಂತಿಕರು ಯತ್ನಿಸುತ್ತ ಹೋಗಬೇಕು ಆದರೆ ಭಾಷೆಯಿದು ನಮ್ಮ ಮನ ಸಿನ, ನಮ್ಮ ಜೀವನದ ಬಿಂಬವು. ನಮ್ಮ ಮನಸು ಹಾಗೂ ಜೀವನದ ಮಟ್ಟು ಎಷ್ಟೋ ಅಷ್ಟೇ ನಮ್ಮ ಭಾಷೆ ಏರಬಲ್ಲದು ಎಂಬ ಮಾತನ್ನು ಲಕ್ಷದಲ್ಲೆಟ್ಟು ಕೊಂಡು ನಡೆಯಬೇಕು ಅವುಗಳ ಮಟ್ಟನ್ನೇರಿಸುವದು ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕರ್ತವ್ಯವು.

ದುರ್ದೈವದಿಂದ ಹಾನಿ

ಯಾವ ಪ್ರಾಂತವು ತನ್ನ ಭಾಷೆಯ ಯೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಸತತ ಉಪ ಯೋಗ, ಸುಧಾರಣೆ, ಪ್ರಸಾರ ಇವುಗಳತ್ತ ದುರ್ದೈವ ಮಾಡುವದೊ ಅದು ಬಹಳ ದೊಡ್ಡ ಹಾನಿಗೆ ಈಡಾಗುವದು. ಈಗ ನೂರಾರು ವರುಷಗಳಿಂದ ನಾವು ಕೇವಲ ಪರಕೀಯವಾದ ಆಂಗ್ಲ ಭಾಷೆಗೆ ಉಚ್ಚಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಪ್ರಾಂತಿಕ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಹೀನಾಯಿಸುತ್ತ ಬಂದುದರಿಂದ ನಮಗೆ ಅಪಾರ

ಹಾನಿಯುಂಟಾಗಿದೆ. ಜಗತ್ತಿನ ಯಾವದೇ ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಪರಭಾಷೆಯೆಂಬುದು ಬೋಧ ಭಾಷೆ ಇಲ್ಲ. ಹಿಂದುಸ್ತಾನವೆ ಒಂದು ಅಂಥ ದುರ್ದೈವಿ ದೇಶವು. ಬ್ರಿಟಿಶರ ಗುಲಾಮಗಿರಿಗೆ ಹಿಂದುಸ್ತಾನವು ಒಳಗಾದುದೆ ಈ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಕಾರಣ. ನಮ್ಮ ತರುಣರ ಹತ್ತಿಂಟು ವರುಷಗಳು ಕೇವಲ ಒಂದು ಪರಕೀಯ ಭಾಷೆ ಕಲಿಯುವುದರಲ್ಲಿಯೆ ಹಾಳಾಗಿ ಹೋಗುವವು. ವಿಚಾರಶಕ್ತಿ, ಕಲ್ಪನಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಕೃತ್ರಿಮ ತಡೆಯುಂಟಾಗುವದು. ಭಾಷೆಯೆಂದರೆ ಕೇವಲ ಭಾಷೆಯಲ್ಲ. ಅದರೊಡನೆ, ಅದರ ಗುಂಟೆ, ಆ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಆ ವಿಚಾರ ಪದ್ಧತಿ, ಆ ಮನೋರಚನೆ, ಆ ಪರಂಪರೆ ಇವೆಲ್ಲ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಬಂದು ಸೇರುವವು. ಹೀಗಾಗಿ ನಮ್ಮ ತರುಣರು ವಿಚಾರ ದಾಸ್ಯಕ್ಕೂ ಒಳಗಾಗುವರು. ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಂತ್ಯಿಕ ಭಾಷೆಗಳು ಹಾಗೂ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಕನಾದ ಪೂರ್ವ ಪರಂಪರೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮುಂತಾದವು ಮೂಲೆಗುಂಪು ಆಗುವವು. ಅವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಹೀನ ಬುದ್ಧಿಯು ಉಂಟಾಗುವದು ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಹಾನಿಯೆಂದರೆ ಇಂಗ್ಲೀಷ ಸುಶಿಕ್ಷಿತ ರೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವರು ಜನಸಾಮ್ಯಾರೊಡನೆ ಬೆರೆಯದೆ ಆರಿಸಿಟ್ಟಂತೆ ಬೇರೆಯುಳಿದು ಒಂದ. ಪ್ರತೀಕ ಜಾತಿಯವರಾದಂತೆ ವರ್ತಿಸುವರು. ಇದಲ್ಲದೆ ತಮ್ಮ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಮಾಡಲು ಅವರು ಅಸಮರ್ಥರಾದುದು ಕಂಡುಬರುವದು. ಅವರು ಒಂದು ಬಗೆಯಿಂದ ಬ್ರಿಟಿಶರ ಮಾನಸಪುತ್ರರಾಗಿ ಅವರ ರಾಜ್ಯಕಾರಭಾರದಲ್ಲಿ ಸಹಾಯಕರೂ ಅವರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಆಧಾರಸ್ತಂಭರೂ ಅವರ ವ್ಯಾಪಾರದ ಏಜೆಂಟರೂ ಆದಂತೆ ಕಂಗೊಳಿಸುವರು. ಸುಮಾರು ೧೮೩೫ ರಲ್ಲಿ ಮೆಕಾಲೆ ಸಾಹೇಬರು ಹಿಂದುಸ್ತಾನದ ಶಿಕ್ಷಣ ಧೋರಣೆಯನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದಂದಿನಿಂದ ಪ್ರಾಂತ್ಯಿಕ ಭಾಷೆಗಳತ್ತ ನಮ್ಮ ದುರ್ದೈವವಾಗುತ್ತ ನಡೆದಿದೆ. ಇನ್ನು ಇಂಗ್ಲೀಷ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಯಾದರೂ ಪ್ರಗತಿಯಾಗಿದೆಯೋ ಹೇಗೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದರೆ ಈ ೧೦೦ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲೀಷ ಶಿಕ್ಷಿತರ ಪ್ರಮಾಣವು ನೂರಕ್ಕೆ ೧.೨೫ ಮಾತ್ರ ಏರಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ನಮ್ಮ ಸ್ಥಿತಿ 'ಇತೋಭ್ರಷ್ಟಸ್ತತೋಭ್ರಷ್ಟಃ' ಎಂಬಂತೆ ಆಗಿದೆ

ಸರಕಾರವು ಬದಲಾಗುವವರೆಗೆ ನಮಗೇನು ಮಾಡಲಿಕ್ಕಾಗುವದು

ಎಂದು ಸುಮ್ಮನೆ ಕೂಡುವವೆಂದರೆ ಪ್ರತಿಕ್ಷಣವೂ ನಾವು ನಮ್ಮ ತಿಳುವಳಿಯನ್ನು ಕ-ಗ್ಗಿಸಿದಂತೆ ಸೈ. ಈಗ ಜನರಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಜಾಗೃತಿಯಾಗುತ್ತ ನಡೆದಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಲೋಕಸೇವಕರು, ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು ಬಹುಮುಖವಾಗಿ ಪ್ರಾಂತ ಭಾಷೆಗಳ ಹಕ್ಕುಬಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಲಿತ್ತಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕು. ಈ ವಿಷಯ ದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕವು ಬಂಗಾಲ, ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ, ಆಂಧ್ರ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಾಂತ ಗಳಿಗಿಂತ ಇನ್ನೂ ಹಿಂದೆ ಇರುವುದು. ಆದುದರಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕವು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಯತ್ನ ಶೀಲರಾಗುವುದು ಅವಶ್ಯವು.

ಭಾಷಾಜಾಗೃತಿ

ಜನಾಂಗಗಳ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ನಾವು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದರೆ ಸಾಮಾನ್ಯತಃ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಜಾಗೃತಿಯೊಡನೆಯ ಭಾಷಾಜಾಗೃತಿಯಾಗುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡು ಬರುವುದು. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಜಾಗೃತಿಯೆಂಬುದು ಯಾವಾಗಲೂ ಬಹುಮುಖ ವಿರುವುದು. ಅದು ಕೇವಲ ರಾಜಕೀಯ, ಕೇವಲ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಅಥವಾ ಕೇವಲ ಧಾರ್ಮಿಕ ಇಲ್ಲವೆ ಆರೈಕೆವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಆ ನವಜೈತನ್ಯದ ಉಗಮ ದೊಡನೆ ಹೊಸ ಹೊಸ ವಿಚಾರಗಳು, ನವಭಾವನೆಗಳು ಆಯಾ ದೇಶದ ಜನರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮೂಡುವವು. ಆಗಲೆ ಭಾಷಾ ಜಾಗೃತಿಯಾಗಿ ಭಾಷೆಯ ವಿಕಾಸ ನೂಡಬೇಕೆಂಬ ಅವಶ್ಯಕತೆಯು ಪ್ರತಿ ಅಲ್ಲಿಯ ಮುಖಂಡರಿಗೆ ಆಗುವುದು. ವರುಷಾನುವರುಷ ದಾಸ್ಯದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ್ದರೂ ಮುಂದೆ ಹೋರಾಡಿ ಸ್ವತಂತ್ರನಾದ ಇಟಲಿ, ಆಯರ್ಲಂಡ ಮುಂತಾದ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಷಾಜಾಗೃತಿಯ ಪ್ರಚಂಡ ತೆರೆಗಳು ಆ ದೇಶಗಳನ್ನು ಅಲುಗಾಡಿಸಿ ಬಿಟ್ಟಿವು. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಬಂಗಾಲ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಪ್ರಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ನೊದಲು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಜಾಗೃತಿಯ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಭಾಷಾ ಜಾಗೃತಿ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ಅದೇ ಜಾಗೃತಿ ಗ್ರಂಥರ ಸುಮಾರಕ್ಕೆ ಇಡೀ ಹಿಂದುಸ್ತಾನದ ಪ್ರಾಂತಪ್ರಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ಹರ ಡಿತು. ಬಂಗಾಲದ ವಂಗಭಂಗ ಚಳವಳಿಯ ಜೈತನ್ಯವು ಇಡೀ ದೇಶವನ್ನು ಆವರಿಸಿತು.

ಭಾಷಾಜಾಗೃತಿಯ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣಗಳು ಎರಡು. ಅನ್ಯ ಭಾಷೆಗಳ ಆಕ್ರಮಣ ಅಥವಾ ಅನಾಸ್ತವ ವರ್ಷಿಸು ಮತ್ತು ಸೋಮ ಒಂದು

ಸ್ವಭಾವವೆಂಬಲ್ಲಿಯೇ ತನ್ನ ವಿಚಾರ ಮತ್ತು ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಜನ ಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕೆಂಬ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ಇವೊಂದೆ. ಪ್ರಾಂತೀಯ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಎಲ್ಲ ವ್ಯವಹಾರಗಳು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿಯೇ ನಡೆದಿದ್ದರೆ ಪ್ರಶ್ನೆಯೇ ಉಂಟಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಯಾವುದೇ ಐತಿಹಾಸಿಕ, ರಾಜಕೀಯ ಇಲ್ಲವೆ ಇತರ ಕಾರಣಗಳ ಮೂಲಕ ಬೇರೆ ಭಾಷೆಗಳ ವರ್ಚಿಸುವ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರೆ ಪ್ರಾಂತೀಯ ಮುಖಂಡರು ಮತ್ತು ವಿಚಾರವಂತರು ಅದನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಿ ಬೇಕಾಗುವದು ಹಾಗೂ ಭಾಷೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಬೇಕಾಗುವದು. ಕರ್ನಾಟಕದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆಯೇ ಆಯಿತು ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ಒಂದು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಕ್ಕಿಂತ ಸಂಸ್ಕೃತಕ್ಕೆ ಮನ್ನಣೆ ಹೆಚ್ಚು ಇತ್ತು. ಆದರೆ ಜನಜಾಗೃತಿ ಹೆಚ್ಚು ಆಗುತ್ತ ಹೋದಂತೆ ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಸಾರವು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಯಿತು. ಕನ್ನಡ ಕವಿಗಳು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಏನು ಕಡಿಮೆ ಇದೆ, 'ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲನ್ನೇನು' ಹೆಚ್ಚು ಇದೆ, ಎಂದು ಅವರ ನೆರೆಯೆತ್ತಿಕೊಟ್ಟು ಕನ್ನಡವನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕದ ಹೃದಯಪೀಠದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ಇಲ್ಲಿ ಮುಸಲ್ಮಾನರ ರಾಜ್ಯವಾದಾಗ ಫಾರಸಿ ಉರ್ದುಗಳು ಸ್ವಲ್ಪ ತಲೆಯೆತ್ತಿದವು. ಆದರೆ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಕುಗ್ಗಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಅವುಗಳಲ್ಲರಲಿಲ್ಲ. ಹಲವೊಂದು ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಅವು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟವು ಇತ್ತ ಮರಾಠಿ ಅತ್ತ ತೆಲುಗಿನ ವರ್ಚಿಸುವ ಸ್ವಲ್ಪ ನಡೆಯಿತು. ಆದರೆ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಘಾತಕವಾದ ವರ್ಚಿಸುವ ಇಂಗ್ಲಿಷಿನದೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಅದು ಕೇವಲ ರಾಜಭಾಷೆ ಆಗಿ ಸುಮ್ಮನಿರಲಿಲ್ಲ. ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಭಾಷೆ ಎನಿಸಿ ಸಮಾಧಾನ ಪಡಲಿಲ್ಲ. ತರುಣ ಪೀಳಿಗೆಯ ಬೋಧಭಾಷೆಯಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿತು. ಶಿಕ್ಷಣಸಂಸ್ಕಾರ ಬೇಕಾದರೆ ಆ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಪಡೆಯಬೇಕು, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಇಲ್ಲೇ ಇಲ್ಲ ಈ ಸ್ಥಿತಿಯುಂಟಾಯಿತು.

ಸ್ವದೇಶಿ ಚಳವಳಿಯ ಮೂಲಕ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಜಾಗೃತಿಯಾಗುತ್ತ ಹೋದಂತೆ ಕನ್ನಡದ ಉಪಯೋಗವನ್ನೇ ಹೆಚ್ಚುಮಾಡುವ ಹವಣು ಬೆಳೆಯಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಕನ್ನಡ ಲೇಖನ, ಅಚ್ಚುಕೂಟ, ವೃತ್ತಪತ್ರ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಮಾಧ್ಯಮದಿಂದ ಶಿಕ್ಷಣ ಇವು ಬೆಳೆಯ

ಲಾರಂಭಿಸಿದುವು. ಕನ್ನಡ ಲೇಖಕರ ಸಭೆಯೊಂದು ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿ ಚರ್ಚೆಗೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಆ ಮೊದಲು ವಿದ್ಯಾವರ್ಧಕ ಸಂಘವೆಂಬದು ಸ್ಥಾಪನವಾಗಿತ್ತು. ಮುಂದೆ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಪರಿಷತ್ತು ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿ ಜಾಗೃತಿಯ ಕೆಲಸವು ಮುಂದೆಸಾಗಿತ್ತು.

ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿನ ಉತ್ತೇಜನ

ಭಾಷಾನುಗುಣ ಪ್ರಾಂತರಚನೆಯ ತತ್ವವನ್ನು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸು ತನ್ನ ಘಟನೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸುವದಕ್ಕು ಮೊದಲು ಲೋಕಮಾನ್ಯರು ತಮ್ಮ ಡೆಮಾ ಕ್ರೆಟಿಕ್ ಸ್ವರಾಜ್ಯಪಕ್ಷದ ಘೋಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೆ ಎಡೆಗೊಟ್ಟರು. ಆ ತತ್ವಕ್ಕನುಸರಿಸಿ ಹಿಂದುಸ್ತಾನದಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತದ ಪ್ರಾಂತಗಳ ಪುನರ್ರಚನೆಯಾಗ ಬೇಕೆಂದು ಅವರು ಸಾರಿದರು. ಅವರು ಸ್ವತಃ ಅತ್ಯಂತ ಉಜ್ವಲ ಮರಾಠಿ ಭಕ್ತರೂ ಆ ಭಾಷೆಯ ನಿಸ್ಸೀಮ ಸೇವಕರೂ ಇದ್ದರು. ಗಾಂಧೀಜಿಯವರು ಕೂಡ ೧೯೧೯ರಲ್ಲಿ ತಾವು ಹೋಮ ರೂಲ ಲೀಗದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದೊಡನೆ ಈ ತತ್ವದ ಪ್ರಚಾರವನ್ನು ನಡೆಸಿದರು. ೧೯೨೦ರಲ್ಲಿಯ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಅಧಿವೇಶನದ ನಂತರ ಈ ತತ್ವವು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿನ ಘಟನೆ ಮತ್ತು ಕಾರಭಾರದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅಮಲಿ ನಲ್ಲಿಯೆ ಬಂದುಬಿಟ್ಟಿತು. ಅದಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ಬಿಹಾರಕ್ಕೆ ೧೯೦೭ರಲ್ಲಿ, ಆಂಧ್ರಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಸಿಂಧಕ್ಕೆ ೧೯೧೭ರಲ್ಲಿ, ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪ್ರಾಂತಗಳು ದೊರೆ ತಿದ್ದವು. ಕೃತ್ರಿಮ ರಾಜಕೀಯ ವಿಚ್ಛೇದನದ ಮೂಲಕ ಕರ್ನಾಟಕವು ೧೯ ಆಡಳಿತಗಳಲ್ಲಿ ಹರಿದು ಹಂಚಿಹೋಗಿದೆ. ತಾವು ಗೆಲ್ಲುತ್ತ ಹೋದಂತೆ ಬ್ರಿಟಿಶರು ಕರ್ನಾಟಕದ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಕೈಗೆ ಬಂದಂತೆ ಅತ್ತಿತ್ತ ಚಲ್ಲುತ್ತ ಬಂದಿರುವರು. ಆದರೆ ೧೯೨೦ರಿಂದ ಎಲ್ಲ ಕರ್ನಾಟಕಸ್ಥರಲ್ಲಿ ತಾವು ಒಂದು ಎಂಬ ಏಕೋಭಾವನೆಯು ಬೆಳೆಯುತ್ತ ನಡೆದಿದೆ. ಸ್ವತಂತ್ರ ಭಾರತದ ಬೇಡಿಕೆಯೊಡನೆ ಏಕತಂತ್ರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಬೇಡಿಕೆಯು ಪ್ರಬಲವಾಗುತ್ತ ಬಂದಿದೆ. ರಾಜಕೀಯ, ಆರ್ಥಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳೆಲ್ಲ ಈಗ ಅಖಿಲ ಕರ್ನಾಟಕದ ತಳಹದಿಯ ಮೇಲೆ ನಡೆಯುವವಲ್ಲವೆ ಅವೆಲ್ಲ ಕನ್ನಡ ದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವವು. ಕರ್ನಾಟಕದ ಭಿನ್ನವಾದ ರಾಜಕೀಯ ವಿಭಾಗಗಳೆಲ್ಲ ಅಸಾವಾನ್ಯವಾದ ಬಳಕೆ ಬೆಳೆದಿದೆ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಏಕೀಕರಣಕ್ಕೂ ಏಕ

ರೂಪತೆಗೂ ಪ್ರಸಾರಕ್ಕೂ ಬಹಳ ಉತ್ತೇಜನ ದೊರೆತಿದೆ ತಾತ್ಪರ್ಯವೇನಂದರೆ, ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಹಿತವನ್ನು ಮುಖ್ಯ ಧ್ಯೇಯವನ್ನಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿಯೇ ಭಾಷಾನುಗುಣ ಪ್ರಾಂತರಚನೆಯ ಮೂಲಕ ಪ್ರಾಂತೀಯ ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಕೊಡುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಒಳ್ಳೆ ಯಶಸ್ವಿತೆಯಿಂದ ಮಾಡುತ್ತ ಬಂದಿದೆ. ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಂತಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಈಚೆಗಿನ ಭಾಷಾ ಜಾಗೃತಿ ಹಾಗೂ ಭಾಷಾಪ್ರಗತಿಯೇ ಈ ಮಾತಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಿ. ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸು ಅಧಿಕಾರಾರೂಢವಿದ್ದಾಗ ಅಕ್ಷರ ಪ್ರಸಾರ, ಹೆಚ್ಚು ಶಾಲೆಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮುಂತಾದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದ ಮೇಲೆ ಕೈಕೊಂಡು ಅದೇ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮುಂದೆ ಸಾಗಿಸಿತು. ಪೂರ್ಣ ಸ್ವರಾಜ್ಯವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾದೊಡನೆ ಭಾಷೆಗನುಗುಣವಾದ ಆಡಳಿತದ ಪ್ರಾಂತಗಳು ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿ ಆಯಾ ಪ್ರಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಂತಿಕ ಭಾಷೆಗಳೆ ಪಟ್ಟದರಸಿಗಳಾಗಿ ಮೆರೆಯುವನೆಂಬಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ.

ವಿಧಾಯಕ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು

ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ರಾಜಕೀಯ ಧ್ಯೇಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಹೊರಟ ಸಂಸ್ಥೆ. ಆದರೂ ಸರ್ವದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಪುನರುಜ್ಜೀವನ ಮಾಡುವದೆ ಆದರ ಹೇತುವೆಂಬುದು ಅದು ಕೈಕೊಂಡ ವ್ಯಾಪಕಕಾರ್ಯ ಪ್ರಣಾಲಿಯ ಮೇಲಿಂದ ಕಂಡುಬರುವದು. ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿನ ಪಂಚದಶಸಿಂಧ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವೇ ಇದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿ. ಪ್ರಾಂತಭಾಷೆಯ ಸೇವೆ, ರಾಷ್ಟ್ರಭಾಷೆಯ ಪ್ರಸಾರ ಇವೆರಡೂ ಅದರಲ್ಲಿವೆ. ಗಾಂಧೀಜಿಯವರು ೧೯೪೦ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ತಮ್ಮ 'ವಿಧಾಯಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ' ಎಂಬ ಪುಸ್ತಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿರುವರು. 'ಸಾಮಾನ್ಯತಃ ನಾವು ಮಾತೃಭಾಷೆಗಿಂತ ಅಂಗಭಾಷೆ' ಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರೀತಿಸಿರುವೆವು. ಅದರಿಂದ ರಾಜಕೀಯ ವಿಚಾರವುಳ್ಳ ಸುಶಿಕ್ಷಿತರ ಹಾಗೂ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ನಡುವೆ ಅತ್ಯಂತ ಭಿನ್ನಭಾವವುಂಟಾಗಿದೆ. ಸುಶಿಕ್ಷಿತರದೊಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಜಾತಿಯೇ ಆದಂತಾಗಿದೆ. ಪ್ರಾಂತೀಯ ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಬಹಳ ದೊಡ್ಡ ವೆಟ್ಟುಬಿದ್ದು ಅವು ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಗತಿಹೊಂದದೆ ಕುಗ್ಗಿ ನಿಂತಿವೆ. ಅನೇಕ ಸಾರೆ ಗಹನವಿಚಾರಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಮಾಡುವದೆ ಅಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಪಾಠ

ಭಾಷಿಕ ಶಬ್ದಗಳು ಇನ್ನೂ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿಲ್ಲ. ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಮೂಲಕ ಬಹಳ ಅನರ್ದವ್ಯವೆನಿಸಿತ್ತು. ಆಧುನಿಕ ವಿಚಾರಗಳಿಗೆ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರು ಎರವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಾಂತಿಕಭಾಷೆಗಳತ್ತ ನಾವು ಮಾಡಿದ ದುರ್ದೈವದ ಮೂಲಕ ನಮಗೆ ಆದ ಹಾನಿ ಎಷ್ಟೆಂಬದನ್ನು ನಾವು ಸರಿಯಾಗಿ ಈಗಲೇ ಅಳಿದು ನೋಡಲಾರೆವು. ಅದು ಮುಂದೆ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿ ಚ್ಚು ಪ್ರತ್ತೀತವಾಗುವದು. ಈ ಕೇಡನ್ನು ನಾವು ಬೇಗನೆ ತಡೆಯದೆ ಹೋದರೆ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರು ಕೊನೆಯ ವರೆಗೆ ಅಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿಯೇ ಕೊಳೆಯಬೇಕಾಗುವದು. ಈ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಸ್ವರಾಜ್ಯರಚನೆಗೆ ಯಾವ ಸಹಾಯವನ್ನು ಮಾಡಲಾರರು. ಅಹಿಂಸೆಯ ಅಳಹದಿಯ ಮೇಲೆ ಕಟ್ಟಿದ ಸ್ವರಾಜ್ಯವೆಂದರೆ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಚಳವಳಿಯಲ್ಲಿ ಧುಮುಕಿ ಸ್ವತಃ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಗೆದ್ದ ಸ್ವರಾಜ್ಯ, ವೆಂಬ ಮಾತು ಅಡಕವಾಗಿದೆ. ನಾವು ಕೈಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕ್ರಮ, ನಾವು ಇಡುವ ಒಂದೊಂದು ಹೆಜ್ಜೆ, ಅವುಗಳಿಂದ ಧ್ವನಿತವಾಗುವ ಎಲ್ಲ ಮಾತುಗಳು ಜನರಿಗೆ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತಿಳಿಯದೆ ಹೋದರೆ ಅವರು ಚಳವಳಿಯಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣ ರೀತಿಯಿಂದ ಭಾಗವಹಿಸುವ ಒಗೆಯುವದು? ಅವರ 'ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೇ ನಾವು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತಿಳಿಸಿಕೊಡದಿದ್ದರೆ ಅವರು ಭಾಗವಹಿಸುವದು ಅಶಕ್ಯವು; ಇದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬಾಬುರಾಜೇಂದ್ರಪ್ರಸಾದರು ತಮ್ಮ ಪುಸ್ತಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆದುದೇನೆಂದರೆ, "ತನ್ನ ವಿಕಾಸ, ತನ್ನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಸಂರಕ್ಷಣೆ, ತನ್ನ ಅತ್ಯಂತ ಅಂತರಿಕ ವಿಚಾರಗಳ ನಿವೇದನೆ ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮಾತೃಭಾಷೆಯ ಕೃಷಿಯು ಅತ್ಯವಶ್ಯವು. ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಂತೀಯ ಭಾಷೆಗಳೇ ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಬಲ್ಲವು. ಕಾಲಚಕ್ರದ ಹಾವಳಿಯನ್ನೆದುರಿಸಿ ಆ ಭಾಷೆಗಳ ಜೀವನದ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ, ನೈತಿಕ ಮೂಲ್ಯಗಳನ್ನು ಈವರೆಗೆ ಉತ್ತಮ ರೀತಿಯಿಂದ ಸಂರಕ್ಷಿಸಿ ಎತ್ತಿಹಿಡಿದಿದೆ. ನಾವು ಈ ಪಿತೃಪಿತೃತನನ್ನು ಕಾಪಾಡುವದಲ್ಲದೆ ಅದನ್ನು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕು. ಪ್ರಾಂತೀಯ ಹಾಗೂ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ತಿಕ್ಕಾಟವುಂಟಾಗಲು ನನಗಂತೂ ಎನೂ ಕಾರಣ ಕಾಣುವದಿಲ್ಲ. ಹೆಗಲಿಗೆ ಹೆಗಲು ಹೆಚ್ಚಿ ಅವು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ, ಪರಸ್ಪರ ಸಂಸರ್ದದಿಂದ ಎರಡೂ ಬೆಳೆಯುತ್ತ ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನು ತನ್ನ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅರಿಯುವದು ಅತ್ಯವಶ್ಯ."

ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದರೆ ಪ್ರಾಂತೀಯ ಭಾಷೆಗಳ ಸೇವೆ ಮಾಡುವುದು ಎಂದರೆ ಒಂದು ವಿಧಾಯಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ನಿರತವಿದ್ದಂತೆಯೇ. ಈ ಸೇವೆ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿನ ಮನ್ನಣೆಗೆ ಪಾತ್ರವು, ಗಾಂಧೀಜಿಯವರಿಗೆ ಇಷ್ಟವು, ರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಂತಕ್ಕೆ ಅವಶ್ಯವು.

ಪ್ರಾಂತ ಭಾಷೆ, ಇತರ ಭಾಷೆಗಳು.

ನಮ್ಮ ಹಿಂದುಸ್ತಾನ ರಾಷ್ಟ್ರವು ಅತ್ಯಂತ ವಿಶಾಲವಿರುವದರಿಂದ ಅದು ಹಲವು ಸಣ್ಣ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಾಂತಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದಾಗಿದೆ. ಅತಿ ದೊಡ್ಡ ಸಮಾಣದಲ್ಲಿ ಬಹು ಸಂಖ್ಯೆಗಿರುವವರ ಭಾಷೆಯೇ ಆಯಾ ಪ್ರಾಂತದ ಭಾಷೆ ಇರುವದೆಂಬುದು ನಿಜ ಆ ಭಾಷೆಯೇ ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನ ಭಾಷೆಯೆಂಬುದು ನಿರ್ಮಿತವಾದವು. ಆ ಭಾಷೆಯ ಮುಖಾಂತರವೇ ಅಲ್ಲಿಯ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಏಳಿಗೆ ಆಗಬಲ್ಲದು ಎಂಬುದು ಸ್ವಯಂ ಸಿದ್ಧವು. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಂತ ಭಾಷೆಯೊಡನೆ ಅನ್ಯ ಭಾಷೆಗಳ ಸಂಬಂಧವು ಬಂದೇ ಬರುವದು. ಒಂದು ಪ್ರಾಂತವೆಂದರೆ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದ ನಡುಗಡ್ಡೆಯಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಅನ್ಯಭಾಷೆಗಳ ಸಂಪರ್ಕವೇ ಇಲ್ಲದ ಪ್ರದೇಶ ವಿಶೇಷವಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಸಂಬಂಧ ಬರುವ ಆಯಾ ಭಾಷೆಗಳ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳಾವು, ಕಾರ್ಯ ಹಾಗೂ ಮರ್ಯಾದೆಗಳಾವು ಇದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಗೊಳಿಸುವದು ಅತ್ಯವಶ್ಯವಿರುವದು.

ಪ್ರಾಂತೀಯ ಭಾಷೆ ಎಂದು ಯಾವುದಕ್ಕೆನ್ನ ಬೇಕು ಇದು ಮೇಲೆಯೇ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ ಇಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಕುರಿತೇ ವಿಚಾರಿಸುವ. ಅದರೊಡನೆಯೇ ನಮ್ಮ ನಿಕಟ ಸಂಬಂಧವಿರುವದು.

ಕನ್ನಡ ಅಥವಾ ಕನ್ನಡದ ಉಪಭಾಷೆಗಳಾದ ತುಳು, ಬಡಗು, ಕೊಡಗು ಮುಂತಾದ ಭಾಷೆಗಳನ್ನಾಡುವ ಅತಿ ಸಂಖ್ಯೆ ಜನರು ಯಾವ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವರೋ ಅವೇ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಂತವು. ಇಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡವೇ ಪ್ರಾಂತ ಭಾಷೆ. ತುಳು, ಕೊಡಗು, ಬಡಗು ಇವು ಉಪಭಾಷೆಗಳಿರುವುದರಿಂದ ಅದು ಕನ್ನಡ ವ್ಯಕ್ತಿಯೇ ಸೇರಿದವುಗಳು. ಹಿಂದೀ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಗಡಿಯ ಹೊರಗಿನ ಭಾಷೆಗಳಷ್ಟೇ ನಮಗೆ ಪರಭಾಷೆಗಳು ಉದಾಹರಣೆಗಾಗಿ ಇಂಗ್ಲೀಷ್, ಫ್ರೆಂಚ್, ಜರ್ಮನ್, ರಶಿಯನ್ ಇವು ನಮಗೆ ಪರಭಾಷೆಗಳು.

ಹಿಂದುಸ್ತಾನದ ಗಡಿಯೊಳಗಿನ ಯಾವ ಭಾಷೆಗಳೂ ನಮಗೆ ಪರಭಾಷೆಗಳಲ್ಲ. ಅವೆಲ್ಲ ಸಹೋದರ ಭಾಷೆಗಳು, ಭ್ರಾತೃಭಾಷೆಗಳು; ಅವುಗಳಿಗೆ ಪರಭಾಷೆ ಎನ್ನುವುದು ಬಹಳ ದೊಡ್ಡ ತಪ್ಪು. ಯಾವದೇ ಹಿಂದೀಯನಿಗೆ 'ಪರಕೀಯ ಎನ್ನುವುದು ಎಷ್ಟು ತಪ್ಪೋ ಅಷ್ಟೇ ಇದಾದರೂ ತಪ್ಪಾಗುವುದು. 'ಕರ್ನಾಟಕದ' ಗಡಿಗುಂಟ ಇರುವ ತಮಿಳು, ತೆಲುಗು, ಮಲಿಯಾಳ ಮತ್ತು ಮರಾಠಿ ಭಾಷೆಗಳು ನೆರೆಭಾಷೆಗಳು. ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿಯು ರಾಷ್ಟ್ರಭಾಷೆಯು. ಸಂಸ್ಕೃತವು ಕನ್ನಡದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಪೋಷಕಭಾಷೆ, ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಭಾಷೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಭಾಷೆಗಳ ಸಂಪರ್ಕವು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಒಂದಿಲ್ಲೊಂದು ಬಗೆಯಿಂದ ಆಗುತ್ತಿರುವದರಿಂದ ಇವುಗಳತ್ತ ನಾವು ಯಾವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಬೇಕು, ಇವುಗಳ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಯಾವ ರೀತಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು, ಇವುಗಳ ಹಕ್ಕುಬಾಧ್ಯತೆಗಳಾವು, ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸುವುದು ಅವಶ್ಯವು.

ಕನ್ನಡದ ಉಪಭಾಷೆಗಳಾದ ತುಳು, ಕೊಡಗು, ಬಡಗು ಇವು ಲಿಪಿ ಬದ್ಧವಿಲ್ಲ. ಇವು ಬಾಯಿಮಾತುಗಳು ಮಾತ್ರ. ಇವುಗಳನ್ನಾಡುವವರ ಸಂಖ್ಯೆಯೂ ಬಹಳ ದೊಡ್ಡದಿಲ್ಲ. ಈ ಭಾಷೆಯಾಡುವವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಕನ್ನಡವು ಜೋಡು ಭಾಷೆ ಇದ್ದಂತಿದೆ ಆದರೂ ಅವರು ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ನೂರರಲ್ಲಿ ೨೦-೩೦ ಇರುವಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಅವರ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವು ಅವಶ್ಯವೆಂದು ಕಂಡರೆ ಹಾಗೆ ಮಾಡಲು ಅಡ್ಡಿ ಇರಕೂಡದು. ಆದರೆ ಜೊತೆಗೆ ಪ್ರಾಂತಭಾಷೆಯ ಪರಿಚಯವು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಆಗುವಂತೆ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕು.

ಇನ್ನು ತಮಿಳು, ತೆಲಗು, ಮಲಿಯಾಳ ಮತ್ತು ಮರಾಠಿ ಇವು ಕನ್ನಡದ ನೆರೆಭಾಷೆಗಳು. ಇವುಗಳೊಡನೆ ನೆರೆಹೊರೆಯ ಬಾಂಧವ್ಯದ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ನಾವು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಸದ್ಯದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಶೇಕ್ಸ್‌ಪೀಯರ, ಮಿಲ್ಟನ್ ಇವರ ಜ್ಞಾನವು ಹೆಚ್ಚು ಇರುತ್ತದೆ ಹೊರತು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕುರಳಗ್ರಂಥದ ಇಲ್ಲವೆ ತ್ಯಾಗರಾಜನ ಕೀರ್ತನೆಗಳು ಅಥವಾ ತುಕಾರಾಮ ರಾಮದಾಸರ ಲೇಖನಗಳ ಪರಿಚಯವು ನಮಗೆ ಇರುವದಿಲ್ಲ. ಈ ಬಗೆಯ ಅಜ್ಞಾನದ ಮೂಲಕವೆ ನಮ್ಮ ನೆರೆಹೊರೆಯವರ ಬಗ್ಗೆ ನಮ್ಮ ಮನ

ಸ್ತ್ರೀನಲ್ಲಿ ವಿಕಲ್ಪಗಳುಂಟಾಗುವ ಸಂಭವವು ಇರುವುದು. ಅವರೊಡನೆ ನೃಥಾ ತಿಕ್ಕಾಟಗಳೂ ಆಗಬಲ್ಲವು ಈ ಬಗೆಯ ಅಜ್ಞಾನವು ಅಕ್ಷಯ್ಯವಿರುವುದು. ಇದು ನಮ್ಮ ಸದೋಷ ಶಿಕ್ಷಣದ ಘೋರಪರಿಣಾಮವು. ಇನ್ನು ಈ ನೆರೆ ಭಾಷೆಗಳು ಯಾರ ಮಾತೃಭಾಷೆಯೋ ಅವರು ಕರ್ನಾಟಕಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ಕಾಯಂ ವಸತಿಗಾಗಿ ಬಂದು ನಿಂತುಕೊಂಡರೆ ಅವರು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಂತಭಾಷೆ ಎಂದು ಮನ್ನಣೆಕೊಟ್ಟು ಅದಕ್ಕೆಯೆ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯಕೊಡಬೇಕಾದೀತು. ಅವರೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿದ್ದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವು ಮಾತೃಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೆ ಆಗಬೇಕೆಂದೆನಿಸಿದರೆ ಆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಬಹುದು ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಾಂತ ಭಾಷೆಯ ಪರಿಚಯವು ಅವಶ್ಯ ಮುಸಲ್ಮಾನಬಾಂಧವರಿಗೂ ಇದೇ ಮಾತು ಅನ್ವಯಿಸುವುದು. ಮೇಲಿನ ವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಬೋಧಭಾಷೆ ಕನ್ನಡವೇ ಇರ ಬಲ್ಲದು ಬೇರೆ ಭಾಷೆಯವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಸಾಕಷ್ಟಿದ್ದಲ್ಲಿ ದ್ವಿತೀಯ ಭಾಷೆ ಎಂದು ಅದಕ್ಕೆ ಸ್ಥಾನವು ದೊರೆಯಬಲ್ಲದು. ಉಚ್ಚಶಿಕ್ಷಣವು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೆ ಕೊಡ ಲಾಗುವುದು.

ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿಯು ಅಂತರ್‌ಪ್ರಾಂತೀಯ ಅಥವಾ ರಾಷ್ಟ್ರಭಾಷೆ. ಕನ್ನಡದ ಪರಿಚಯವು ಸಾಕಷ್ಟು ಅದಬಳಿಕ ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕೆ ಅವಶ್ಯವಿದ್ದುಮಟ್ಟಿಗೆ ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿಯ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಡುವುದು ಅವಶ್ಯ. ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಅವಶ್ಯವೆನಿಸಿದವರು ಅದನ್ನು ದ್ವಿತೀಯ ಭಾಷೆಯೆಂದು ಕಲಿಯಲು ಆಸ್ಪದವಿರಬೇಕು. ಉಚ್ಚಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಅದು ಅವಶ್ಯ ದ್ವಿತೀಯಭಾಷೆ ಯಾಗಬಲ್ಲದು: ಆದರೆ ಕನ್ನಡವೆ ಬೋಧಭಾಷೆ ಇರಬೇಕೆನ್ನು ವದನ್ನು ಯಾರೂ ಮರೆಯಕೂಡದು.

ಇನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತ ಇದು ನಮ್ಮ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಭಾಷೆಯೂ ಅಹುದು, ನಮ್ಮ ವೋಷಕ ಭಾಷೆಯೂ ಅಹುದು ಆದುದರಿಂದ ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಶಾಲೆ ಗಳಲ್ಲಿ ಅದೊಂದು ದ್ವಿತೀಯ ಭಾಷೆಯೆಂದುಕೊಂಡು ಅಭ್ಯಸಿಸುವವರಿಗೆ ಅವಕಾಶವಿರಬೇಕು. ಉಚ್ಚಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯುವವರಾದರೂ ಅದರ ವಿಶೇಷ ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡಲಿಚ್ಛಿಸಿದರೆ ಅವರಿಗೆ ಎಲ್ಲ ಅನುಕೂಲತೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿ ಕೊಡಬೇಕು.

ಈ ಎಲ್ಲ ಮಾತುಗಳು ಹಿಂದುಸ್ತಾನದಲ್ಲಿಯ ಭಾಷೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಆದವು. ಇನ್ನು ಸರಭಾಷೆಗಳ ವಿಷಯ. ಹಿಂದುಸ್ತಾನವು ಅನೇಕ ದೇಶಗಳೊಡನೆ ತನ್ನ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುವದು. ಆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಇಂಗ್ಲೀಷಭಾಷೆ ಬಹಳ ಉಪಯುಕ್ತವು. ಚೀನ ಜಪಾನದವರು ಕೂಡ ಈಗ ಉಚ್ಚವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲೀಷ ಭಾಷೆಯನ್ನು ದ್ವಿತೀಯಭಾಷೆಯೆಂದು ಕಲಿಯುವರು. ನಾನಾ ದರೂ ಹಾಗೆಯೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗುವದು ವ್ಯಾವಾರಉದ್ಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಬೇಕೆನ್ನುವವರು, ವಿಜ್ಞಾನಾದಿಗಳನ್ನು ಕಲಿಯಬೇಕೆನ್ನುವವರು, ಪಂಡೀಶಗಳಿಗೆ ತೆರಿಕೆಬೇಕೆನ್ನುವವರು ಇಂಗ್ಲೀಷ ಇಲ್ಲವೆ ಘಂಚ ಮುಂತಾದ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಕಲಿಯುವದು ಅವಶ್ಯವಾಗುವದು.

ಈ ರೀತಿ ಆಯಾ ಭಾಷೆಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಾಟಕದವರು ತಮ್ಮ ಧೋರಣೆಯನ್ನಡಬೇಕಾಗುವದು. ಈ ಎಲ್ಲ ಮಾತುಗಳು ಒಮ್ಮೆಲೆ ಆಗಬಹುದೆಂದು ಹೇಳುವದು ಅಸಾಧ್ಯ. ಆದರೆ ಈ ದಿಕ್ಕಿನಿಂದ ನಾವು ಸಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ ಎಂಬದು ನಿಶ್ಚಿತ. ಮೇಲಾಗಿ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಮಾತುಗಳು ಕೊನೆಯವೆಂದು ಯಾರೂ ತಿಳಿಯಕೂಡದು. ಅವು ದಿಗ್ಗರ್ವನರೂಪವಾಗಿವೆ. ಅನುಭವದಿಂದ, ವಿಚಾರವಿನಿಮಯದಿಂದ, ಚರ್ಚೆಯಿಂದ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಲಕೆಲವು ಮಾರ್ಪಾಟುಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಗಿ ಬರಬಹುದು ಆದರೆ ಆ ಎಲ್ಲ ಮಾರ್ಪಾಟುಗಳು ವಿವರಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದವು ಸಿದ್ಧಾಂತದಲ್ಲ ಹೆಚ್ಚುಕಡಿಮೆಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ. ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನು ಸ್ಥಿರವಿಟ್ಟು ತಪಶೀಲುಗಳಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟಿಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚುಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲೇಬೇಕಾಗುವದು. ಅದು ಯಾವದೇ ರೀತಿ ಬಾಧಕವಲ್ಲ.

ಇನ್ನು ಪ್ರಾಂತಕ್ಕೆ ಒಂದು ಭಾಷೆ ಇದ್ದಂತೆ ರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕೆ ಒಂದು ಭಾಷೆ ಅವಶ್ಯ. ಪ್ರಾಂತಪ್ರಾಂತಗಳಲ್ಲಿಯ ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕೆ, ರಾಷ್ಟ್ರದ ಗೌರವಕ್ಕೆ, ನಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿಯೆ ಆದ ಒಂದು ಭಾಷೆಯನ್ನು ನಾವು ರಾಷ್ಟ್ರಭಾಷೆಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆ ವಿಷಯದತ್ತ ಇನ್ನು ಹೊರಳುವ.

೨ ರಾಷ್ಟ್ರಭಾಷೆ ಅವಶ್ಯಕತೆ.

ಇಸವಿ ಸನ್ ೧೯೦೩-೧೯೦೮ ರ ಸುಮಾರಕ್ಕೆ ನಡೆದ ಒಂದು ಘಟನೆ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ನವಜಾಗೃತಿಯು ಹಿಂದುಸ್ತಾನದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಸಂಚರಿಸಿತ್ತು. ಹಿಂದಿ ತರುಣರು ಚೇತರಿಸಿ ರಾಷ್ಟ್ರಾಭಿಮಾನದಿಂದ ಪ್ರೇರಿತರಾಗಿ ದೇಶೋದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿ ಏನು ಮಾಡಬೇಕು ಏನು ಬಿಡಬೇಕು ಎಂಬ ಆತುರದಿಂದ ನಿತ್ಯ ಚಿಂತನದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನರಾಗಿದ್ದರು. ಬ್ರಿಟಿಶರ ಗುಲಾಮಗಿರಿಯಿಂದ ಮುಕ್ತರಾಗಬೇಕೆಂಬ ಒಂದೇ ಒಂದು ಹಂಬಲ ಅನೇಕರಲ್ಲಿ ಒಡಮೂಡಿತ್ತು. ವರದೇಶಗಳಿಗೆ ಹೋದ ಹಿಂದೀ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕರ್ತವ್ಯ ಜಾಗೃತಿಯಾಗಿತ್ತು. ಓಗೇ ನಾತಾವರಣವಿರುವಾಗ ಲಂಡನ್ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ಹತ್ತಿಂಟು ಹಿಂದೀ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಒಂದು ಆದಿತ್ಯವಾರ ದಿನ ಸಭೆಗೂಡಿದರು. ತಮ್ಮ ಆಶೆ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಗಳೊಡನೆ ಸಹಾನುಭೂತಿಯುಳ್ಳ ಪಾಠಶಾಲಾ ಸಮುದಾಯಿಗಳಾದ ಒಬ್ಬಿಬ್ಬ ಆಯಿರಿತ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನೂ ಅವರು ಆನುಂತ್ರಿಸಿದ್ದರು. ಚಹಾಪಾನನಾದ ಬಳಿಕ ಮಾತಿಗೆ ಮಾತು ನಡೆದು ಹಿಂದುಸ್ತಾನದ ಏಳಿಗೆಯ ಚರ್ಚೆ ನೊದಲು ಮಾಡಿತು. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಬಂಗಾಲಿ, ಪಂಜಾಬಿ, ಮರಾಠಿ, ಗುಜರಾಠಿ, ಕರ್ಮ ಟಿಕಿ ಮುಂತಾದವರಿದ್ದರು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಲ್ಲಿಯೇ ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಳ್ಳೆ ಆವೇಶದಿಂದ ಎಲ್ಲರೂ ಮಾತಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಆ ಆಯಿರಿತ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯು ಒಮ್ಮೆಲೆ ಅಂದದ್ದು, 'ರಾಷ್ಟ್ರ, ರಾಷ್ಟ್ರದ ಉದ್ಧಾರ ಎಂಬ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಮಾತಗಳನ್ನಾಡುತ್ತಿರುವಿರಿ. ನೀವು ರಾಷ್ಟ್ರಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಏಕೆ ಮಾತಾಡುವುದಿಲ್ಲ?' ಅವರ ಚರ್ಚೆ ಕ್ಷಣಹೊತ್ತು ನಿಂತಿತು. ಎಲ್ಲರೂ ಬೆಪ್ಪಾಗಿ ಕುಳಿತರು. ಪ್ರಾಂತಿಕ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲ ಮಾತಾಡಬೇಕೆಂದರೆ ಅವು ಪರಸ್ಪರಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ತಮ್ಮನ್ನು ದಾಸ್ಯಕ್ಕೇಡು ಮಾಡಿದ ಬ್ರಿಟಿಶರ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಪಯೋಗಿಸುವದು ನಾಚಿಕೆಗೇಡು ಎನಿಸಲಾಂಭಿಸಿತು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಆ ಆಯಿರಿತ ಸ್ನೇಹಿತನು 'ನಮ್ಮ ಮುಖಂಡರು ನೊದಲ. ಆಯರ್ ಭಾಷೆಯ ಉದ್ಧಾರವನ್ನು ನಡೆಸಿದರು. ನಮ್ಮ ನಮ್ಮೊಳಗೆ ಮಾತಾಡುವಾಗ ದಾಸ್ಯದ ಕುರುಹಾದ ಈ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆ ಏಕೆ ಎಂದರು. ತಮ್ಮ

ವ್ಯವಹಾರವನ್ನೆಲ್ಲ ಆಯರ್ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಗೊತ್ತು ಮಾಡಿದರು. ' ಎಂದನು. 'ನಿಮಗೆ ತಿಳಿಯಲು ಇಂಗ್ಲೀಷ್‌ನಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತೇವೆ ' ಎಂದು ತಟ್ಟನೆ ಒಬ್ಬ ಹಿಂದೀ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯು ಅಂದನು ಆದರೆ ಅದು ಕೇವಲ ಮಾತಿಗೆ ಮರು ಮಾತು. ಎಲ್ಲರ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿಯೂ ಅಂಜನ ಹಾಕಿದಂತೆ ಆಯಿತು ತಮಗೊಂದು ರಾಷ್ಟ್ರಭಾಷೆ ಬೇಕು, ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿಯು ಆ ಭಾಷೆ ಆಗಬಲ್ಲದು ಎಂಬುದು ಅವರಿಗೆ ಹೊಳೆಯಿತು.

ಮುಖಂಡರ ಮತ.

ಭಾರತೀಯ ಮುಖಂಡತ್ವದ ಹೊಣೆಹೊತ್ತು ಬಳಕೆ ಲೋಕಮಾನ್ಯರು ರಾಷ್ಟ್ರಭಾಷೆಯ ಮಹತ್ವವನ್ನರಿತ ಆ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಲು ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಿದ್ದರು. ೧೯೧೬-೧೭ರಲ್ಲಿ ಲಖನೌ ಕಾನಪೂರ ಕಡೆಗೆ ಸಂಚಾರ ಬೆಳೆಸಿದಾಗ ಮೊದಲಿನಂತೆ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಮಾತನಾಡದೆ ಅವರು ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಮಾತನಾಡಿದರು. ಗಾಂಧಿಜೀಯವರಂತೂ ರಾಷ್ಟ್ರಭಾಷಾ ಪ್ರಚಾರವೆಂಬ ದೊಂದು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನೆ ಮೊದಲಿನಿಂದ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವರು. ೧೯೨೫ ರಲ್ಲಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸು ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿಯ ರಾಷ್ಟ್ರಭಾಷೆಯೆಂದೂ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿಗರು ಅದರ ಪ್ರಚಾರವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದೂ ಗೊತ್ತುವಳಿ ಮಾಡಿತು. ಗಾಂಧಿ ಪ್ರಣೀತ ಹಾಗೂ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಸ್ವೀಕೃತ ವಿಧಾಯಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಂತ ಭಾಷಾಪ್ರೇಮ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರಭಾಷಾ ಪ್ರಚಾರ ಇವೆರಡೂ ಅವಳಿಜವಳಿಯಾಗಿರುವವು. ಗಾಂಧಿಜೀಯವರು ೧೯೪೦ ರಲ್ಲಿ ಬರೆದ 'ವಿಧಾಯಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ' ಎಂಬ ಪುಸ್ತಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಅಂದದ್ದೇನಂದರೆ, 'ಅಖಿಲ ಭಾರತೀಯ ಅಥವಾ ಅಂತರಾ ಪ್ರಾಂತೀಯ ಬಳಕೆಗಾಗಿ ಹಿಂದುಸ್ತಾನದಲ್ಲಿಯೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಒಂದು ಭಾಷೆ ನಮಗೆ ಬೇಕು. ಅದು ಈಗಾಗಲೆ ಬಹುಸಂಖ್ಯೆಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತಿರಬೇಕು, ಇತರರು ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಕಲಿಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿರಬೇಕು. ನಿರ್ದಿವಾದವಾಗಿ ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿಯು ಅಂಥ ಭಾಷೆಯು, ಉತ್ತರಹಿಂದುಸ್ತಾನದ ಹಿಂದುಮುಸಲ್ಮಾನಬಾಂಧವರ ಸಾಮಾನ್ಯಭಾಷೆಯದು. ಫಾರಸೀಲಿಪಿಯಲ್ಲಿ ಅದು ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಾಗ ಅದಕ್ಕೆ ಊರ್ದು ಎನ್ನುವರು. ೧೯೨೫ರಲ್ಲಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿನವರು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ತಮ್ಮ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಗೊತ್ತುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೆ ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿ

ಎಂದಿರುವರು. ಅಂದಿನಿಂದ ತತ್ವತಃ ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿಯ ನಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರಭಾಷೆ... ಇಂಗ್ಲೀಷದ ಮೋಹಿನಿಯಿಂದ ನಾವು ಇನ್ನೂ ಮುಕ್ತರಾಗಿಲ್ಲ. ಆಮೂಲಕ ಸ್ವರಾಜ್ಯದತ್ತ ನಾವು ಸಾಕಷ್ಟು ವೇಗದಿಂದ ಸಾಗಲಿಲ್ಲವು ಇಂಗ್ಲೀಷ ಕಲಿಯಲು ನಾವು ಕಳೆಯುವ ವರುಷಗಳಷ್ಟು ತಿಂಗಳಗಳನ್ನು ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿ ಅಭ್ಯಾಸಿಸಲು ಕಳೆಯದೆ ಹೋದರೆ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಬಗ್ಗೆ ಇದ್ದ ನಮ್ಮ ಪ್ರೇಮವು ಅಷ್ಟಕ್ಕಷ್ಟೇ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಇದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬಾಬು ರಾಜೇಂದ್ರ ಪ್ರಸಾದರು ಅನ್ನುವದೇನಂದರೆ 'ನಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರದಂಥ ವಿಶಾಲ ರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಂತಪ್ರಾಂತಗಳ ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಹಾಗೂ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗಾಗಿ ಒಂದು ರಾಷ್ಟ್ರಭಾಷೆ ಬೇಕು. ಅದು ಎಲ್ಲರೂ ಸಹಜವಾಗಿ ಕಲಿತು ತಿಳಿದು ಕೊಳ್ಳುವಂತಹದಿರಬೇಕು. ಸದ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಹಾಗೂ ಮಧ್ಯಹಿಂದುಸ್ತಾನದ ಬಹು ಸಂಖ್ಯ ಜನರು ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿಯನ್ನು ಸಹಜವಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲರು. ಅವರಿಗೆ ಅದನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಮಾತಾಡಲು ಬರದಿದ್ದರೂ ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲ. ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿಯ ಶಬ್ದ ಭಾಂಡಾರ ಹಾಗೂ ಹಿಂದುಸ್ತಾನದಲ್ಲಿಯ ಇತರ ಭಾಷೆಗಳ ಶಬ್ದ ಭಾಂಡಾರ ಇವು ಒಂದುಮಟ್ಟಿಗೆ ಒಂದೇ ಇರುವವು. ಇದೊಂದು ನಮ್ಮ ಸುದೈವ. ಈಸರಿ ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿಗೆ ಕಬ್ಬಿಗೆಯ ಅನುಕೂಲತೆ ಇರುವುದು ಹಿಂದುಸ್ತಾನದ ಅರ್ಥದಷ್ಟು ಜನರಿಗೆ ಅದು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿಯುವುದು ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚುಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಅದರ ಶಬ್ದಭಾಂಡಾರ ಹಾಗೂ ಇತರ ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಗಳ ಶಬ್ದಭಾಂಡಾರ ಇವು ಸಾಮಾನ್ಯವಿರುವವು. ಈ ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿಯೆಂಬುದೇ ನಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರಭಾಷೆ ಎಂದು ಮನ್ನಿಸಲಾಗಿದೆ.... ಅದುದರಿಂದ ಈ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಕಲಿಯುವುದು ಮತ್ತು ನಾಗರಿ ಊರ್ಜುಲಿಪಿಗಳಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಓದಲು ಬರೆಯಲು ಸಮರವಾಗುವುದು ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಕರ್ತವ್ಯವಿರುವುದು.'

೧೯೨೫ರಲ್ಲಿ ವಾಸಾದ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಗೊತ್ತುವಳಿಯ ಮುಖ್ಯಾಂಶವು ಏನೆಂದರೆ, ಉತ್ತರಹಿಂದುಸ್ತಾನದ ಹಿಂದುಮುಸಲ್ಮಾನ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ತಿಳಿಯುವ ಮತ್ತು ಅವರು ಉಪಯೋಗಿಸುವ, ಹಾಗೂ ನಾಗರಿ ಮತ್ತು ಊರ್ಜುಲಿಪಿಗಳಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿಯು ರಾಷ್ಟ್ರಭಾಷೆಯೆಂದು ಮನ್ನಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಖಿಲಭಾರತೀಯ ಸ್ವರೂಪದ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿನ ಎಲ್ಲ ವ್ಯವಹಾರಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಭಾಷೆಯನ್ನೇ ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ಇದರ ಪ್ರಸಾರ

ಮಾಡಬೇಕು. ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿನ ಘಟನೆಯಲ್ಲಿಯೆ, ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿ ರಾಷ್ಟ್ರಭಾಷೆ ಇರಬೇಕು, ಪ್ರಾಂತಿಕ ಭಾಷೆಗಳು ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನವಿರಬೇಕು, ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟ ಉಲ್ಲೇಖವಿರುವುದು.

ಇದಲ್ಲದೆ ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಮಹಾತ್ಮಾಗಾಂಧಿಯವರು ಹಾಗೂ ಪಂಡಿತ ಜವಾಹರಲಾಲ, ಮೌಲಾನಾ ಅಬುಲ್ ಕಲಾಮ ಆಜಾದ ಮುಂತಾದ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಮುಖಂಡರು, ಝಕೀರಹುಸೇನರಂಥ ಶಿಕ್ಷಣಜ್ಞರು, ತೇಜ ಬಹಾದ್ದೂರ ಸಪ್ತುರಂಥ ಮಂದಸಕ್ತದವರು, ಭಗವಾನದಾಸರಂಥ ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನಿಗಳು, ಸರ್ ರಾಧಾಕೃಷ್ಣರಂಥ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿಯ ಅವಶ್ಯಕತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಒತ್ತಿಒತ್ತಿ ಹೇಳುತ್ತ ಬಂದಿರುವರು.

ರಾಷ್ಟ್ರಭಾಷೆಯ ಲಕ್ಷಣ

ಹಿಂದುಸ್ತಾನವು ಒಂದು ಚಿಕ್ಕದಾದ ರಾಷ್ಟ್ರವಾಗಿದ್ದರೆ ಅಥವಾ ಎರಡು ಮೂರೇ ಭಾಷೆಗಳು ದೇಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತವಿದ್ದರೆ ರಾಷ್ಟ್ರಭಾಷೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಸ್ವಿತ್ಸರ್ಲಂಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತವಿದ್ದ ಜರ್ಮನ್, ಫ್ರೆಂಚ್, ಇಟಾಲಿಯನ್ ಮೂರು ಭಾಷೆಗಳು ರಾಷ್ಟ್ರಭಾಷೆಗಳೆನಿಸುವವು. ಸರ್ಕಾರೀ ಪತ್ರಕಗಳು ಮೂರೂ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಹೊರಡುವವು ಆದರೆ ಹಿಂದುಸ್ತಾನದಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಒಳ್ಳೆ ಸುಷ್ಟಪುಷ್ಟ ಪ್ರಾಂತೀಯ ಭಾಷೆಗಳಿವೆ. ಅವೆಲ್ಲವುಗಳನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರಭಾಷೆಗಳೆಂದು ಮನ್ನಿಸಿದರೆ ಅನವಸ್ಥೆಯುಂಟಾಗುವುದು. ಈ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಂತಗಳೂ ಒಂದೇ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಅಂಗಾಂಗಗಳು ನಾಳೆ ಈ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಂತಗಳಿಂದ ಆರಿಸಿಬಂದ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ಪ್ರಜಾಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ಭಾಷೆಯನ್ನಾಡಬೇಕು, ಮಧ್ಯವರ್ತಿ ಸರ್ಕಾರದ ಪ್ರಕಟನೆ ಪತ್ರಕಗಳು ಯಾವ ನುಡಿಯಲ್ಲಿರಬೇಕು, ಅಖಿಲ ಭಾರತೀಯ ಸ್ವರೂಪದ ಸಭೀಮೈಲನಗಳ ಕಾರ್ಯಕಲಾಪಗಳು ಯಾವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯಬೇಕು ಪ್ರಾಂತಿಕ ಭಾಷೆಯ ಮುಖಾಂತರ ಶಿಕ್ಷಣಕೊಡುವ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಬಾಂಧವ್ಯಬೆಳೆಸಬೇಕಾದರೆ ಯಾವ ನುಡಿಯ ಮೂಲಕ, ಈ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟೀತೀರಬೇಕಾಗುವುದು. ಒಂದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಭಾಷೆ ಬೇಕು ಎಂಬುದೇ ಆ ಉತ್ತರ

ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಾವು ಸ್ವಲ್ಪ ಇತಿಹಾಸದತ್ತ ನೋಡುವುದು ಅವಶ್ಯ. ಹಿಂದುಸ್ತಾನವು ಒಂದೇ ರಾಷ್ಟ್ರವೆಂದು ಬೆಳೆಯುತ್ತ ಬಂದಿದೆ. ಅದುದರಿಂದ ಅಂತರ್ ಪ್ರಾಂತೀಯ ಬಳಕೆಗಾಗಿ ಒಂದಿಲ್ಲೊಂದು ಭಾಷೆ ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಾರ ದಲ್ಲಿದ್ದೇ ಇದೆ. ವಾಹನ ಸೌಕರ್ಯಾದಿಗಳಾಗಲಿ, ವ್ಯಾಪಾರಾದಿಗಳಾಗಲಿ, ಈ ನೋಡಲು ಹಿಂದುಸ್ತಾನದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲರಲಿಲ್ಲ. ಅಖಿಲ ಭಾರತೀಯ ಸ್ವರೂಪದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಗ ಬಹುಜನರು ಭಾಗವಹಿಸು ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಧರ್ಮಚರ್ಮ, ವಾಯು, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ವಿಷಯಗಳು ಇವು ಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕು ಹಿಮಾಚಲ ಪಂಡಿತರು ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರು ಸಂಸ್ಕೃತವನ್ನೇ ಸಾಮಾನ್ಯಭಾಷೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಅಖಿಲ ಭಾರತೀಯ ಸ್ವರೂಪದ ಗ್ರಂಥರಚನೆ ಮಾಡಬೇಕಾದರೆ, ಚರ್ಮ-ಸಭೆ-ಸಮ್ಮೇಲನಗಳನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕಾದರೆ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿಯೇ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ರೀತಿ ಪುರಾತನ ಕಾಲದಿಂದ ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೆ ಶತಮಾನದ ವರೆಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತವು ನಮ್ಮ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಭಾಷೆಯಾಗಿತ್ತು. ನಡುವೆ ಚೀಣ, ಹೂಣ, ಶಕರು ಬಂದರು, ಹೋದರು. ಮುಸ್ಲಿಮರೂ ೫-೬ ಶತಕಗಳ ವರೆಗೆ ಏಕಭತ್ತಾಧಿಪರಾಗಿ ಆಳಿದರು. ಆದರೂ ಸಂಸ್ಕೃತಕ್ಕೆ ಅಳಿಗಾಲವುಂಟಾಗಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರಾಂತಭಾಷೆ ಗಳು ತಮ್ಮ ವರಿಯಿಂದ ಪ್ರಗತಿಹೊಂದುತ್ತ ಬಂದರೂ ಹಿಂದುಸ್ತಾನದ ಸಂಸ್ಕೃತ ಜನರನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಯೇ ಏಕಸೂತ್ರದಿಂದ ಸಂಬಂಧಿಸುತ್ತ ಬಂದಿತ್ತು. ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿರುವ ವೇದೋಪನಿಷತ್ತುಗಳು, ರಾಮಾಯಣ ಮಹಾಭಾರತಾದಿ ಪುರಾಣಗಳು, ಪಾರಾಶರ ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯಾದಿ ಸ್ಮೃತಿಗಳು, ಶೈವವೈಷ್ಣವರಾಕ್ಷ ಆಗಮಗಳು, ಕಾಲಿದಾಸ ಭವಭೂತಿ ಮಾಘಾದಿ ಕವಿ ಶ್ರೇಷ್ಠರ ಕೃತಿಗಳು, ವಾಗ್ಭಟ ಶುಶ್ರುತಾದಿಗಳು ಬರೆದ ಆಯುರ್ವೇದೀಯ ಗ್ರಂಥಗಳು, ಇವಲ್ಲದೆ ಅನೇಕ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ವ್ಯವಹಾರಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತ ಗ್ರಂಥಗಳು ಪ್ರಾಂತೀಯ ಲೇಖಕರಿಗೆ ಸ್ಪೂರ್ತಿಗೊಟ್ಟು ಪ್ರೇರಕವಾಗಿವೆ. ಪ್ರಾಂತಭಾಷೆ ಗಳು ಎಷ್ಟೇ ಬೆಳೆದರೂ ಅಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿ ಗುಪ್ತಸರಸ್ವತಿ ನದಿಯಂತೆ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಸುಳವು ಒಂದೇ ಸವನೆ ಸಂಜೀವಿನಿಯಂತೆ ತನ್ನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಬಂದಿದೆ. ಸರ್ವಾಯದಿಂದ ಈ ಮಾತು ಏಕಭಾಷೆಯ ಅವಶ್ಯ ಕತೆಯನ್ನೇ ಸಿದ್ಧಮಾಡುವುದು.

ಮುಸಲ್ಮಾನ ಅರಸರು ಮತ್ತು ಬಾದಶಹರು ೬ಂದು ಪ್ರಾಸಾದಲ್ಲಿ ಆಳಲು ಆರಂಭಿಸಿದಂದಿನಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ದರಬಾರಗಳಲ್ಲಿ, ಕಚೇರಿಗಳಲ್ಲಿ, ರಾಜಕೀಯ ಪತ್ರ ವ್ಯವಹಾರಗಳಲ್ಲಿ ಫಾರಸಿಯ ಪ್ರವೇಶವಾಯಿತು. ಆ ಮೂಲಕ ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ರಾಜಧಾನಿಗಳಲ್ಲಿ ಅದರ ಪ್ರಚಾರವು ಆಯಿತು. ಆದರೂ ಸಂಸ್ಕೃತಕ್ಕೆ ಅಥವಾ ಪ್ರಾಂತೀಯ ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಅದರಿಂದ ವಿಶೇಷ ವೆಟ್ಟು ತಗಲಿಲ್ಲ. ಯಾಕಂದರೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಅದು ಪ್ರವೇಶಮಾಡಿ ಆಕ್ರಮಣದ ಧೋರಣವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲಿಲ್ಲ.

ಆಂಗ್ಲರು ಇಲ್ಲಿ ಕಾಲಿಟ್ಟಂದಿನಿಂದ ಮಾತ್ರ, ವಿಶೇಷತಃ ಇಂಗ್ಲೀಷ ಶಿಕ್ಷಣದ ಆಕ್ರಮಣವು ಆದಂದಿನಿಂದ ಸಂಸ್ಕೃತ, ಫಾರಸಿ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಂತೀಯ ಭಾಷೆಗಳು ಇವೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಅರ್ಥಚಂದ್ರ ದೊರಕಿತು. ಈ ಪರಿ ಇಲ್ಲಿಯ ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಪೆಟ್ಟು ಬಿದ್ದಿದ್ದರೂ ಕೆಲಮಟ್ಟಿಗೆ ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಇಂಗ್ಲೀಷು ರಾಷ್ಟ್ರಭಾಷೆಯ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ಆದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಡೆಯಿಲ್ಲ. ಈಗ ನೂರೈವತ್ತು ವರುಷಗಳಲ್ಲಿ ಅದು ಮಾಡಿದ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ತೀರ ನಿರಾಶೆಯಾಗುವದು. ಮೇಲಾಗಿ ಅದು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಮೆರೆಯಲಾರದು. ತಾನು ಪ್ರಸಾರಹೊಂದುವಾಗ ಅದು ಸಂಸ್ಕೃತ ಫಾರಸಿಗಳಿಗೆ, ಪ್ರಾಂತೀಯ ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಪ್ರಚಂಡ ಧಕ್ಕೆ ಯನ್ನು ಲಕ್ಷಕ್ಕೆ ತಂದರೆ, ನಮ್ಮ ಜನರ ಮೇಲೆ ಹೇರಿದ ವಿಚಾರದಾಸ್ಯವನ್ನು ಅನುಲಕ್ಷಿಸಿದರೆ ಅದು ನಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರಭಾಷೆಯಾಗುವದು ರಕ್ತವಿಲ್ಲ, ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲ. ಅದುದರಿಂದ ನಮಗೆ ಬೇಕಾದ ರಾಷ್ಟ್ರಭಾಷೆ ಮೊದಲು ಒಮ್ಮೆ ಇದ್ದ ಸಂಸ್ಕೃತವೂ ಅಲ್ಲ, ಯಾಕಂದರೆ ಅದು ಈ ಹೊತ್ತು ಜೀವಂತ ಭಾಷೆಯಲ್ಲ, ಅದು ಗಡಚಾಗಿದೆ; ಫಾರಸಿಯೂ ಅಲ್ಲ, ಯಾಕಂದರೆ ಅದು ಎಂದೂ ಇಲ್ಲ ಬದ್ಧಮೂಲವಾಗಿಲ್ಲ, ಆಗುವದು ಸಾಧ್ಯವೂ ಇಲ್ಲ; ನಮ್ಮಲ್ಲಿಯ ಭಾಷೆಗಳೊಡನೆ ಅದರ ಯಾವ ಬಗೆಯ ಬಾಂಧವ್ಯವೂ ಇಲ್ಲ. ಇಂಗ್ಲೀಷಂತೂ ಸರ್ವಥಾ ಸಲ್ಲದು. ಅದು ನಮಗೆ ಈ ವರೆಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಉಪಕಾರಮಾಡಿದ್ದರೂ ಅದರ ನೂರುಪಟ್ಟು ಅಪಕಾರಮಾಡಿದೆ. ಅದು ಪರಕೀಯ, ನಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಹೊರಗಿನದು ಎಂದು ಬೇಡ, ಅದಕ್ಕೂ ನಮ್ಮ ಭಾಷೆಗಳಿಗೂ ಏನೂ ಸಾಮ್ಯ ಸಾದೃಶ್ಯಗಳಿಲ್ಲವೆಂದು ಬೇಡ, ಅದನ್ನು ಕಲಿಯಲು ಶಕ್ತಿಧನವೇಳೆ ಅತಿ ಬೇಕಾಗುವದೆಂದು ಬೇಡ, ಅದರಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಪರಂಪರೆಗಳ ಗಂಧವು

ಕೂಡ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಬೇಡ, ಅದು ನಮಗೆ ಸಲ್ಲದ ತನ್ನವೇ ಆದ ಒಂದು ವಿಚಾರಪ್ರಣಾಲಿಯ ವಾಹನವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ನಮಗೆ ಬೇಡ, ಅದು ನಮ್ಮ ದಾಸ್ಯದ ಕುರುಹು ಇರುವುದರಿಂದ ಬೇಡ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯವೆನಿಸಬೇಕಾದ ನಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರಭಾಷೆ ನಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿಯೆ ಇರಬೇಕು, ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿಯೆ ವಿಚಾರವೈಭವವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಗೊಳಿಸಲು ಸಮರ್ಥವಿರಬೇಕು, ಅದು ಈಗಾಗಲೆ ಬಹುಜನರಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತವಿರಬೇಕು, ಇತರರಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತ ನಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಪರಿಚಿತವಿರಬೇಕು, ನಮಗೆ ಸಮೀಪದ್ದೆನಿಸಬೇಕು, ಎಲ್ಲರೂ ಕಲಿಯಲು ಸುಲಭವಿರಬೇಕು, ರಾಷ್ಟ್ರದ ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶದ್ದಿದ್ದರೆ ಮತ್ತಷ್ಟು ಅನುಕೂಲ.

ಈ ಎಲ್ಲ ಗುಣಗಳು ಅಥವಾ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಒಂದು ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿಯಲ್ಲಿಯೆ ಇರುವವು. ಅದು ನಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿಯೆ ಮಧ್ಯದೇಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಕೃತದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದುಬಂದ ಭಾಷೆ. ಸಂಸ್ಕೃತ, ಫಾರಸಿ, ಅರಬಿಗಳಿಂದ ಅದು ಪುಷ್ಟವು ಹಿಂದು ಮಸಲ್ಮಾನ ಲೇಖಕರಿಬ್ಬರೂ ಅದನ್ನು ನೀರೆರೆದು ಮರ ವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಈ ಹೊತ್ತು ಅದು ಸುಮಾರು ೧೨ಕೋಟಿ ಜನರ ಮಾತೃಭಾಷೆಯಾಗಿದೆ ಲನ್ನು ೧೨ಕೋಟಿ ಜನರು ತನ್ನದೃಶಭಾಷೆಯನ್ನಾಡು ತಿರುವುದರಿಂದ ಅದು ಅವರಿಗೂ ತಿಳಿಯಲು ಕಠಿಣವಾಗದು. ಇನ್ನು ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ಕೋಟಿ ಜನರಿಗೆ ಅದು ನಿಕಟವಿರುವುದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಪರಿಚಿತವು. ದಕ್ಷಿಣ ಹಿಂದುಸ್ತಾನದದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿಯೆ ಹಲವು ಮುಸಲ್ಮಾನಬಾಂಧವರು, ಆ ಭಾಷೆಯನ್ನಾಡುತಿರುವುದರಿಂದ ಅದರ ಸುಳವು ಅಲ್ಲಿಯೂ ಇದೆ. ಗುಜರಾಥಿ, ಮರಾಠಿ ಜನರಿಗೆ ಅದು ಕಲಿಯಲು ಸುಲಭ. ದ್ರಾವಿಡದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೆ ಅದು ಸ್ವಲ್ಪ ಗಡಜಿನಿಸುವದು. ಒಂದೊಪ್ಪತ್ತು ಈ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇನ್ನೊಂದನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರಭಾಷೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿದರೆ ಅದು ಸಾಧ್ಯವಾಗದ ಮಾತು. ಆರು ಕೋಟಿ ಜನರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಬಂಗಾಲಿ ಬರುವದು. ಒಂಗಾಲಿ ಭಾಷೆ ಆಸಾಮಿಗಳಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಪರಿಚಿತ, ಇನ್ನುಳಿದವರಿಗೆ ತೀರ ಅಪರಿಚಿತ. ಮರಾಠಿ, ತೆಲುಗು ಮುಂತಾದ ಭಾಷೆಯನ್ನಾಡುವವರಾರೂ ಮೂರು ಕೋಟಿಗಿಂತ ಮಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿಯೆ ನಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರಭಾಷೆ ಆಗಬಲ್ಲದು. ಇದಲ್ಲದೆ ಈಗಾಗಲೆ

ಮೂವತ್ತು ವರುಷ ಆ ಪ್ರಚಾರ ಸತತ ನಡೆದಿದೆ. ದಕ್ಷಿಣಹಿಂದುಸ್ತಾನದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಪ್ರಚಾರಕಾರ್ಯ ನಡೆದು ಸುಮಾರು ಇಪ್ಪತ್ತೇಳು ವರುಷಗಳಾಗಿ ಹೋದವು. ಮಂದಗತಿಯಿಂದಾದರೂ ಅದರ ಪ್ರಗತಿಯು ನಡೆದಿದೆ. ಅಂದ ಬಳಿಕ ಈಗ ಬೇರೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಲು ಯಾವ ಕಾರಣವೂ ಇಲ್ಲ, ಯಾವ ಅನುವೂ ಇಲ್ಲ.

ಹಿಂದುಸ್ತಾನ ಒಂದೇ ರಾಷ್ಟ್ರ

ಹಿಂದುಸ್ತಾನವು ಒಂದೇ ರಾಷ್ಟ್ರವಲ್ಲ, ಅದೊಂದು ದೊಡ್ಡ ಖಂಡ, ಅನೇಕ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಗುಂಪು, ಅನೇಕ ಭಾಷೆ ಜಾತಿ, ಧರ್ಮ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳು ಅಲ್ಲಿರುವವು, ಒಂದೊಂದು ಪ್ರಾಂತವು ಒಂದು ರಾಷ್ಟ್ರವಿದ್ದಂತೆ ಇದೆ, ಅವುಗಳ ಹಿತಸಂಬಂಧಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಇರುವವು, ಪರಸ್ಪರ ವಿರೋಧ ವೈಮನಸ್ಸುಗಳು ಪ್ರಾಂತಪ್ರಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಿರುವವು ಇತ್ಯಾದಿ ಮಿಥ್ಯಾ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಹಲವು ಪರಕೀಯ ಲೇಖಕರು ಹಾಗೂ ನಮ್ಮ ಹಿತ ಶತ್ರುಗಳಾದ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಳರವರು ಹರಡಿರುವರು ಅವರ ಅಂಧಾನುಕರಣ ಮಾಡುವ ಕೆಲವು ಹಿಂದೀಯರು ಕೂಡ ಇದೇ ಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ತಲೆಯಮೇಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕುಣಿಯುವರು. ಇಲ್ಲಿ ಸತತ ಅನೈಕ್ಯ, ಒಡಕು, ಒಳಜಗಳಗಳು ನಡೆಯಬೇಕೆಂದು ಪರಕೀಯ ಸತ್ತಾಧಾರಿಗಳು ಬಯಸುವದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕ. ಆದರೆ ಈ ಬಗೆಯ ಮೋಸದಿಂದ ನಾವು ಮುಕ್ತರಾಗುವದು ಅವಶ್ಯ. ಈಚೆಗೆ ಹಲವು ಮುಸಲ್ಮಾನ ಬಾಂಧವರು ಈ ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೂ ಮುಸಲ್ಮಾನ ಎಂಬ ಎರಡು ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಿರುವವೆಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಿರುವರು. ಅದೇ ರೀತಿ ವರ್ಗಕಲಹವನ್ನು ಹೂಡಬೇಕೆನ್ನುವವರು, ಇದ್ದವರು ಇಲ್ಲದವರು ಎಂಬ ಎರಡು ಪರಸ್ಪರ ವಿರೋಧಿವರ್ಗಗಳು ದೇಶದಲ್ಲಿರುವರೆಂದು ಸಾರುವರು. ಈ ಜಾಡಿನ ಜಾಲವನ್ನೆಲ್ಲ ತನ್ನ ಆವೃತಹಸ್ತದಿಂದ ಸವರಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸು, ಹಿಂದುಸ್ತಾನವೆಂಬುದೊಂದೇ ಒಂದು ರಾಷ್ಟ್ರ, ಪ್ರಾಂತಗಳೆಲ್ಲ ಸಹೋದರರು, ಹಿಂದೂ ಮುಸಲ್ಮಾನರು ಒಂದೇ ಹಿತಸಂಬಂಧವುಳ್ಳವರು, ಅಖಂಡವಾಗಿ ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಹರಿಯುತ್ತಿರುವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಂಗೆಯು ಒಂದೇ ಒಂದು, ಜಾತಿ-ಮತ-ಸಂಧಗಳ ಸಮನ್ವಯ ಭೂಮಿ ಇದು, ಸಿರಿವಂತರ

ಬಡವರ ನಡುವೆ ಇರುವ ವಿಷಮತೆಗಳು ಸಹಜವಾಗಿ ಪರಿಹರಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ನಮ್ಮಲ್ಲಿದೆ, ಆಸೇತು ಹಿಮಾಚಲ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವ ನಾಲ್ವತ್ತುಕೋಟಿ ಒಂದೇ ಜನಾಂಗ, ಎಲ್ಲರ ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ, ಸರ್ವೋದಯವನ್ನು ಪ್ರಸ್ಥಾಪಿಸುವದೆ ತನ್ನ ಗುರಿ ಎಂದು ಸಾರಿ, ಆ ಬಗೆಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಟ್ಟುಕೊಂಡು ತನ್ನ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ನಿಮಗ್ನ ವಾಗಿರುವದು. ಈಗ ಎರಡು ಮೂರು ಸಾವಿರ ವರುಷಗಳಿಂದ ಹಿಂದುಸ್ತಾನಕ್ಕೆ ಬಂದು ಹೋದ ಸರಕೀಯರೆಲ್ಲರು ಇದು ಒಂದೇ ರಾಷ್ಟ್ರ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತ ಬಂದಿರುವರು. ಇಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ವಿವಿಧತೆ ಇದೆ. ಆದರೆ ಆ ವಿವಿಧತೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಒಡನೂಡಿದ ಏಕಸೂತ್ರತೆ ಇದೆ. ಈಗ ರೂಪುಗೊಂಡು ನಿಂತ ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಹಲವೊಂದು ಸಂಗತಿಗಳಲ್ಲಿ, ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿ ಭಾಷೆ, ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ, ಸಂಗೀತ, ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಶಾಸನಶಾಸ್ತ್ರ ಮುಂತಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಂದೂ ಮುಸಲ್ಮಾನರಿಬ್ಬರೂ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಹೋದ ೧೫೦ ವರುಷಗಳಿಂದ ಇಡೀ ಹಿಂದುಸ್ತಾನವು ಒಂದೇ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ, ಸುಖದುಃಖಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗಿ ಒಂದೇ ಬಗೆಯ ರಾಜಕೀಯ, ಆರ್ಥಿಕ, ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಹಿತಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದೆ. ನೈಸರ್ಗಿಕ ಭೌಗೋಲಿಕ ಭೂವಿಭಾಗಣೆ, ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಸಂರಕ್ಷಣ ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಹಿಂದುಸ್ತಾನವು ಒಂದೇ ರಾಷ್ಟ್ರವಿರುವದು. ಹಿಂದಿನ ಮಾತುಗಳು ಹಾಗಿರಲಿ, ಈಗ ನಾವು ಹಿಂದವಾಸಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ಒಂದು ಶೋಷಣಪ್ರಧಾನ ರಾಜ್ಯಸತ್ತಿಗೆ ಗುರಿಯಾಗಿ ಅತೀವ ದಾಸ್ಯದ ಸಮುದುಃಖವನ್ನು, ಘೋರವಾದ ಅಪಮಾನವನ್ನು ಸಹಿಸಿ ತಲ್ಲಣಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವೆವು. ಆ ದಾಸ್ಯದಿಂದ ಮುಕ್ತರಾಗಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತಿರುವೆವು. ಈ ಆಯಕಟ್ಟಿನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಒಡಕಿನ ಇಲ್ಲವೆ ಭೇದಭಾವದ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಬಿತ್ತಲಿಕ್ಕೆತ್ತಿಸುವದೆಂದರೆ ಇಡೀ ಜನಾಂಗದ ವಿರುದ್ಧ ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ವಿರುದ್ಧ ಸಹ ದ್ರೋಹವನ್ನಾಚರಿಸಿದಂತೆಯೆ ಸೈ. ನಮ್ಮ ನಮೋಗಳಿಗೆ ಯಾವದೇ ವಿವಿಧತೆ, ವಿರೋಧ ಇದ್ದರೂ ಅದನ್ನು ಸರಿಸಡಿಸಲು ನಾವೇ ಹೆಣಗಬೇಕು ಹೊರತು ಅನ್ಯರನ್ನು ಆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಕರೆದರೆ ಅವರು ನಮ್ಮಿಬ್ಬರ ತಲೆಯಮೇಲೂ ಕೈಯಾಡಿಸಿ ಬಿಡುವರು.

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಪ್ರತೀಕ

ಹೀಗಿರುವಾಗ ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಂತಗಳ ನಡುವೆ ಒಂದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಭಾಷೆಯ ಸೇತುವೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿ, ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಒಂದಿದ್ದಂತೆ, ನಮ್ಮ ಹಿತ ಸಂಬಂಧಗಳು ಒಂದಿದ್ದಂತೆ, ನಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಭೂಜಲವಾಯು ಆಕಾಶಗಳು ಒಂದಿರುವಂತೆ, ನಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಭಾಷೆಯೂ ಒಂದಿದೆ ಎನ್ನುವ ಅನುಕಾಶವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವುದು ನಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯವಿರುವುದು. ಹಾಗೆ ಮಾಡಬೇಕಾದರೆ ನಮ್ಮ ತಾಯಿಯ ಕಣ್ಣು, ಮೂಗು, ಮುಖಮುಕ್ಕು ನಕ್ಷತ್ರದಂತೆ ಇವೆ, ಆಕೆ ಲೋಕಸುಂದರಿ, ಆದರೆ ಆಕೆ ಮೂಕಿ ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತಾಗುವುದು. ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿ ಎಂಬುದು ಕೇವಲ ಒಂದು ಭಾಷೆಯ ವಿಷಯವಿದ್ದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ನಾವು ಅಷ್ಟೊಂದು ಮಹತ್ವ ಕೊಡುವ ಕಾರಣವಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೊಡನೆ ನಾವು ಏಕರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಭಾವವನ್ನು, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಜಾಗೃತಿಯನ್ನು, ಹರಡಬೇಕೆನ್ನುತ್ತೇವೆ. ಸರ್ಕಿಯರ ಭಾಷಾಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನು ತಳ್ಳಿಬೀಕೆನ್ನುತ್ತೇವೆ. ನಮ್ಮದೇ ಒಂದು ಆದ ರಾಷ್ಟ್ರಭಾಷೆ ನಮಗಿದೆ ಎಂಬ ಅಭಿಮಾನವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಬೇಕೆನ್ನುತ್ತೇವೆ. ಹಿಂದೂ ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಬಾಂಧವ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಬೇಕೆನ್ನುತ್ತೇವೆ. ನಾವು ಕೇವಲ ಪ್ರಾಂತಗಳಲ್ಲಿ, ಪ್ರಾಂತಗಳ ಅಚ್ಚಿಗ ಪ್ರಾಂತಗಳಿಗಿಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಒಂದು ರಾಷ್ಟ್ರದವರು ಎಂಬುದನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬೇಕೆನ್ನುತ್ತೇವೆ. ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಂತದ ದುರಭಿಮಾನವು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಆಳತೆಯಲ್ಲಿಡಬೇಕೆನ್ನುತ್ತೇವೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಮಾತುಗಳಿಗಾಗಿ ನಮಗೆ ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿ ಎಂಬ ರಾಷ್ಟ್ರಭಾಷೆ ಬೇಕು. ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿಯು ಈ ಎಲ್ಲವುಗಳ ಪ್ರತೀಕವು ಆಗುವದರಿಂದಲೇ ಅದಕ್ಕೆ ಅಷ್ಟು ಮಹತ್ವವು.

ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿಯ ಇತಿಹಾಸ

ಇನ್ನು ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿಯ ಸ್ವಲ್ಪ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ನೋಡುವುದು ಅಪ್ರಸ್ತುತವಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಮೂಲತಃ ಈ ಭಾಷೆ ಹಿಂದುಸ್ತಾನದಲ್ಲಿಯೇ ಹಿಂದುಸ್ತಾನದ ಭಾಷೆಗಳೆಂದಲೇ ಹುಟ್ಟಿದುದು. ಕ್ರಿಸ್ತಶಕದ ೧೦೦೦ ದ ಸುಮಾರಕ್ಕೆ ಗಂಗಾನದಿಯ ವಿಶಾಲವಾದ ಪಾತ್ರದ ಗುಂಟೆ ಪ್ರಯಾಗದಿಂದ ಕಾಶಿಯವರೆಗೆ

ದಟ್ಟಾಗಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದ ಜನರ ಶೌರಸೇನಿ, ಅರ್ಧಮಾಗಧಿ ಎಂಬ ಪ್ರಾಕೃತ ಭಾಷೆಗಳಿಂದ ಈ ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿ ಎಂಬದು ಮೊದಲು ಉಗಮವೊಂದಿತು. ಅದಕ್ಕೂ ಮೊದಲು 'ಹಿಂದಿ' ಅಥವಾ 'ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿ' ಎಂಬ ಭಾಷೆ ಅಥವಾ ಹೆಸರು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದ್ದಂತೆ ಕಂಡುಬರುವದಿಲ್ಲ. 'ಬೀಸಿಲ ದೇವ ರಾಸೋ' ಮತ್ತು 'ಪೃಥ್ವಿರಾಜ ರಾಸೋ' ಎಂಬ ವೀರ ಕಾವ್ಯಗಳು ೧೨ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲಾದವು ಇವೇ ಈ ಭಾಷೆಯ ಪ್ರಥಮ ಸಾಹಿತ್ಯಪ್ರಯತ್ನಗಳು. ಇವುಗಳಿಗೆ ಚಾರಣಕಾವ್ಯಗಳು ಎಂಬ ಹೆಸರು ಇರುವದು. ಭಟ್ಟಂಗಿಗಳು ಹಾಡತಕ್ಕ ವೀರರ ಪ್ರಶಂಸಾಪರ ಕಾವ್ಯಗಳಿವು. ಮುಂದೆ ವಿದ್ಯಾಪತಿ, ಕಬೀರ, ಅಮೀರ, ಖುಶ್ರು, ಬಾಕೋರ, ಆಗಾ ಮುಂತಾದ ಕವಿಗಳೂ ಗರುನವಿ ಎಂಬ ನಿಘಂಟುಕಾರನೂ ೧೬ನೇ ಶತಮಾನದ ಪ್ರಾರಂಭದ ವರೆಗೆ ಆಗಿಹೋದರು. ಪ್ರಥಮದಲ್ಲಿ 'ಹಿಂದಿ', 'ಹಿಂದು', ಅಥವಾ 'ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿ' ಎಂಬದು ಒಂದೇ ಇದ್ದರೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಅವಧಿ ಮತ್ತು ವ್ರಜಭಾಷೆ ಎಂಬ ಎರಡು ಪರ್ವಾಯಗಳಾದವು ಇವೆರಡರಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಾಹಿತ್ಯವು ೧೫೦೦-೧೮೦೦ರ ವರೆಗೆ ನಿರ್ಮಾಣವಾಯಿತು ಪದ್ಮಾವತೆ ಹಾಗೂ ತುಲಸೀದಾಸಕೃತ ಶ್ರೀರಾಮಚರಿತ ಮಾನಸ ಎಂಬ ಗ್ರಂಥಗಳು ಅತಿಶಯ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಿರುವವು. ಇವು ಈ ಭಾಷೆಗೆ ಸ್ಥಿರರೂಪವನ್ನು ಕೊಟ್ಟವು. ಇದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೇಶವದಾಸ, ಮಿರಾಬಾಯಿ, ಸೂರದಾಸ, ರಹೀಮ, ರಸಖಾನ, ದೇವ, ಮತಿರಾಮ, ಜೈಸೀ, ಆನಿಸ್ ಮುಂತಾದ ಕವಿಗಳು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಮತ್ತು ವಿವಿಧ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಬರೆದರು. ಈ ಭಾಷೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಬೆಳೆದ ಕ್ಷೇತ್ರವೆಂದರೆ, ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿ ಜಿಸಲ್ ಮೀರ, ಉತ್ತರಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿ ಲಂಝಾಲಾ, ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ ಸಿವ್ಲಾದಿಂದ ನೇಪಾಲದ ವರೆಗಿನ ಹಿಮಾ ಚಲದ ದಕ್ಷಿಣಭಾಗ, ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಭಾಗಲಪೂರ, ದಕ್ಷಿಣಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ರಾಯಪೂರ, ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣ ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿ ಖಾಂಡವಾ ಈ ಪಟ್ಟಣಗಳಿಂದ ಸೀಮಿತವಾದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಈ ಭಾಷೆ ಬೆಳೆಯಿತು.

ಇತ್ತ ಈ ಭಾಷೆ ಹೀಗೆ ಪ್ರಗತಿಹೊಂದುತ್ತಿರುವಾಗಲೆ ೧೬, ೧೭, ೧೮ನೇ ಶತಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಮುಸಲ್ಮಾನ ಅರಸರ ಮತ್ತು ಬಾದಶಹರ ವರ್ಚಸ್ಸು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ

ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತ ನಡೆದಿತ್ತು. ಅವರು ಎಲ್ಲೇ ಆಳಿದರೂ ಫಾರಸಿಯನ್ನು ತಮ್ಮ ದರಬಾರ ಭಾಷೆಯನ್ನಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು; ಆ ಮೂಲಕ ಸಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ದರಬಾರೀ ಜನರಲ್ಲಿ ಅದರ ಪ್ರಸಾರವಾಗುತ್ತ ನಡೆದಿತ್ತು. ಅದು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಭಾಷೆ ಎಂದೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಅವರ ಭಾಷೆಯು ಹಿಂದಿಯೇ ಉಳಿಯಿತು. ೧೨ನೆ ಶತಮಾನದಿಂದಲೇ ಹಿಂದೀ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಹಲ ಕೆಲವು ಫಾರಸಿ, ಅರಬೀ ಶಬ್ದಗಳು ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಸಂಪರ್ಕದಿಂದ ಬರಲಾರಂಭಿಸಿದ್ದವು. ಮುಸಲ್ಮಾನರು ಅದೇ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರೊಡನೆ ಮಾತಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಬರಬರುತ್ತ ಅದಕ್ಕೆ ಯೆ ಖಡೀ ಬೋಲಿ ಎಂಬ ಹೆಸರಾಯಿತು. ವಿಶೇಷತಃ ದಿಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ನಿರತದ ಸುತ್ತುಮುತ್ತ ಮಾತಾಡಲಾದ ಭಾಷೆಗೆ ಈ ಹೆಸರಾಯಿತು.

ಹಿಂದು ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಸಂಪರ್ಕವು ಹೆಚ್ಚುತ್ತ ಹೋದಂತೆ ಈ ಖಡೀ ಬೋಲಿ ಎಂಬದರಲ್ಲಿ ಫಾರಸಿ ಮುಂತಾದ ಶಬ್ದಗಳೂ ಹಲವು ಫಾರಸೀ ವಾಕ್ಯಚಾರಗಳೂ ಬಂದು ಸೇರಿದವು. ವಿಶೇಷತಃ ಲಷ್ಕರೀ ತಾಣ್ಯಗಳಿದ್ದಲ್ಲಿ ಸಂತೆ ಪೇಟೆಗಳಿದ್ದಲ್ಲಿ ಮಾತಾಡಲಾಗುವ ಭಾಷೆಯ ಸ್ವರೂಪವು ಸ್ವಲ್ಪ ಗ್ರಂಥ ಸ್ವ ಭಾಷೆಗಿಂತ ಬದಲಾಗಿ ಆ ಬದಲಾದ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಗ್ರಂಥ ರಚನೆ ನಡೆಯಿತು. ಆ ಭಾಷೆಗೆ ಹಲವರು 'ಉರ್ದು' ಅಂದರೆ ಸೈನ್ಯ, ಸೈನ್ಯದ ಪಾಳ್ಯ, ಸೈನ್ಯದ ಪಾಳ್ಯದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಭಾಷೆ ಎಂದು ಅನ್ನಲಾರಂಭಿಸಿದರು. 'ಉರ್ದು' ಶಬ್ದವನ್ನು ಮೊದಲು ಮುಶಾಫಿ ಎಂಬವನು ೧೨ನೆ ಶತಮಾನದ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿರಬೇಕು. ೧೭೫೨ರಲ್ಲಿ, ೧೭೫೪ರಲ್ಲಿ, ಮುಂದೆ ೧೭೬೦ರಲ್ಲಿ ಜಬಾನ್-ಈ-ಊರ್ದು 'ಉರ್ದು ಭಾಷೆ' ಎಂಬ ಉಲ್ಲೇಖವು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಡೆಗೆ ದೊರೆಯುವದು. ಇದಕ್ಕೆ ಯೆ ಹಲವರು ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿ (ವಜಾಹಿ ೧೬೩೫ರಲ್ಲಿ) ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. ೧೬-೧೭ನೆ ಶತಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿ ಎಂಬ ಹೆಸರು ರೂಢವಿತ್ತು ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಸಾಶ್ವಾತ್ಯ ಪ್ರವಾಸಿಗಳು ಸಹ (ಪಿರಿ ೧೬೧೬, ಫ್ರಾಯರ ೧೬೭೩, ಕೆಟಿಲೆಯರ ೧೭೨೫) ಈ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿ ಎಂದೆ ಸಂಭೋದಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ಈ ರೀತಿ ಹಿಂದಿ, ಹಿಂದವಿ, ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿ, ಖಡೀ ಬೋಲಿ, ಊರ್ದು ಇವೆಲ್ಲ ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಸಮಾನಾರ್ಥಕವಾಗಿಯೇ ಉಪಯೋಗಿಸಲಾಗುತ್ತಿದ್ದವೆಂದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ.

ಹಿಂದು (ಸಿಂಧು ನದದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿರುವವರು), ಹಿಂದಿ, ಹಿಂದವಿ, ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿ ಈ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಹೊರಗಿನಿಂದ ಬಂದವರು, ಮುಸಲ್ಮಾನರು ಮೊದಲು ಉಪಯೋಗಿಸಿದರು ಎಂದು ಹೇಳಲು ಅಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲ.

ಇಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೆ ಸರಿಹೋಯಿತು. ಮುಂದೆ ಬ್ರಿಟಿಶರ ಪ್ರವೇಶವಾಗಿ ಅವರ ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅಂದರೆ ಸುಮಾರು ೧೯ನೆ ಶತಮಾನದ ಪ್ರಾರಂಭಕ್ಕೆ ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿಯ ಸ್ಥಿತಿಯು ಏನಿತ್ತೆಂದರೆ, ಅದರಲ್ಲಿ ಫಾರಸಿ, ಅರಬಿ, ಸಂಸ್ಕೃತ ಈ ಮೂರೂ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿಯ ಸುಲಭ ಶಬ್ದಗಳ ಸಂಮಿಶ್ರ ಉಪಯೋಗವು ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಹಿಂದು ಮುಸಲ್ಮಾನ ರಿಬ್ಬರೂ ಯಾವದೇ ಸಂಕೋಚ, ಭೇದಭಾವ, ಅಭಿನಿವೇಶ ಇಲ್ಲದೆ ಆ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಲ್ಲಿ ರೂಢವಾಗುತ್ತ ನಡೆದಿತ್ತು. ಆ ಭಾಷೆಯ ರಚನೆ, ವ್ಯಾಕರಣ, ಕಟ್ಟು ಇವೆಲ್ಲ ಮೂಲ ಪ್ರಾಕೃತದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿದ್ದವು. ನಾಗರಿ ಹಾಗೂ ಫಾರಸೀ ಹೀಗೆ ಎರಡೂ ಲಿಪಿಯಲ್ಲಿ ಅದು ಬರೆಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇದೇ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ಎರಡು ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳು ಉಂಟಾಗಿ ಅವು ಪ್ರಬಲವಾಗುತ್ತ ನಡೆದವು. ಒಂದು ಪ್ರವೃತ್ತಿಯ ಮೂಲಕ ಈ ಭಾಷೆಯ ಶಾಖೆಯೊಂದು ಸಂಸ್ಕೃತಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ನಾಗರಿಯಲ್ಲಿಯೆ ಬರೆಯುವ ಹಟವಿಡಿದು ಹಿಂದಿ ಎನಿಸಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರವೃತ್ತಿಯ ಮೂಲಕ ಫಾರಸಿ ಲಿಪಿಯನ್ನೇ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತ ಊರ್ಡು ಎನಿಸಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಬರಬರುತ್ತ ಈ ಭಿನ್ನ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳಿಗೆ ಹಿಂದು ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಭೇದಭಾವದ ಬೆಂಬಲವು ದೊರೆಯಿತು.

ಹಿಗಾಗುವ ಕಾರಣಗಳೇನು? ೧೯ನೆ ಶತಮಾನದ ಪ್ರಾರಂಭದ ವರೆಗೆ ಏಕರೂಪವಾಗಿ ಹರಿಯುತ್ತ ಬಂದ ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿಯ ಪ್ರವಾಹವು ಒಡೆದು ಹೋದ್ದಾಗಿ ಹಿಂದೀ ಊರ್ಡು ಎಂದು ಎರಡು ಕಾಲುವೆಗಳಲ್ಲಿ ಏಕೆ ಹರಿಯಲಾರಂಭಿಸಿತು? ಎಂದಿನಂತೆ ಭೇದಭಾವನೆ ಹಾಗೂ ಒಡಕು ಹುಟ್ಟಿಸುವದರಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಣಾತರಿರುವ ಬ್ರಿಟಿಶರ ಕೈವಾಡವು ಇದರಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿರುವದು. ಕಲಕತ್ತೆಯ ಫೋರ್ಟ್ ವುಯಿಲ್ಯಮ್ ಕಾಲೇಜದ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು ಹಲವರು

ಮತ್ತು ಜಾನ್ ಗಿಲ್ ಕ್ರಾಯಿಸ್ಟರು ಹಿಂದುಗಳ ಸಲುವಾಗಿ ಸಂಸ್ಕೃತಪ್ರಧಾನ ವಾಚ್ಚಯವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವ ಹೊಣೆಯನ್ನು ೧೯ನೇ ಶತಮಾನದ ಪ್ರಾರಂಭಕ್ಕೆ ಹೊತ್ತರು. ಅವರು ಲಲ್ಲುಲಾಲ ಮತ್ತು ಸದಾಲಮಿಶ್ರ ಎಂಬ ಇಬ್ಬರನ್ನು ಆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ನೇಮಿಸಿದರು. ಅವರು ಪ್ರೇಮಸಾರ ಮುಂತಾದ ಹಲವು ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದರು ಅರಬೀ ಫಾರಸೀ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಆದಷ್ಟು ಕಿತ್ತಿಹಾಕಿ ಅವುಗಳ ಬದಲು ಸಂಸ್ಕೃತ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಹಾಕುವದೆ ಅವರ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿತ್ತು. ಮಿ. ಕೇ ಎಂಬವರು ಹಾಗೂ ಶ್ರೀ. ಗುಲೇರಿಯವರು ಈ ಪ್ರಯತ್ನದ ಉಲ್ಲೇಖವನ್ನು ತಮ್ಮ ಲೇಖನಗಳಲ್ಲಿ (ಹೆರಿಟೇಜ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ, ಹಿಂದೀ ಲಿಟರೇಚರ ಮತ್ತು ನಾಗರೀ ಪ್ರಚಾರಿಣಿ ಪತ್ರಿಕಾ, ೧೯೨೧) ಮಾಡಿರುವರು. ಈ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗೆ ಬ್ರಿಟಿಶ ಪಂಡಿತರು ಕಾರಣರಾದುದಕ್ಕೆ ಭಾಷಾಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞನಾದ ಗ್ರಿಯರಸನ್ನನು ಒಂದೆಡೆ ತನ್ನ ವಿಷಾದವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತ ಮಾಡಿರುವನು. ಅವನು ಇದಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡದಾರಿಗೆ ಹೋಗುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಎಂದಿದ್ದಾನೆ. ಏನೇ ಇರಲಿ, ಈ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯೊಡನೆಯೇ ಮುಸಲ್ಮಾನರಲ್ಲಿ ಅರಬೀ ಫಾರಸೀ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಪ್ರಘಾತ ಬೆಳೆಯುತ್ತ ನಡೆಯಿತು. ಹೀಗಾಗಿ ಹಿಂದೀ-ಊರ್ದು ವಾದವು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲ ಬಂದಿತು.

ನಿಜವಾಗಿ ನೋಡಿದರೆ ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿಯ ಮುಖ್ಯ ಭಾಷೆ. ಹಿಂದೀ ಊರ್ದು ಇವೆರಡು ಅದರಲ್ಲಿಯ ಎರಡು ವಿಶಿಷ್ಟ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳ ಮೂಲಕ ಉಂಟಾದ ಶಾಖೆಗಳು ಯಾಕಂದರೆ ಯಾವದೇ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಧ್ವನಿ, ವಾಕ್ಯ ರಚನೆ, ವ್ಯಾಕರಣ ಇವು ಮುಖ್ಯ ಹೊರತು ಶಬ್ದಗಳು ಮುಖ್ಯವಲ್ಲ ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಹಿಂದೀ ಊರ್ದು ಭಾಷೆಗಳು ಬೇರೆ ಎಂದು ಯಾವ ಭಾಷಾ ಕೋವಿದನೂ ಅನ್ನಲಾರನು. ಕೇವಲ ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನತೆ ಇದೆ, ಆಷ್ಟರ ಮೇಲಿಂದ ಅವು ಭಿನ್ನ ಭಾಷೆಗಳೆನಿಸಲಾರವು

ಭಾಷಾಭಿಜ್ಞನಾದ ಗ್ರಿಯರಸನ್ನನು ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿಯ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯನ್ನು ಈ ರೀತಿ ಮಾಡಿರುವನು. ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿಯು ಮೂಲತಃ ಉತ್ತರ ಗಂಗಾತಟಾಕದ ಭಾಷೆಯು. ಅದು ಹಿಂದುಸ್ತಾನದ ರಾಷ್ಟ್ರಭಾಷೆಯೂ ಅಹುದು. ಅದನ್ನು ಬರೆಯುವಾಗ ಫಾರಸಿ ಹಾಗೂ ನಾಗರೀ ಲಿಪಿಗಳೆರಡನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಲು

ಬರುವದು ಫಾರಸಿ ಇಲ್ಲವೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ಶಬ್ದಗಳನ್ನೆ ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕೆಂಬ ಛಲವಿಲ್ಲದೆ ಎರಡನ್ನೂ ಮಿತವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಬರೆಯಲು ಬರುವದು. ಯಾವ ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿಯಲ್ಲಿ ಫಾರಸೀ ಶಬ್ದಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಉಪಯೋಗಿಸಲಾಗಿವೆಯೋ ಅದಕ್ಕೆಯೆ ಊರು ಎಂಬ ಹೆಸರು. ಅದೇರೀತಿ ಯಾವ ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಶಬ್ದಗಳು ಹೆಚ್ಚೋ ಅದು ಹಿಂದೀ.

ಈ ಹಿಂದೀ ಊರುವಾದ ಮತ್ತು ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಇರತಕ್ಕ ನಮ್ಮ ಧೋರಣ ಇದನ್ನು ಕುರಿತು ಯೋಗ್ಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಮಾಡಲಾಗುವದು. ಇನ್ನು ಈ ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿ ಪ್ರಚಾರದ ಚಳವಳಿಯ ರೂಪರೇಷೆಯನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ನೋಡುವ.

ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿ ಚಳವಳಿ

ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಅನೇಕರಿಗೆ ರಾಷ್ಟ್ರಭಾಷೆ ಎಂಬುದೊಂದು ಬೇಕು ಎಂದು ಎಷ್ಟೇ ಎನಿಸಿದರೂ ಅಖಿಲ ಭಾರತೀಯ ಸ್ವರೂಪದ ಚಳವಳಿಯನ್ನು ಯಾರೂ ಕೈಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಯುಕ್ತಪ್ರಾಂತ ಬಿಹಾರಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿಯ ಸಕಲ ಜನರ ಭಾಷೆಯಾಗಿದ್ದರೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಎರಡು ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳು ಬಲವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಆ ವಾದಕ್ಕೊಂದು ಮೇಲಾಟದ ಅಥವಾ ತುರಸಿನ ಸ್ವರೂಪವು ಬಂದುಬಿಟ್ಟಿತ್ತು. ಹಿಂದೂ ಮುಸಲ್ಮಾನ ವಾದದ ಬಣ್ಣವೂ ಅದಕ್ಕೆ ಬಳಿದಂತಾಗಿತ್ತು. ಅದುದರಿಂದ ರಾಷ್ಟ್ರಭಾಷೆ ಎಂಬ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿಯತ್ತ ನೋಡುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯೆ ಅಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿಲ್ಲ. ಅಥವಾ ಎರಡು ಪಕ್ಷದವರು ತಮ್ಮದೇ ರಾಷ್ಟ್ರಭಾಷೆ ಆಗಬೇಕೆಂದು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂದರೂ ಸಲ್ಲುವದು ಉತ್ತಮ ರೋಗಚಿಕಿತ್ಸಕರಂತೆ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರು ಹಿಂದುಸ್ತಾನದ ರೋಗನಿದಾನವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಡಲವಶ್ಯವಿದ್ದ ಔಷಧಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿ ಭಾಷೆಯೂ ಒಂದು ಅವಶ್ಯ ಎಂಬುದನ್ನು ಅವರು ದಕ್ಷಿಣ ಆಫ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿರುವಾಗಲೆ ನಿರ್ದಯಿಸಿದರು. ಅಲ್ಲಿ ಮನೆಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ಟಾಲನ್ವಾಯ ಫಾರ್ಮ್ ಮತ್ತು ಫಿನಿಕ್ಸಪಾರ್ಕದಲ್ಲಿರುವವರಿಗಿಲ್ಲ ಅವರು ಮಾತೃಭಾಷೆಯಲ್ಲದೆ ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿಯನ್ನೂ ಕಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ

ಹಿಂದುಸ್ತಾನಕ್ಕೆ ಬರುವದಕ್ಕೂ ಪೂರೈದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೋ ವರುಷ ಅಂದರೆ ೧೯೦೮ರಲ್ಲಿಯೇ 'ಹಿಂದಸ್ತರಾಜ್ಯ' ಎಂಬ ತಮ್ಮ ತತ್ವಗಳ ಬೀಜಭೂತವಾದ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದರು. ಆ ಪುಸ್ತಕದ ಶಿಕ್ಷಣಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಅವರು, 'ತನ್ನ ಪ್ರಾಂತೀಯ ಭಾಷೆಯಲ್ಲದೆ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಹಿಂದವಾಸಿಯು ಹಿಂದೀ (ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿ) ಭಾಷೆಯೊಡನೆ ಪರಿಚಿತನಿರಬೇಕು... ಹಿಂದುಸ್ತಾನದ ರಾಷ್ಟ್ರ ಭಾಷೆ ಹಿಂದೀ (ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿ) ಇರಬೇಕು. ಅದನ್ನು ಫಾರಸಿ ಹಾಗೂ ನಾಗರಿ ಲಿಪಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆಯಬೇಕು. ಹಿಂದು ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಸಂಬಂಧವು ನಿಕಟವಾಗಿತ್ತೆ ಹೋಗುವದಕ್ಕಾಗಿ ಎರಡೂ ಲಿಪಿಗಳ ಉಪಯೋಗಮಾಡ ಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದರೆ ನಾವು ಇಂಗ್ಲೀಷನ್ನು ಬೇಗನೆ ಹೊರಗೆ ಹಾಕ ಬಲ್ಲೆವು,' ಬರೆದಿರುವರು. ಮುಂದೆ ಹಿಂದುಸ್ತಾನಕ್ಕೆ ಬಂದಬಳಿಕ ೧೯೧೭ರಲ್ಲಿ ಹಿಂದು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಸ್ಥಾಪನೆಯ ಸಮಾರಂಭಕ್ಕೆ ಅವರು ಹೋಗಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ರಾಜಾಮಹಾರಾಜರು, ವ್ಹಾಯಿಸರಾಯ್ ಮುಂತಾದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು, ಆನಿಬೆರುಂಟಿ ಮುಂತಾದ ಮುಖಂಡರು, ಸಂಡಿತ ಮಾಲವೀಯ ರಂಕೂ ಸೈ ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಕಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿದ್ದರು. ಆಗ ಎಲ್ಲರೂ ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತಾಡದೆ ಇಂಗ್ಲೀಷ್‌ನಲ್ಲಿ ಮಾತಾಡುವ ಪ್ರಸಂಗಬರುವದು ಲಾಂಛನಾಸ್ಪದವೆಂದು ನೇರವಾಗಿ ನಿರ್ದೇಶಿಸಿದ ನುಡಿದರು. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅದೊಂದು ಬಹಳ ಧಾರಿಷ್ಠ್ಯದ ಕೆಲಸವೆನಿಸಿತು ೧೯೧೭ರಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆ ಅಧ್ಯಕ್ಷಪದದಲ್ಲಿ ವ್ಹಾಯಿಸರಾಯರಿದ್ದ ಯುದ್ಧವಿಷಯಕ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರು ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಮಾತನಾಡಿದರು. ಅಂತಹ ಮಹತ್ವದ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಜನರು ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತಾಡಿದುದು ಅದೇ ಮೊದಲನೆಯ ಸಲ. ಅನೇಕರು ಆ ಬಗ್ಗೆ ಅವರನ್ನು ಅಭಿನಂದಿಸಿದರು, ಅನೇಕರು ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಮಾಡಿದರು. ಅದು ಇಂಗ್ಲೀಷ ಭಾಷೆಯ ಹಾಗೂ ಬ್ರಿಟಿಶ್ ರಾಜಕರ್ತರ ಅಪಮಾನವೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಮಹಾಮೂರ್ಖರೂ ಹಲವರಿದ್ದರು ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅಗರವಾಲ ಜಾತಿಯವರು ಮಾತ್ರ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ನಾಗರಿಕಪ್ರಚಾರಿಣೀಸಭೆಯ ಮುಖಾಂತರ ಹಿಂದಿಯ ಪ್ರಚಾರವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ೧೯೧೮ರಲ್ಲಿ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರು ತಮ್ಮ ಮಗನಾದ ದೇವಿದಾಸನನ್ನು ಮದ್ರಾಸಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿ ಅಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣಭಾರತ

‘ಹಿಂದೀ ಪ್ರಚಾರಸಭೆ’ ಎಂಬ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ಮುಂದೆ ಅಸಹಕಾರದ ಚಳವಳಿಯ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಹಿಂದು ಮುಸಲ್ಮಾನರಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಉತ್ತರ ದಕ್ಷಿಣ ಹಿಂದುಸ್ತಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಂಡ ಪ್ರಚಾರಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಸಂಗವು ಅವರ ಮೇಲೆ ಬಂದಿತು. ಆಗ ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿಯ ಅವಶ್ಯಕತೆಯು ಅವರಿಗೆ ಮತ್ತಷ್ಟು ಪ್ರತಿಫಲವಾಯಿತು ಸಾಗರೋತ್ತರ ಹಿಂದೀಬಾಂಧವರ ಬಗ್ಗೆ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಅಧಿವೇಶನಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತಾಡಿದಾಗೆಲ್ಲ ಅವರು ಬಹುಶಃ ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಮಾತಾಡುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದರು. ಇಂಗ್ಲೀಷ ಮಾತಾಡಲಿಬೇಕೆಂದಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತಾಡುವಂತೆ ಮಾತಾಡಿ ಬಳಕೆ ಅವಶ್ಯವಿದ್ದಷ್ಟು ಇಂಗ್ಲೀಷ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಅವರು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಆಚರಣೆಯ ಮೂಲಕವೇ ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿಯ ಪ್ರಚಾರವನ್ನು ನಡೆಸಿದ್ದರು. ಎಪ್ರಿಲ ೧೯೨೦ರಲ್ಲಿ ಅವರು ಆಲ್ ಇಂಡಿಯಾ ಹೋಮರೂಲ ಲೀಗದ ಅಧ್ಯಕ್ಷಸ್ಥಾನವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು. ಆಗ ಅವರು ಕೊಟ್ಟ ಹೇಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ‘ಭಾಷಾನುಗುಣ ಪ್ರಾಂತರಚನೆ, ಹಾಗೂ ರಾಷ್ಟ್ರಭಾಷೆಯೆಂದು ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿಯ ಸ್ವೀಕಾರ’ ಈ ಮಾತುಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗಿರುವವು. ಲೋಕ ಮಾನ್ಯರು ಕೂಡ ‘ಭಾಷಾನುಗುಣವಾಗಿ ಪ್ರಾಂತಗಳ ಪುನರ್ವಿಭಜನೆ ಹಾಗೂ ರಾಷ್ಟ್ರಭಾಷೆಯ ಪ್ರಚಾರಾದಿ ಸಾಧನಗಳ ಮೂಲಕ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಐಕ್ಯ ಸಾಧನೆ’ ಎಂಬ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಡೆಮಾಕ್ರೇಟಿಕ್ ಸ್ವರಾಜ್ಯಪಕ್ಷದ ಘೋಷಣೆಯಲ್ಲಿ ವೇರಿಸಿದ್ದರು. ೧೯೨೦ರಲ್ಲಿ ಆದ ನಾಗಪುರ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿನ ಘಟನೆ ಮಾರ್ಪಟ್ಟಿತು. ಆಗ ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿ ಇದು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿನ ಅಧಿಕೃತ ಭಾಷೆ, ದೇಶದ ರಾಷ್ಟ್ರಭಾಷೆ ಆಯಿತು. ಭಾಷಾನುಗುಣ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪ್ರಾಂತಗಳಾಗಿ ಪ್ರಾಂತಿಕ ಭಾಷೆಗಳಿಗೂ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಘಟನೆಯಲ್ಲಿ ಆಯಾ ಪ್ರಾಂತಗಳಲ್ಲಿಯ ಮುಖ್ಯಭಾಷೆಗಳೆಂದು ಸ್ಥಾನವು ದೊರಕಿತು ಮುಂದೆ ಅಸಹಕಾರ ಚಳವಳಿ, ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ಸೆರೆ ಮತ್ತು ಅವರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆ, ಅವರ ಬಿಡುಗಡೆ ಮುಂತಾದವುಗಳು ನಡೆದವು. ೧೯೨೪ರಲ್ಲಿ ಅವರು ಬೆಳಗಾವಿಯಲ್ಲಿ ನೆರೆದ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿನ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದರು. ಅಂದಿನಿಂದ ನಿಧಾಯಕ ಕಾರ್ಯದತ್ತ ಅವರು ಹೆಚ್ಚು ಲಕ್ಷ್ಯಗೊಡಹತ್ತಿದರು ೧೯೨೫ರಲ್ಲಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸು ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿಯ ಪ್ರಚಾರದ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಗೊತ್ತುವಳಿ ಮಾಡಿತು. ಸಂಚದಶವಿಧ

ವಿಧಾಯಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಆದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖಸ್ಥಾನವು ದೊರಕಿತು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸು ಅಧಿಕಾರಾರೂಢವಾಗಿ ೧೯೩೭ರಿಂದ ೧೯೩೯ರ ಕೊನೆಯ ವರೆಗೆ ಎಂಟು ಪ್ರಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿಗೆ ವಿವಿಧ ರೀತಿಯಿಂದ ಉತ್ತೇಜನ ಕೊಟ್ಟಿತು ಅಕ್ಟೋಬರ್ ೧೯೩೭ರಲ್ಲಿ ಮೂಲಶಿಕ್ಷಣ ಪರಿಷತ್ತು ಗಾಂಧೀಜವರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ಕೂಡಿತು. ಅದರ ಕಾರ್ಯಕಲಾಪಗಳು ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿಯಲ್ಲಿಯೇ ನಡೆಯತಕ್ಕದ್ದೆಂದು ಗಾಂಧೀಜಿಯರು ಪ್ರಥಮದಲ್ಲಿಯೇ ಹೇಳಿ ಬಿಟ್ಟರು ಮೂಲ ಶಿಕ್ಷಣದ ಅಭ್ಯಾಸಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಮಾತೃಭಾಷೆಗೆ ಪ್ರಧಾನ ಸ್ಥಾನವು ಕೊಡಲಾಗಿದ್ದು ಅದೇ ಬೋಧಭಾಷೆಯಾಗಬೇಕು ಎಂಬ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವಿರುವುದು ಅದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ, ಐದನೆ ಹಾಗೂ ಆರನೆ ಈಯತ್ತೆಯಲ್ಲಿರುವಾಗ ಅಂದರೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯ ೧೨ನೆ ವರುಷ ಅವನಿಗೆ ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿಯ ಪರಿಚಯ ನಾಗಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿರುವುದು. ಇದು ರಾಷ್ಟ್ರಭಾಷೆ, ಹಿಂದೂ ಮುಸಲ್ಮಾನರಿಬ್ಬರೂ ಕೂಡಿ ರೂಪುಗೊಳಿಸಿದ ಭಾಷೆ ಎಂಬ ಮಾತನ್ನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕೆಂದು ಸೂಚಿಸಲಾಗುವುದು ಮುಂದೆ ೧೯೩೮ ರಲ್ಲಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸು ಈ ಮೂಲ ಶಿಕ್ಷಣ ಯೋಜನೆಗೆ ಪೂರ್ಣ ಸಮ್ಮತಿ ಕೊಟ್ಟು ಪರ್ಷಿಯಾದಿಂದ ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿಯ ಪ್ರಸಾರಕ್ಕೆ ಪೂರ್ಣ ಬೆಂಬಲ ಕೊಟ್ಟಿತು. ಈ ಚಳವಳಿಯು ಈಗ ವಿರಾಟ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿತು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿನ ಅಧಿವೇಶನಗಳಲ್ಲಿ ಈಚೆಗೆ ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿಯ ಹೊರತು ಅನ್ಯಭಾಷೆ ಕ್ವಚಿತ್ತವೆ ಕೇಳಿಸುವುದು. ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡದೆ ಇರುವವರು ಕ್ವಚಿತ್ತ. ಈಗ ಬಹುವಿಧದಿಂದ ಬಹುಮುಖದಿಂದ ಅನೇಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಹಾಗೂ ಅನ್ಯ ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿ ಪ್ರೇಮಿ ಮಂಡಳಗಳಿಂದ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿ ಪ್ರಸಾರವು ಆದರೊಡನೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಭಾವನೆ, ಏಕರಾಷ್ಟ್ರೀಯತ್ವದ ಜಾಗ್ರತಿ, ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಪರಂಪರೆಗಳ ಎಚ್ಚರ ಇವು ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಬಹಳ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ನಡೆದಿವೆ.

ಪ್ರಚಾರ ಮತ್ತು ಪ್ರಚಾರ-ಸಂಸ್ಥೆಗಳು

ಪ್ರಾಂತಗಳಲ್ಲಿಯ ಪ್ರಾಂತಿಕ ಭಾಷೆಗಳತ್ತ ಆತ್ಯಂತಿಕ ಲಕ್ಷವು ಪೂರೈಸಲಾಗಬೇಕು ಎಂಬ ಮಾತು ನಿರ್ವಿನಾದವು. ಅದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿ

ಪ್ರಚಾರದತ್ತ ದುರ್ದೈವಿ ಮಾಡಿ ನಡೆಯಲಾರದು. ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಸಾಮಾನ್ಯ ಭಾಷೆಯಾಗಬಲ್ಲದು ಎಂಬ ಭ್ರಮೆ ಇನ್ನು ಯಾರಿಗಾದರೂ ಇದ್ದರೆ ಅವರು ದುರಾರಾಧ್ಯರೆಂದೇ ಹೇಳಬಹುದು. ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸರ್ಕಾರದವರೇ ಕುಳಿತು ತಮ್ಮ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವಾದಿ ಮನೋರಚನೆಗನುಗುಣವಾಗಿ ಅದರ ಪ್ರಸಾರವನ್ನು ಈಗ ೧೫೦ ವರುಷ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ಸಾವಿರದಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡು ಹದಿನೂರು ಜನರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಹರಕು ಮುರುಕು ಇಂಗ್ಲೀಷು ಈಗ ಬರುತ್ತಿರುವುದು. ಮೇಲಾಗಿ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವು ಇಲ್ಲಿ ಶಾಶ್ವತವಲ್ಲ ಹಿಂದುಸ್ತಾನಕ್ಕೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಕೊಡುವದೆ ಬ್ರಿಟಿಷರ ಸ್ವೀಕೃತವಾದ ಧೈಯವಿರುವದೆಂದು ಅವರೇ ಸಾರಿರುವರು. ಅಂದ ಬಳಿಕ ಇಂಗ್ಲೀಷವು ದಿನೇ ದಿನೇ ಸ್ಥಾನಭ್ರಷ್ಟ ವಾಗದೆ ಗತಿಯಿಲ್ಲ. ಆದರ ರಾಷ್ಟ್ರವ್ಯಾಪಕ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿಯ ಪಡೆಯಬಲ್ಲದು. ಅದುದರಿಂದ ಯಾವ ಪ್ರಾಂತವು ಈಗ ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿಯ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಳಿಯುವದೋ ಅದಕ್ಕೆ ಮುಂದರಿಯಲು ಅಡ್ಡಿಯಾಗುವದು. ಮೊದಲನೆಯ ಮಾತೆಂದರೆ, ಆಯಾ ಪ್ರಾಂತಿಕ ಭಾಷೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಬರೆದಿ ಇರುವವನಿಗೆ ಅಂದರೆ ಕನ್ನಡ ನಾಲ್ಕನೆ ವುಸ್ತುಕ ಓದಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟು ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದವನಿಗೆ ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿ ಕಲಿಕೆಬಾರದು ಹೆಂಗಾಮಿ ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿ ಪರಿಕ್ಷೆಗಳೊಡನೆ ಆಯಾ ಪ್ರಾಂತಿಕ ಭಾಷೆಯ ಪರೀಕ್ಷಾ ಕಾಗದವೂ ಒಂದು ಅವಶ್ಯವಿರಬೇಕು ಶಾಲೆ ಅಥವಾ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿಯ ಪ್ರಚಾರವು ನಡೆಯಬೇಕಾದರೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ೧೨ ವರುಷದವರಾದ ಮೇಲೆ ಅವರಿಗೆ ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿಯ ಸಂಸ್ಕಾರ ಮಾಡಲು ಅಡ್ಡಿ ಇಲ್ಲ, ಅಂದರೆ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳ ಅಂತ್ಯವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿಯ ಸಾಮಾನ್ಯ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕು. ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳ ಉಚ್ಚ ವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಐಚ್ಛಿಕ ದ್ವಿತೀಯ ಭಾಷೆ ಇಡಬಹುದು. ಉಚ್ಚ ಶಿಕ್ಷಣವ ವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ವಯಸ್ಸಿನ ೧೬ ಮೀರಿದ ಬಳಿಕ ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ದ್ವಿತೀಯ ಭಾಷೆಯೆಂದು ಅವರಿಗೆ ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿ ಕಲಿಸಬೇಕು. ಅದರ ಮಟ್ಟು ಸಾಧಾರಣ ಈಗಿನ ಮ್ಯಾಟ್ರಿಕ್ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ ಒರುವ ಕನ್ನಡದಷ್ಟು ಇರಬೇಕು. ತಾನಾಗಿ ಮುಂದೆ ಅಭ್ಯಸಿಸಿ ಅವಶ್ಯವಿದ್ದರೆ ಬೆಳೆ

ಸುವಷ್ಟು ಜ್ಞಾನವು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ ಆಗಬೇಕು. ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿ ಮಾತೃಭಾಷೆ ಇದ್ದವರು ಅನ್ಯ ಪ್ರಾಂತಗಳಲ್ಲಿರುತ್ತಿದ್ದರೆ ಅವರು ಆಯಾ ಪ್ರಾಂತಿಕ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಕಲಿಯಲೇ ಬೇಕು. ಇದಲ್ಲದೆ ಐಚ್ಛಿಕವಾಗಿ ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿ ಕಲಿಯುವವರಿಗಾಗಿ ಹಂಗಾಮಿ ವರ್ಗಗಳು, ಪರೀಕ್ಷೆಗಳು, ಸ್ಪರ್ಧೆಗಳು ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿ ಪ್ರೇಮೀ ಮಂಡಲಗಳಿಂದ ನಡೆಸಲ್ಪಡಬೇಕು. ಸುಲಭ ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿ ಪುಸ್ತಕಗಳು, ಮಾಸಿಕಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಪ್ರಸಾರವು ನಡೆಯಬೇಕು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಅಖಿಲ ಭಾರತೀಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅವಶ್ಯವಿರುವ ವಿಷಯಗಳ ಚರ್ಚೆ, ತೇಜಸ್ವಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ ಉದ್ದೀಪನಗೊಳ್ಳುವಂಥ ವಿಚಾರಗಳು, ಮುಂತಾದವುಗಳು ಇರಬೇಕು. ಇದಲ್ಲದೆ ಚಲಚಿತ್ರ, ರೇಡಿಯೋ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಮುಖಾಂತರವೂ ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿಯ ಪ್ರಚಾರವು ನಡೆದಿದೆ ಆ ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿ ಭಾಷೆ ಸರಿಯಾಗಿರುವಂತೆ, ಅದೇ ರೀತಿ ಆಯಾ ವಿಷಯ ಮತ್ತು ಮಂಡನ ಪದ್ಧತಿ ಆರೋಗ್ಯಕರವಾದುದೂ ಜೀವನ ವಿಕಾಸಕ್ಕೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹವಾದುದೂ ಇರುವುದೂ ಇಲ್ಲವೂ ಇದನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕು.

ಪ್ರಚಾರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ವಿಶೇಷ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕೊಡುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಹಿಂದೀ ಭಾಷಾ ಪ್ರಾಂತಗಳಲ್ಲಿ, ಅಹಿಂದೀ ಪ್ರಾಂತಗಳಲ್ಲಿ, ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷಾ ಪ್ರಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಮೂರು ಕಡೆಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೀತಿ ಪ್ರಚಾರ ನಡೆದಿದೆ ಹಾಗೂ ಪ್ರಚಾರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿವೆ ಶುದ್ಧ ಹಿಂದೀ ಅಂದರೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪ್ರಧಾನ ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿ ಹಾಗೂ ಶುದ್ಧ ಉರ್ದು ಅಂದರೆ ಫಾರಸಿ ಆರಬೀ ಪ್ರಧಾನ ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿ ಇವುಗಳ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡುವವರು ಕೂಡ ಪರ್ಮಾಯದಿಂದ ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿಯ ಪ್ರಚಾರವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವರು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಅವರ ಭಾಷೆಯ ಅಸ್ತಿವಾರ, ನರನಾಡಿಗಳು, ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿಯ ಇರುವವು ಆದರೆ ಆ ಪ್ರಚಾರವು ಹಿಂದು ಮುಸಲ್ಮಾನ ಎಂಬ ಜಾತೀಯ ವಿರೋಧ ಭಾವನೆಯ ಮೂಲಕ ಮತ್ತು ಆ ಅಭಿನಿವೇಶದಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತಿರುತ್ತದೆ ದರಿಂದ ಅದು ಇಷ್ಟವಾದುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅದಕ್ಕುಪಾಯವಿಲ್ಲ. ಆ ಬಗೆಯ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಚಾರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳೆಂದರೆ ಒಂದತ್ತ ಹಿಂದೀ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಲನ, ಇನ್ನೊಂದತ್ತ ಅಂಜುಮನ್ ತರಕ್ವೀ ಉರ್ದು. ಇಲ್ಲಿ ನಾವು ದ್ರಾವಿಡ

ಭಾಷಾ ಪ್ರಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಪ್ರಚಾರಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾತ್ರ ಎರಡು ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಬರೆಯುವೆವು.

ಮದ್ರಾಸದಲ್ಲಿ ೧೯೧೮ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪನವಾದ ' ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತ ಹಿಂದೀ (ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿ) ಪ್ರಚಾರ ಸಭೆ ' ಗೆ ೧೯೪೩ ರಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ವರುಷಗಳಾದವು. ಆ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಅವರು ಹೊರಡಿಸಿದ ವರದಿಯ ನೇರಗೆ ಆ ಸಭೆಯ ಐದು ಶಾಖೆಗಳಿವೆ. ತಾಮಿಳನಾಡು, ಆಂಧ್ರ, ಕರ್ನಾಟಕ, ಕೇರಳ ಹೀಗೆ ೪ ಪ್ರಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ೪,೬೦೦ ಮದ್ರಾಸ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ. ಆ ಸಭೆಯು ೨೫ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ೧೩,೬೧,೦೬೦ ರೂಪಾಯಿ ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಿದೆ, ೭೦೦೦ ರೂಪಾಯಿಯ ಕಟ್ಟಡಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿದೆ, ೧೫೦ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದೆ, ಅದರಿಂದ ೧೪೩೬ ಸ್ನಾತಕರು (ಗ್ರಾಜ್ಯುಯೇಟರು) ಹೊರಬಿದ್ದಿದ್ದಾರೆ. ೪೦೦ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿ ಕಲಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ, ೧೪೨೫ ಪ್ರಚಾರಕರಿದ್ದಾರೆ, ೨೫೦೦ ಪ್ರಚಾರ ಕೇಂದ್ರಗಳಿವೆ, ೮೦೦ ಪರೀಕ್ಷಾ ಕೇಂದ್ರಗಳಿವೆ, ಈವರೆಗೆ ೧,೭೨,೦೦೬ ಜನ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಕುಳಿತಿದ್ದಾರೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಖ್ಯಕಚೇರಿ ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿದ್ದು ಮೈಸೂರ ರಿಯಾಸತ ಹಿಂದೀ ಪ್ರಚಾರ ಸಭೆಯ ಕಚೇರಿಯು ಬೆಂಗಳೂರಲ್ಲಿರುವದು. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೧೦೦ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಈಗ ಹಿಂದೀ ಕಲಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ; ಹಾಗೂ ೩೨೦ ಪ್ರಚಾರಕರು ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ವರುಷಕ್ಕೆ ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ೩೦೦೦ ಜನರು ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಕೂಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಬಗೆಯಾಗಿ ವಿವಿಧ ಸಂಸ್ಥೆ ಸಂಘಗಳಲ್ಲದೆ ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿಯ ಪ್ರೇಮವಿದ್ದವರು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಮಂಡಲಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಪ್ರಚಾರ ಕೆಲಸವನ್ನು ನಡೆಸಿರುವರು.

ಹಲವು ವಾದಗಳು

ಈ ವರೆಗಿನ ಸಾಂಗೋಪಾಂಗ ವಿಚಾರದ ನಂತರ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಚಲಿತವಿರುವ ಹಲವು ವಾದಗಳ ದಿಗ್ಧರ್ಮವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಮಾಡುವದು ಅನುಚಿತವಾಗಲಾರದು. ಆ ವಾದಗಳ ಪೂರ್ಣ ಚರ್ಚೆ ಇಲ್ಲವೆ ಎಲ್ಲ ಸಾಧಕಬಾಧಕ ಪ್ರಮಾಣ ಇವುಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕೊಡುವದಸಾಧ್ಯ. ಆದರೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ವಾಚಕರಿಗೆ ಅವುಗಳ ಜ್ಞಾನವಿರದಿರುವದು ಅಕ್ಷಮ್ಯವಿರುವದು. ಅದುದರಿಂದ ಸಂಕ್ಷೇಪ

ದಿಂದ ಆ ವಾದಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟು ಅವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿನ ದೃಷ್ಟಿ ಯಾವದಿರಬಲ್ಲದು ಎಂಬುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸಲಾಗಿದೆ

ಇಂಗ್ಲೀಷ ಭಾಷೆಯನ್ನೇ ರಾಷ್ಟ್ರಭಾಷೆಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ಹಲವರು ಬಹಳ ಕಳಕಳಿಯಿಂದ ಹೇಳಿರುವರು ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ತಮ್ಮ ಪೂರ್ಣ ಸಹಾನುಭೂತಿ ಇದೆ. ಆ ಭಾಷೆಯ ಮಹತ್ವ, ಸಾಮರ್ಥ್ಯ, ಸೌಂದರ್ಯ ಇವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಭಿನ್ನ ಮತವಿರಲಾರದು. ಆದರೂ ಅದನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರಭಾಷೆ ಮಾಡುವದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆ ಬಗ್ಗೆ ಈಗಾಗಲೇ ಹಲವು ಕಾರಣಗಳನ್ನು ನಾನು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ. ಇಂಗ್ಲೀಷದ ಸಂಪದ್ಯವೆಂದರೆ ದೈವೀ ಅನುಗ್ರಹ, ಇಂಗ್ಲೀಷಭಾಷೆಯ ಅಭ್ಯಾಸದಿಂದಲೇ ನಮಗೆ ಸ್ವರಾಜ್ಯ-ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಾದಿ ಕಲ್ಪನೆಗಳು ಬಂದವು. ಇಂಗ್ಲೀಷರ ರಾಜ್ಯದಿಂದಲೇ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಭೌತಿಕ ಸುಧಾರಣೆಗಳುಂಟಾದವು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಾನು ಕಾಡುಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತಿದ್ದೆವು ಎಂದು ತಿಳಿಯುವವರು ಮತ್ತು ಹೇಳುವವರು ಇನ್ನೂ ಹಲವರು ಇರುವರು. ಆದರೆ ಇವರೆಲ್ಲ ಭ್ರಮನಾದಿಗಳು, ಚೀನ, ಜಪಾನ, ರಶಿಯಾ ಮುಂತಾದ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಿಗೇನೂ ಬ್ರಿಟಿಷರ ಕರಿಗಾಲು ಹತ್ತಲಿಲ್ಲ. ಅವರೇನೂ ಇಂಗ್ಲೀಷ ಮುಖಾಂತರ ತಮ್ಮ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಕಲಿಯಲಿಲ್ಲ ಅವರೇನೂ ಪರರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕೆ ಗುಲಾಮರಾಗಿಯೆ ಸುಧಾರಣೆಯ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹಿಡಿಯಲಿಲ್ಲ. ಆ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಪರಿಯಿಂದ ತಮ್ಮ ಭಾಷೆಗಳ ಮೂಲಕವೇ ಅತ್ಯುಚ್ಚ ವಿಚಾರಶಿಖರವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ, ಸ್ವತಂತ್ರವಿದ್ದೇ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿವೆ. ಹಿಂದುಸ್ತಾನವೂ ಹಾಗೆ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಲಿಕ್ಕಾಗದು. ಇಂಗ್ಲೀಷಿನ ದಾಸ್ಯ ಹಾಗೂ ಇಂಗ್ಲೀಷರ ದಾಸ್ಯ ಇವೆರಡೂ ಕಾರಣಾಂತರಗಳಿಂದ ನಮಗೆ ಒದಗಿದ್ದರೂ ಅವು ನಮ್ಮ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ಎಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವುದೆಂದರೆ ಶೃಂಖಲೆಗಳು ಅಲಂಕಾರಗಳೆಂದು, ಪುನಃ ಸೇರಿದ ಘಟಿಸದವು ಶುಭಕಾರಕವೆಂದು ವಾದಿಸಿದಂತೆಯೇ ಸೈ. ಇಂಗ್ಲೀಷನ್ನು ಅಥವಾ ಇಂಗ್ಲೀಷರನ್ನು ನಾನು ದ್ವೇಷಿಸಬೇಕೆಂದು ಇದರ ಅರ್ಥವಲ್ಲ ಆದರೆ ಅವರು ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವಾದಿಗಳಾಗಿ, ಯಾವದೇ ಬಗೆಯ ಶೋಷಕರಾಗಿ ಇಲ್ಲಿರುವುದು ಬೇಡ. ಅಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೆ ಅವರ ಯಾವ ಸಂಬಂಧವೂ ನಮಗೆ

ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲ. ಆ ಅನಿಷ್ಟವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಅವರು ಬಿಟ್ಟು ಕ್ಷಣವೆ ಅವರು ನಮ್ಮ ಮಿತ್ರರು, ಅಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೆ ಪರಮ ಹಿತಶತ್ರುಗಳು. ಅವರ ಭಾಷೆಯಿಂದಲೂ ನಾವು ಲಾಭ ಪಡೆಯುವ. ಆದರೆ ಅದನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರಭಾಷೆ ಮಾಡಿ ಅಲ್ಲ. ಅದರಲ್ಲಿಯ ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಭಾಷಾಂತರಿಸಿ, ಅದರಲ್ಲಿಯ ಉಚ್ಚ ವೀರವತ್ತರವಾದ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಆತ್ಮಸಾತ್ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಲಾಭಪಡೆಯುವ. ಅದನ್ನು ಬೋಧಭಾಷೆ ಮಾಡಿ ಅಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕಾಗಿ, ವಿಜ್ಞಾನಾದಿಗಳ ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕಾಗಿ ಮೀಸಲಾಗಿಟ್ಟು ಅದರಿಂದ ಸ್ವಯೋಜನ ಪಡೆಯುವ.

ಪ್ರಾಂತಭಾಷೆ, ರಾಷ್ಟ್ರಭಾಷೆ ಇವುಗಳ ನಡುವೆ ಹಲವೆಡೆಗೆ ವಿರೋಧವು ಕಂಡುಬರುವದು. ರಾಷ್ಟ್ರಭಾಷೆಯ ಪ್ರಚಾರದಿಂದ ಪ್ರಾಂತಭಾಷೆಗೆ ವೆಟ್ಟು ಬೀಳುವದು, ನೊದಲು ಪ್ರಾಂತಭಾಷೆ ಬಳಕೆ ರಾಷ್ಟ್ರಭಾಷೆಯ ವಿಷಯವನ್ನು ವಿಚಾರಿಸುವ, ರಾಷ್ಟ್ರಭಾಷೆ ನಮಗೇಕೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಚರ್ಚೆ ಎಷ್ಟೋ ಸಾರೆ ಎಳುವದು. ಇವೆರಡೂ ತಮ್ಮ ಮರ्याದೆ ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ಎರಡೂ ಪರಸ್ಪರ ಪೋಷಕವೆ ಆಗಬಲ್ಲವು. ಪ್ರಾಂತ ಭಾಷೆಗೆ ಪ್ರಥಮಸ್ಥಾನ, ಮುಖ್ಯಮಾನ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವೆ ಇಲ್ಲ. ರಾಷ್ಟ್ರ ಭಾಷಾಪ್ರಚಾರಕರು ಈ ಮಾತನ್ನು ಲಕ್ಷದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಪ್ರಾಂತಭಾಷೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಚಿನ್ನಾಗಿ ಆಸ್ಥೆಯನ್ನು ವಹಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕು. ಪ್ರಾಂತಭಾಷೆಯತ್ತ ದುರ್ದೈವ್ಯವಾದ ರಾಷ್ಟ್ರಭಾಷೆ ಬೆಳೆಸಬೇಕೆನ್ನುವವರು ಉಸುಬಿನ ತಳಹದಿಯ ಮೇಲೆ ಕಟ್ಟಡ ಕಟ್ಟುತ್ತಿರುವರು. ರಾಷ್ಟ್ರಭಾಷೆ ತಮ್ಮತಾಯಿ, ಪ್ರಾಂತ ಭಾಷೆ ಮಲತಾಯಿ ಎಂದು ಅವರು ತಿಯಕೂಡದು. ಅದೇರೀತಿ ಪ್ರಾಂತ ಭಾಷಾಭಿಮಾನಿಗಳೂ ರಾಷ್ಟ್ರಭಾಷೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತೃಭಾವವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕು. ಒಬ್ಬಳು ತಾಯಿಯಾದರೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬಳು ಚಿಗವ್ವ ಎಂಬ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಇಬ್ಬರೂ ನಡಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಪರಕೀಯನಾದ ಇಂಗ್ಲೀಷ ಭಾಷೆಯ ದಾಸ್ಯದಿಂದ ಮುಕ್ತವಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ ಎಂಬುದುರೇ ಮಕೂಡದು ಹಿಂದುಸ್ತಾನವೆಂದರೊಂದು ಮೂರನೆ ವರದ ರೆಲೈನ್ನು ಬ್ಬಿಯ ಅದರಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲೀಷ ಟೀಕೆಟಿಲ್ಲದೆ ಬಂದು ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ಇಡೀ

ಒಂದು ಬಾಕು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಮಲಗಿಬಿಟ್ಟಿದೆ. ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಪ್ರಾಂತ ಭಾಷೆಗಳು ಹಾಗೂ ರಾಷ್ಟ್ರಭಾಷೆಗಳು ತಿಳಿಯದ ಇದ್ದರೂ ಕೂಡಲು ಸ್ಥಳ ವಿಲ್ಲದೆ ಗೇಣು ಜೋಟು ಜಾಗೆಗಾಗಿ ಸರಳರ ಹೊಡೆದಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಇಂಗ್ಲೀಷನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅಲ್ಲಾಡಿಸಿ ಎಬ್ಬಿಸಿ ತಿಳಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಕೆಳಗಿಳಿಸಿಬಿಡುವೆವೆಂಬ ಭಯಹಾಕಿ ಸರಿಯಾಗಿ ಕೂಡಿಸಿದರೆ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಇಂಚಾಗಿ ಕೂಡಲು ದೊರೆಯುವದು. ಹಿಂದೂ ಮುಸಲ್ಮಾನರಿಬ್ಬರ ಡುಬ್ಬದ ಮೇಲೂ ಬ್ರಿಟಿಷರು ಇನ್ನೂ ಥಡಿ ಬಿಗಿದು ಲಗಾಮು ಹಿಡಿದು ಕುಳಿತಿರುವಾಗ ಹಿಂದೂಸಭೆ, ಮುಸ್ಲಿಮ್ ಲೀಗದವರು ಸಾಕಿಸ್ತಾನ, ಹಿಂದುಸ್ತಾನ ಎಂದು ಬಡಿದಾಡಿದಂತೆ ಈ ಬಡಿದಾಟವಿದೆ. ಇದು ಪರಕೀಯರಿಗೆ ಅನುಕೂಲವೆ. ಸಾವಿರಾರು ವರುಷಗಳಿಂದ ತನ್ನ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಂಡು ಕಾಲೂರಿನಂತೆ ಪ್ರಾಂತಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಕದಲಿಸುವವರಾರು ಎಂಬ ಆತ್ಮನಿಶ್ಚಾಸದಿಂದಲೂ ಯಾವದೆ ಸಂಶಯ ಸಿಶಾಚಿಗ ಒಳಗಾಗದೆಯೂ ಪ್ರಾಂತಭಾಷಾ ಭಾಷಿಗಳು ಸಾಗಬೇಕು. ರಾಷ್ಟ್ರಭಾಷಾ ಪ್ರಚಾರಕರು ತಮ್ಮ ನವೋತ್ಸಾಹದ ಅತಿರೇಕದಿಂದ ತಾಳತಪ್ಪಿ ನಡೆಯದೆ ಪ್ರಾಂತಭಾಷೆಯ ಉದ್ಧಾರವೇ ರಾಷ್ಟ್ರಭಾಷೆಯ ಪ್ರಚಾರದ ತಳಹದಿಯು, ಮೂಲಕೃಷಿ ಪ್ರಾಂತ ಭಾಷೆಯದು, ಅಡ್ಡ ಬೆಳೆ ರಾಷ್ಟ್ರಭಾಷೆಯದು ಎಂಬದನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಯದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮುಂದಡಿ ಇಡಬೇಕು. ಅಂದರೆ ಪ್ರಾಂತಿಕ ಹಾಗೂ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹಿತಸಾಧನದ ಸುಂದರ ಸಮ್ಮೇಳನವಾಗಬಲ್ಲದು.

ಹಿಂದೀ.-ಊರ್ದು ಎಂಬದೊಂದು ಬಹಳ ದೊಡ್ಡ ವಾದವಿದೆ. ಅದರ ಕಿಂಚಿತ್ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿಯ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಹೇಳುವಾಗ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಈ ವಾದವು ಹಿಂದೀ ಊರ್ದು ಇವು ಮಾತೃ ಭಾಷೆ ಪ್ರಾಂತಭಾಷೆಗಳೆಲ್ಲ ಬಹಳ ತೀವ್ರಸ್ವರೂಪದವಾಗಿವೆ. ಎರಡೂ ಬಣಗಳು ಆರೋಪಪ್ರತ್ಯಾರೋಪ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ನಿಮಗ್ನವಾಗಿರುವವು. ಅವರ ತಪ್ಪು ನೋಡಲು, ಇವರ ತಪ್ಪು ನೋಡಲು ಎಂದು ನಿತ್ಯ ವಾದವು ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಕ್ರಿಯೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆರೂಪವಾಗಿ ಹಿಂದೀ ಊರ್ದುವಾದಗಳು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು ಸಂಸ್ಕೃತವನ್ನು ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ಫಾರಸಿ ಅರಬಿಯನ್ನು ತುಂಬಲಾರಂಭಿಸಿರುವರು. ಲಿಸಿ ಬಗ್ಗೆಯೂ

ಒಬ್ಬರು ನಾಗರಿಯನ್ನೇ ಉಪಯೋಗಿಸುವರು. ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ಊರ್ದು ಲಿಪಿಯನ್ನೇ ಉಪಯೋಗಿಸುವರು. ಒಬ್ಬರು ಜರೂರ, ಕಚೇರಿ ಇಂಥ ರೂಢಿವಿರುವ ಸುಲಭ ಊರ್ದು ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತಿಹಾಕಿ ಅವಶ್ಯ, ನ್ಯಾಯಾಸನ ಎಂಬ ಕಠಿಣಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿದರೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ಭಾಷಾ, ಸಭಾ ಮುಂತಾದ ಅತಿ ಸುಲಭ ಹಿಂದೀ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ತಪ್ಪಿ ಕೂಡ ಉಪಯೋಗಿಸುವದಿಲ್ಲ. ನಾಗರೀ ಲಿಪಿಯ ಹೆಸರನ್ನು ಕೂಡ ಎತ್ತಿಗೊಡುವದಿಲ್ಲ. ಯಥಾರ್ಥವಾಗಿ ಎರಡೂ ಭಾಷೆಗಳು ಒಮ್ಮೆ ಅಂದರೆ ೧೯ನೆ ಶತಮಾನದ ಪ್ರಾರಂಭದವರೆಗೆ ಒಂದೇ ಇದ್ದವು. ೧೮೩೫ರಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿಯು (ಊರ್ದು ಲಿಪಿಯಲ್ಲಿ) ಯುಕ್ತಪ್ರಾಂತ, ಬೀಹಾರಗಳಲ್ಲಿ ಕಚೇರಿಗಳ ಭಾಷೆಯಾಗಿತ್ತು. ೧೮೬೭ರಲ್ಲಿ ಹಿಂದೀ ಚಳವಳಿಗೆ ಬಿಹಾರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ೧೯೦೦ರಲ್ಲಿ ಯುಕ್ತಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೀ ಇದುವೈಕಲ್ಪಿಕ ಕಚೇರಿ ಭಾಷೆಯಾಯಿತು. ೧೯೧೦ರಲ್ಲಿ ಹಿಂದೀ ಸಾಹಿತ್ಯಸಮ್ಮೇಲನವು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಬಂದಿತು. ಯುಕ್ತಪ್ರಾಂತ ಹಾಗೂ ಬಿಹಾರಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಂದೀ ಚಳವಳಿಯೂ ಬಹಳ ವೇಗದಿಂದ ಸಂಭವಿಸಿತು. ಹಾಗೂ ಊರ್ದು ಹಿಂದೆ ಬೀಳುತ್ತ ನಡೆಯಿತು. ಇದರ ಸಾಕ್ಷಿಯೇನೆಂದರೆ, ೧೮೮೯-೯೯ರಲ್ಲಿ ಯುಕ್ತಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ೩೬೨ ಹಿಂದೀ ಹಾಗೂ ೫೬೯ ಊರ್ದು ಪುಸ್ತಕಗಳು ಬರೆಯಲಾದವು. ಅದೇ ೧೯೩೫-೩೬ರಲ್ಲಿ ೨೧೩೯ ಹಿಂದೀ ಹಾಗೂ ೨೫೨ ಊರ್ದು ಪುಸ್ತಕಗಳು ಪ್ರಕಟಿಸಲಾದವು. ಹಿಂದಿಯ ಪ್ರಗತಿ ಹೀಗೆ ನಡೆದಿರುವಾಗ ಅತ್ತ ಅಂಜುಮನ್ ತರಕ್ಕೀ ಊರ್ದು ಎಂಬ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಸ್ಥಾಪನೆ, ನೂರಕ್ಕೆ ೮೫ ಜನ ಊರ್ದು ತಿಳಿಯದವರಿದ್ದರೂ ಅವರ ಮೇಲೆ ನಿಜಾಮ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಊರ್ದು ವಿನ ಜುಲುಮೆ, ಹಾಗೂ ಉಸ್ತಾನಿಯಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಬೋಧಭಾಷೆ ಊರ್ದು ಇರುವಿಕೆ ಇವು ನಡೆದಿವೆ. ಒಟ್ಟಿಗೆ ಈ ವಾದವು ಏಕೋಪಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಲಿದೆ ಹಾಗೂ ಅದಕ್ಕೆ ಹಿಂದೂ ಮುಸಲ್ಮಾನ ತಂಟಿಯ ಬಣ್ಣ ಬಂದುದರಿಂದ ಅಭಿನವೇಶ, ಕಟುತನ ಇವು ಆ ವಾದದಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಸೇರಿವೆ. ಆದರೆ ನಾವು ಇದರಲ್ಲಿ ಸೇರುವ ಕಾರಣವೂ ಇಲ್ಲ, ಇದರಿಂದ ಗಾಬರಿಗೊಳ್ಳುವ ಕಾರಣವೂ ಇಲ್ಲ. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಅನೇಕರು ಸಾಂಗೋಪಾಂಗವಾಗಿ ಬರೆದಿರುವರು. ಅವರೆಲ್ಲರ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ರೀತಿಯಿಂದ ಪರಿಶೀಲಿಸಿದರೆ ಈ ಕೆಳಗಿನ ನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ನಾವು ಬರಬೇಕಾಗುವದು. ನಾವು ಈ ವಾದದಲ್ಲಿ ಸೇರಬಾರದು.

ಸಂಸ್ಕೃತಪ್ರಾಧಾನ ಹಿಂದೀ ಇಲ್ಲವೆ ಅರಬೀ ಫಾರಸಿ ಪ್ರಧಾನ ಊರ್ದು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ಪಕ್ಷವನ್ನೂ ನಾವು ಹಿಡಿಯಬಾರದು. ಅವುಗಳನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಲಿಕ್ಕೂ ಹೋಗಬಾರದು ಅವು ತಮ್ಮಪಾಡಿಗೆ ಆಳಯಲಿ, ಉಳಯಲಿ, ಬೆಳೆಯಲಿ, ಏನೇ ಮಾಡಲಿ, ನಾವು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವಿಚಾರಮಾಡುವವರು ಕೇವಲ ವ್ಯವಹಾರಿಕ ಭಾಷೆಯೆಂದು ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಿರುವೆವು ಯಾವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಪಕ್ಷಪಾತವಿಲ್ಲದೆ ಸಾದಾ ಸಂಸ್ಕೃತ, ಫಾರಸಿ, ಅರಬೀ ಶಬ್ದಗಳ ಸಂಮಿಶ್ರಣವಿರುವದೋ, ಯಾವುದರಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಲೋಕಪ್ರಿಯ ಹಿಂದೀ ಊರ್ದು ಲೇಖಕರು ಉಪಯೋಗಿಸಿದ ಶಬ್ದಗಳ ಬಳಕೆಮಾಡಲಾಗುವದೋ, ಯಾವದು ಉತ್ತರಹಿಂದುಸ್ತಾನದ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಮೌಲವಿ ಪಂಡಿತರಿಗಲ್ಲ, ಸಹಜವಾಗಿ ತಿಳಿಯುವದೋ, ಯಾವುದು ನಾಗರಿಕ ಊರ್ದು ಎರಡೂ ಲಿಪಿಗಳಲ್ಲಿ ಬರೆಯಬರುವದೋ ಆ ಭಾಷೆಯನ್ನು ನಾವು ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿಯೆಂದು ಬಳಸಬೇಕು.

ಇನ್ನು ಲಿಪಿಯ ವಾದವೊಂದುಳಿಯಿತು. ಹಲವರು ರೋಮನ್ ಲಿಪಿಯ ಪ್ರತಿಪಾದಕರಿರುವರು. ಕೆಲವು ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅದು ಸಮಂಜಸವೆನಿಸಿದರೂ ಅದು ಸಾಧ್ಯವಾದ ವಿಷಯವಲ್ಲ. ಆ ಲಿಪಿ ಅಪೂರ್ಣವಿರುವುದು, ಪೂರ್ಣ ಪರಕೀಯವಿರುವುದು. ವ್ಯವಹಾರಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ, ತಮ್ಮ ಲಿಪಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಇದ್ದ ಆತ್ಮೀಯತೆ ಅಭಿಮಾನಾದಿಗಳ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ, ಪರಕೀಯವೆಂಬುದು ಸಲ್ಲದು ಎಂಬ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ, ಹಿಂದು ಮುಸಲ್ಮಾನ ಬಾಂಧವರ ಭಾವನೆಗಳ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ, ಲಿಪಿಯ ಪೂರ್ಣತೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಾಗರಿಕ ಊರ್ದು ಲಿಪಿಗಳೇ ಯೋಗ್ಯವಾದವುಗಳೆನ್ನಬೇಕಾಗುವದು. ಆ ಎರಡೂ ಲಿಪಿಗಳಲ್ಲಿ ಅವಶ್ಯವಿದ್ದ ಸುಧಾರಣೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ಯಾವ ಅಡ್ಡಿಯೂ ಇರಕೂಡದು. ಅಂದರಾಯಿತು. ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಒಂದೇ ಲಿಪಿಯ ಹಟವನ್ನು ಹಿಡಿಯುವದರಲ್ಲಿ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲ

೦೨:೬
ಕೊನೆಮಾತು

ಪ್ರಾಂತಭಾಷೆ, ರಾಷ್ಟ್ರಭಾಷೆ. ಇವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಆದಷ್ಟು ಸಂಕ್ಷೇಪದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಬರದುದಾಯಿತು. ಎರಡೂ ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಪೋಷಕ,

ಸಹಕಾರಿ. ಎರಡರಿಂದಲೂ ಸಾಧಿಸತಕ್ಕ ಮಾತು ಒಂದೇ. ಜನಜಾಗೃತಿ ಜನಜೀವನದ ವಿಕಾಸ. ಎರಡೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯರಂಗದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರೆ ಅವು ಅವಿರೋಧದಿಂದ ಬೆಳೆದು ಎರಡಕ್ಕೂ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಸಾಧ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವವು. ಪ್ರಾಂತವೆಂಬುದು ರಾಷ್ಟ್ರದ ಅಂಗವು. ರಾಷ್ಟ್ರದ ಹೊರತು ಪ್ರಾಂತವೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲ. ರಾಷ್ಟ್ರವೆಂಬುದು ಪ್ರಾಂತಗಳ ಸಂಘ. ಪ್ರಾಂತಗಳ ಹೊರತು ರಾಷ್ಟ್ರವೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲ. ಆದೇ ರೀತಿ ಪ್ರಾಂತಭಾಷೆಗೆ ರಾಷ್ಟ್ರಭಾಷೆಯ ಅಪೇಕ್ಷೆ ಇದೆ, ರಾಷ್ಟ್ರಭಾಷೆಗೆ ಪ್ರಾಂತಭಾಷೆಯ ಅಪೇಕ್ಷೆ ಇದೆ ಇವೆರಡನ್ನೂ ಹೊಂದಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದು ಕ್ರಮಪ್ರಾಪ್ತವು. ದೂರದೃಷ್ಟಿಯ ಲಕ್ಷಣವು, ಸಂಘಟಿತ ತೇಜಸ್ವಿ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಅವಶ್ಯವು ಪ್ರಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಿಧತೆ ಇದೆ. ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಏಕಸೂತ್ರತೆ ಇದೆ. ಪ್ರಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನತೆ ಇದ್ದರೂ ಭೇದಭಾವವುಂಟಾಗಬಾರದೆಂದಿದ್ದರೆ ಏಕರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಭ್ರಮೆ ಅವಶ್ಯವು. ಒಂದೇ ಭೂಭಾಗ, ಒಂದೇ ರಾಷ್ಟ್ರಧ್ವಜ, ಒಂದೇ - ರಾಷ್ಟ್ರಗೀತ, ಒಂದೇ ಸಮವಸ್ತ್ರ, ಒಂದೇ ಭಾವನೆ ಹೇಗೋ ಹಾಗೆಯೇ ಒಂದೇ ರಾಷ್ಟ್ರಭಾಷೆ ಇದು ಏಕತೆಯ ಕುರುಹು. ಈ ಎಲ್ಲ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಅನುಲಕ್ಷಿಸಿ ಕರ್ನಾಟಕಸ್ಥರು ನವಯುಗದಲ್ಲಿ ಕಾಲಿಡಲಿ. ಜನರ ಅಂತಃಕರಣದ ತಂತಿಗಳನ್ನು ಮಿಡಿದು ಅದರಲ್ಲಿ ವೀರಸಂಗೀತವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಲಿ ಅಜ್ಞಾನನಿರಸನ ಮೂಲಕ, ಜ್ಞಾನಪೂರ್ವಕ ಹೋರಾಡಿ ಸ್ವತಂತ್ರ ಹಿಂದುಸ್ತಾನದಲ್ಲಿ ಏಕತಂತ್ರ ಕರ್ನಾಟಕವನ್ನು ಪಡೆಯಲಿ. ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸು, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಅಧಿದೇವತೆಯಾದ ರಾಷ್ಟ್ರಸಭೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಬಲ ತೇಜಸಾಹಸಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಅಖಂಡವೇವೆ ಪಡೆಯಲಿ. ಹಿಂದುಸ್ತಾನ ನೈತಿಕ ತೇಜಸ್ವಿನ ತವರೂರಾಗಿ ಮೆರೆದು ಜಗತ್ತಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕವಾಗಲಿ.

ಪರಿಶಿಷ್ಟ

—[೦]—

ಟೀಪು:— ಈ ಕೆಳಗೆ ಹಲವು ಅಂಕಿ ಸಂಖ್ಯೆಗಳು ಕೊಡಲಾಗಿವೆ. ಅವು ಈ ವಿಷಯದ ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಸಹಾಯಕವಾಗುವವೆಂದು ಆಶಿಸಲಾಗಿದೆ.

(ಅ) ಪ್ರಾಂತಿಕ ಭಾಷೆಗಳು ಮತ್ತು ಭಾಷಾನ್ವುಗುಣ ಜನಸಂಖ್ಯೆ-

೧. ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿ ೧೫,೨೩,೯೭,೪೦೯
 [ಇದರಲ್ಲಿ ಪಂಜಾಬ, ಯುಕ್ತಪ್ರಾಂತ, ಸಿಂಧ, ಬಿಹಾರ, ಮಧ್ಯಪ್ರಾಂ
 ತದ ಅರ್ಧಭಾಗ ಬರುವದು.]

೨. ಬಂಗಾಲಿ ೫,೩೪,೬೮,೪೬೦

೩. ತೆಲುಗು ೨,೬೩,೭೩,೫೧೪

೪. ಮರಾಠಿ ೨,೧೩,೬೧,೩೯೯

೫. ತಮಿಳು ೨,೦೪,೧೧,೬೫೨

೬. ಗುಜರಾಥಿ ೧,೩೨,೭೮,೭೨೦

೭. ಕನ್ನಡ ೧,೧೨,೦೬,೩೮೦

೮. ಉಡಿಯಾ ೧,೧೧,೯೪,೨೬೫

೯. ಮಲಯಾಳಿ ೯೧,೩೭,೬೧೫

೧೦ ಆಸಾಮಿ ೧೯,೯೯,೦೫೭

೧೧ ಇತರ ಭಾಷೆಗಳು ಕೂಡಿ ೧,೭೦,೨೨,೮೪೦

೧೨ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ [ಇದು ಪ್ರಾಂತಿಕ ೩,೧೯,೩೧೨

ಭಾಷೆಯಲ್ಲ]

೩೩,೮೧,೭೦,೬೩೨

ಸೂಚನೆ— ಈ ಸಂಖ್ಯೆಗಳು ೧೯೩೧ರಲ್ಲಿಯವು ಇವೆ.

(ಬ) ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಘಟನೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಭಾಷಾನ್ವುಗುಣ ಪ್ರಾಂತಗಳು,
 ಹಾಗೂ ಪ್ರಚಲಿತವಿದ್ದ ಭಾಷೆಗಳು.

ಪ್ರಾಂತದ ಹೆಸರು

ಭಾಷೆ

೧. ನೈಋತ್ಯಪ್ರಾಂತ ಅಥವಾ ಗಡಿನಾಡು

ಫುಸ್ತು

೧. ಪಂಜಾಬ	ಪಂಜಾಬಿ
೨. ಸಿಂಧ	ಸಿಂಧಿ
೪. ಯುಕ್ತಪ್ರಾಂತ್	ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿ
೫. ಬಿಹಾರ	ಬಿಹಾರಿ (ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿ)
೬. ಬಂಗಾಲ	ಬಂಗಾಲಿ
೭. ಆಸಾಮ	ಆಸಾಮಿ
೮. ಗುಜರಾಥ	ಗುಜರಾಥಿ
೯. ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ	ಮರಾಠಿ
೧೦ ಕರ್ನಾಟಕ	ಕನ್ನಡ
೧೧ ಉತ್ಕಲ	ಊಡಿಯಾ
೧೨ ಆಂಧ್ರ	ತೆಲುಗು
೧೩ ತಮಿಳುನಾಡು	ತಮಿಳು
೧೪ ಕೇರಳ	ಮಲಯಾಳಿ

(ಕ) ಇನ್ನೊಂದು ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ವಿವರ (೧೯೩೧ರಲ್ಲಿಯ ಸಂಖ್ಯೆ)

೧. ಸಂಸ್ಕೃತ ವ್ಯಕ್ತಿ ಸೇರಿದ ಭಾಷೆಗಳನ್ನಾಡುವವರು	೨೫,೩೭,೧೨೦೦೦
೨. ಮಾತೃಭಾಷೆ ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿ ಇದ್ದವರು	೧೨,೦೨,೩೯೦೦೦
೩. ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿ ತಿಳಿಯಬಲ್ಲವರು	೧೧,೦೦,೦೦೦೦೦
೪. ದೇವನಾಗರಿ ಲಿಪಿ ಬರೆಯುವವರು	೧೧,೧೧,೨೯೦೦೦
೫. ದೇವನಾಗರಿಗೆ ಹೋಲುವ ಲಿಪಿ ಬರೆಯುವವರು	೯,೩೩,೫೧೦೦೦
೬. ಸಂಸ್ಕೃತ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ದ್ರಾವಿಡಿ ಭಾಷೆಯವರು	೪,೬೭,೧೮೦೦೦
೭. ಸಂಸ್ಕೃತ ಮಿಶ್ರದ್ರಾವಿಡಿ ಭಾಷೆಯಾಡುವವರು	೨,೧೪,೦೦೦೦೦

ಇದನ್ನೆ ಬೇರೆ ರೀತಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ—

೧೦೦೦೦೦ದಲ್ಲಿ ೯೯೮೨ ಜನ ಹಿಂದುಸ್ತಾನದಲ್ಲಿಯೆ ಹುಟ್ಟಿಬೆಳೆದ ಭಾಷೆಯನ್ನಾಡುವವರಿರುವರು.

,, ,, ೭೨೩೫ ಜನ ಸಂಸ್ಕೃತ ಜನ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪುಷ್ಪ

ಭಾಷೆಯವರು

,, ,, ೪೦೫೩ ದೇವನಾಗರಿ ಲಿಪಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವರು.
 ,, ,, ೨೬೬೨ ದೇವನಾಗರಿಗೆ ಹೋಲುವ ಲಿಪಿ
 ಉಪಯೋಗಿಸುವರು.

ಇದರ ಅರ್ಥ ೧೦೦೦೦ದಲ್ಲಿ ೬೭೫ ಜನಕ್ಕೆ ದೇವನಾಗರಿ ಲಿಪಿ ಅನುಕೂಲ.

(ಡ) ಹಿಂದೀ ಮತ್ತು ಊರ್ದು ಭಾಷೆಗಳ ವ್ಯಾಕರಣ, ವಾಕ್ಯರಚನೆ, ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು, ಉಪಸರ್ಗಗಳು, ಸಮುಚ್ಚಾಯಕಗಳು, ಸರ್ದನಾಮಗಳು, ಸ್ವರಪದ್ಧತಿ, ಶಬ್ದ ಮತ್ತು ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವುದು ಎಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಇರುವವು. ಇನ್ನೂ ಶಬ್ದಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಮಾತುಗಳು ನೋಡುವಂತಿವೆ.

ಊರ್ದು ನಿಘಂಟು ಫರಂಗ ಈ ಅಸಫಿ ಎಂಬದರಲ್ಲಿ ೫೦೦೦ ಶಬ್ದಗಳು ಕೊಡಲಾಗಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ಶಬ್ದಗಳಿವೆ:-
 ೭೫೮೪ ಅರಬೀ, ೬೦೪೧ ಫಾರಸಿ, ೫೫೪ ಸಂಸ್ಕೃತ, ೫೦೦ ಇಂಗ್ಲೀಷ. ಹಿಂದೀ ಶಬ್ದಸಾಗರ ಎಂಬ ಹಿಂದೀ ನಿಘಂಟುವಿನಲ್ಲಿ ಇವೆಲ್ಲ ಹಿಂದೀ ಶಬ್ದಗಳೆಂದು ಸ್ವೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ.

(ಇ) ಮುಸಲ್ಮಾನರೆಂಬವರೆಲ್ಲರೂ ಊರ್ದು ಮಾತೃಭಾಷೆಯುಳ್ಳವರಿಲ್ಲ, ಅಥವಾ ಹಿಂದುಗಳೆನ್ನುವರೆಲ್ಲರೂ ಹಿಂದೀ (ಸಂಸ್ಕೃತ ಪ್ರಧಾನ) ಮಾತೃಭಾಷೆಯುಳ್ಳವರಿಲ್ಲ. ಉದಾ: ಬಂಗಾಲದ ೩ಕೋಟಿ ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಮಾತೃಭಾಷೆ ಬಂಗಾಲಿ ಇರುವುದು. ಮಲಯಾಳದ ೩೦ ಲಕ್ಷ ಮುಸಲ್ಮಾನರು ಮಲಯಾಳ ಮಾತೃಭಾಷೆಯುಳ್ಳವರು ಇರುವರು.

(ಈ) ಹಿಂದುಸ್ತಾನದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷರಸ್ಥರ ಪ್ರಮಾಣವು ನೂರಕ್ಕೆ ೧೨ವಗತ, ಇಂಗ್ಲೀಷ ಬಲ್ಲವರು ನೂರಕ್ಕೆ ೧.೨೫ ಅಥವಾ ಸಾವಿರಕ್ಕೆ ೧೨ವರೆ ಮಾತ್ರ.

(ಉ) ಕರ್ಮ ಟೀಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿರುವ ಉಪಭಾಷೆಗಳಾದ ಕೊಡಗು, ಬಡಗು, ತುಳು ಮಾತಾಡುವವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಕೊಡಗರು, ೧೫೦೦೦, ಬಡಗರು ೧೫೪೦೦, ತುಳು ೫೦೦೦೦

ಓದಬೇಕಾದ ಪುಸ್ತಕಗಳು

1. *History of the Congress* by Pattabhi
2. *Constructive Programme* by M. K. Gandhi
3. *Constructive Programme* by Rajendra Prasad
4. *National Language for India* by Z. A. Ahmad
5. *The Question of Language* by Jawaharlal Nehru
6. *Educational Reconstruction* by Aryanayakam :
7. ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತ ಹಿಂದೀ ಪ್ರಚಾರ ಸಭಾ ಮದ್ರಾಸ—ವರದಿ

ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಸಹಾನುಭೂತಿ, ಸಹಕಾರ,
ಭದ್ರತೆ

ಇವೇ ನಮ್ಮ ದೈನಂದಿನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ
ಹೆಗ್ಗುರುತುಗಳು

- ನಮ್ಮ ಶಾಖೆಗಳಲ್ಲಿ ತೇವಣಿ ಇಡುವ ಮಹಸೀಯರ ಸಂಖ್ಯೆ ದಿನೇ ದಿನೇ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದೆ. ಮಹಾಜನರ ಈ ಸಹಯೋಗವೂ, ವಿಶ್ವಾಸವೂ, ನಮ್ಮ ಪುರೋಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಮುಖ್ಯ ತಳಹದಿಯಾಗಿದೆ.
- ನೀವೂ ಸಹ ನಮ್ಮ ಬ್ಯಾಂಕಿನ ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಉಪಯೋಗವನ್ನು ಸಜಿಯಬಹುದು. ನಿಮ್ಮ ಊರಿನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ ನಮ್ಮ ಶಾಖೆಯೊಂದು ಇದೆ.

ಇಂದೇ ನೀವು ನಮ್ಮ ಶಾಖೆಗುತ್ತಿ

ನಿಮ್ಮ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳ ಮೀಕಾರ ಮಾಡಿರಿ

- ಕರ್ನಾಟಕದ ಹಲವು ಶಾಖೆಗಳು:—

ಜಿಂಗಳೂರು, ಬೆಂಗಳೂರು, ಧಾರವಾಡ,
ಮಂಗಳೂರು, ಉಡುಪಿ, ಕಂದಾಪುರ, ಇತ್ಯಾದಿ

ಕೆನರಾ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಲಿಮಿಟೆಡ್